

eul_wid: pqy-ad

Αἰσώπου Βίος-ἀνώνυμος · Aesop Life-anonymous

Life G

Βίος Γ

Period: Ῥωμαϊκή [Roman](#)
Dialect: Κοινή [Koine](#)
Domain: Μυθιστορία [Fiction](#)
Format: Πεζός [Prose](#)

ΒΙΒΛΟΣ ΞΑΝΘΟ <Υ> ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΚΑΙ ΑΙΣΩΠΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΡΟΦΗΣ
ΑΙΣΩΠΟΥ Ὅ πάντα βιωφελέστατος Αἰσώπος, ὁ λογοποιός, τῇ μὲν τύχῃ ἦν δοῦλος, τῷ δὲ
γένει Φρυγῆς Φρυγίας· κακοπινῆς τὸ ιδέσθαι, εἰς ὑπηρεσίαν σαπρός, προγάστρω,
προκέφαλος, σιμός, σόρδος, μέλας, κολοβός, βλαισός, γαλιάγκων, στρεβλός, μυστάκων,
προσημαῖνον ἀμάρτημα.

- ¹ πρὸς τούτοις ἐλάττωμα μεῖζον εἶχε τῆς ἀμορφίας τὴν ἀφωνίαν· ἦν δὲ καὶ νωδὸς καὶ οὐδὲν
ἡδύνατο λαλεῖν. Τοῦτον ὁ δεσπότης κατὰ πάντα σιγηλὸν ἔχων καὶ ἀποίητον τῇ πολιτικῇ
ἐργασίᾳ, ἔπεμψεν εἰς τὸν ἀγρόν. ^[5]
- ² .. εἰς δὲ τις τῶν συνδούλων αὐτοῦ ἰδὼν αὐτὸν ἀλγούμενον λέγει τῷ ἐταίρῳ “σύνδουλε, οἶδά σε
τι ἐνθυμῆσαι, διότι τὰ σῦκα καταφαγεῖν θέλεις.” ὁ δὲ ἔφη “ναὶ μὰ τὸν Δία, πῶς τοῦτο οἶδας;” ὁ
δὲ λέγει “ἀπὸ τοῦ τῆς ὄψεως χαρακτῆρος τὸ τῆς ψυχῆς βούλευμα γινώσκω. δώσω οὖν γνώμην
πῶς αὐτὰ φάγωμεν οἱ δύο.” ὁ δὲ “οὐ γὰρ καλὴν τὴν γνώμην ἔδωκας· ὅταν γὰρ ὁ δεσπότης
ἐπιζητήσῃ τὰ σῦκα καὶ μὴ ἔχωμεν δοῦναι, τί ἔσται;” ὁ δὲ εἶπεν “εἰπὲ αὐτῷ ὅτι Αἰσώπος εὐρών
τὸ ταμεῖον εὐκαίρως ἀνεωγμένον εἰσπηδήσας κατέφαγεν τὰ σῦκα. ὁ δὲ Αἰσώπος λαλεῖν μὴ
δυνάμενος οὕτως δαρήσεται, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν σου εἰ πεπληρωκώς.” ταῦτα εἰπόντες
περικαθίζουσι τοῖς σύκοις καὶ κατεσθίουσιν αὐτὰ καὶ ἔλεγον “οὐαὶ τῷ Αἰσώπῳ. ἀληθῶς σαπρὸς
ἐστί, καὶ οὐδὲν ἄλλο πρέπει αὐτῷ εἰ μὴ δέρεσθαι. ἅπαξ οὖν συμφωνήσωμεν εἰς ἑαυτούς, καὶ ὁ
ἐὰν κατεαγῇ ἢ ἀπόληται ἢ ἐκχυθῇ, λέγομεν ὅτι Αἰσώπος αὐτὸ πεποίηκεν, καὶ πάντοτε
ἀμάχητοι γινόμεθα.” καὶ οἱ μὲν κατέφαγον τὰ σῦκα. τῇ δὲ τακτῇ ὥρᾳ ὁ δεσπότης λουσάμενος
καὶ ἀριστήσας, εὐπέπτως ἔχων πρὸς τὰ σῦκα, ἐπεζήτησε τὴν ὀπώραν, καὶ φησιν “Ἀγαθόπου,
δὸς τὰ σῦκα. ^[10]
- ³ ” [ἄλλος Ἑρμᾶ, φέρε τὰ σῦκα]. ἰδὼν ὁ δεσπότης ὅτι διαπαίζεται διαπονηθεὶς, καὶ μαθὼν ὅτι
Αἰσώπος ἔφαγε τὰ σῦκα, εἶπεν “Αἰσώπόν τις καλεῖται.” καὶ δὴ κληθέντος παρεγένετο. ὁ δὲ
φησιν [λέγει] αὐτῷ “ἐπικατάρατε, οὕτως μου κατεφρόνησας, ἵνα εἰσελθὼν εἰς τὸ ταμεῖον τὰ
ἐμοὶ ἐτοιμασθέντα σῦκα καταφάγῃ;” ὁ δὲ ἀκούων, λαλεῖν δὲ μὴ δυνάμενος διὰ τὸ τῆς γλώττης
ἐμπόδιον, θεωρῶν τοὺς κατηγοροὺς φανεροὺς ἀπὸ τῆς ὄψεως, μέλλων daίρεσθαι, πεσὼν εἰς τὰ
τοῦ δεσπότη γόνατα παρεκάλει μικρὸν ἐπισχεῖν. αὐτοῦ δὲ ἀνασχομένου, ἰδὼν παρακείμενον
ξέστην ἔλαβεν αὐτὸν καὶ διὰ τῶν νευμάτων ἤτησεν ὕδωρ χλιαρόν, καὶ λεκάνην παραθεὶς εἰς

τὸ μέσον Αἴσωπος καὶ πιών, ἔβαλεν τοὺς δακτύλους εἰς τὸ στόμα καὶ σπαράξας ἑαυτὸν ἀνέβαλεν τὸ χλιαρὸν ὅπερ ἔπιεν· οὐδαμῶς γὰρ ἦν γευσάμενος. διὰ δὲ τῆς πολυπειρίας δούς ἀπόδειξιν, τοῦτο ἠξίωσε καὶ τοὺς συνδούλους αὐτοῦ ποιῆσαι, ἵνα γνωσθῇ τίς ἐστὶν ὁ φαγὼν τὰ σῦκα. θαυμάσας δὲ ὁ δεσπότης τὸ ἐνθύμημα αὐτοῦ ἐκέλευσεν καὶ τοὺς ἄλλους πiónτας ἐμέσαι. οἱ δὲ δούλοι εἰς ἑαυτούς· “τί ποιήσωμεν, Ἑρμᾶ; πίωνμεν, καὶ μὴ κάτω τοὺς δακτύλους βάλωμεν ἀλλὰ παρὰ τὰς γωνίας.” ἅμα δὲ τῷ πιεῖν αὐτούς τὸ χλιαρὸν χολοποιοῦντα τὰ σῦκα ἐπέπλευσαν ἄνω· καὶ ἅμα τῷ χαλάσαι τὸν δάκτυλον ἀνέδραμον τὰ σῦκα. ὁ δὲ δεσπότης ἔφη “ὄρᾳτε πῶς κατεψεύσασθε τῷ μὴ δυναμένῳ λαλῆσαι; ἔκδυσον αὐτούς.” δερόμενοι δὲ ἐκεῖνοι ἔγνωσαν ἀσφαλῶς ὅτι ὁ κατὰ ἄλλου μηχανευόμενος κακὸν αὐτὸς καθ’ ἑαυτοῦ τοῦτο λανθάνει ποιῶν. Οἱ μὲν οὖν ἔτισαν δίκας ἀνθ’ ὧν ἡμαρτον εἰς τὸν μὴ δυνάμενον <λαλεῖν> .^[20]

4 .. πόλιν [ιδεῖν]. σκάπτοντος δὲ τοῦ Αἰσώπου εἰς τὸν ἀγρὸν ἔτυχεν ἱεροφόρον τῆς Ἰσιδος πλανηθῆναι τῆς δημοσίας ὁδοῦ εἰς τε τὸν ἀγρὸν εἰσελθεῖν, ὅπου συνέβη τὸν Αἴσωπον σκάπτειν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν μοχθηρῶς τὸ ἔργον ἐπιτελοῦντα, καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ ἀγνοοῦσα τύχην, φησὶν “ἄνθρωπε, εἰ κάτοιδας ἐλεᾶν τὰς θνητὰς ψυχάς, πεπλανημένη μοι δεῖξον τὴν ὁδὸν [μοι], τὴν εἰς τὴν πόλιν εἰσάγουσαν.” ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Αἴσωπος καὶ θεασάμενος τὸ τῆς θεοῦ σχῆμα ἀνθρώπινον περικείμενον, θεοσεβῆς ὑπάρχων προσεκύνησεν καὶ ἤρξατο διανεύειν καὶ δηλοῖν “διὰ τί ἀπολιποῦσα τὴν δημοσίαν ὁδὸν εἰς τοῦτο τὸ κτῆμα εἰσελήλυθας;” ἡ δὲ νοήσασα ὅτι ἀκούει μὲν, λαλεῖν δὲ οὐ δύναται, ἤρξατο αὐτῷ νεύειν, ἅμα δὲ καὶ λαλεῖν· “ξένη εἰμὶ τῶν τόπων τούτων· ὥς δὲ ὁρᾷς ἱεροφόρος εἰμί. μὴ εἰδὼς δέομαί σου, ἐπεὶ πεπλάνημα, ὑπόδειξόν μοι τὴν ὁδόν.” ἀναλαβόμενος δὲ τὴν ξοῖδα ὁ Αἴσωπος, ἐν ᾧ ἔσκαπτεν, ἐπιλαμβάνεται τῆς χειρὸς αὐτῆς καὶ ἤγαγεν ἐπὶ τὴν σύνδενδρον καὶ προέθηκεν ἐκ τοῦ μάνδικος ἄρτον καὶ ἐλαίας, καὶ ἄγρια λάχανα ἀποκείρας ἐκόμισεν· ἠνάγκασεν δὲ αὐτὴν μεταλαβεῖν τροφῆς. ἡ δὲ μετέλαβεν. ἀγαγὼν δὲ αὐτὴν εἰς τινὰ πηγὴν ὕδατος ἔδειξεν αὐτῇ, εἰ καὶ τούτου θέλει μεταλαβεῖν. ἡ δὲ τροφῆς καὶ ποτοῦ μεταλαβοῦσα τὰ κάλλιστα ἠὔχετο τῷ Αἰσώπῳ. καὶ πάλιν δεομένη ἐνένευεν τελείαν τὴν χάριν ποιῆσαι καὶ τὴν ὁδὸν δεῖξαι. ὁ δὲ ἤγαγεν αὐτὴν ἐπὶ τὴν λεωφόρον ὁδὸν τὴν ἀμαξευομένην καὶ δείξας ἀπέστη, καὶ περὶ τὸ ἔργον εἶχεν τὸν νοῦν. ἡ δὲ ἱεροφόρος τῆς Ἰσιδος πάλιν τῆς ὁδοῦ λαβοῦσα καὶ μνησθεῖσα τῆς τοῦ Αἰσώπου φιλοφροσύνης, ἐπάρασα τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν “διάδημα τῆς ὅλης οἰκουμένης, Ἰσι μυριώνυμε, ἐλέησον τόνδε τὸν ἐργάτην, τὸν κακοπαθοῦντα, τὸν εὐσεβῆ, ἀνθ’ ὧν εὐσέβησεν, οὐκ εἰς ἐμέ, δέσποινα, ἀλλ’ εἰς τὸ σὸν σχῆμα.”^[5]

5 καὶ εἰ μὴ πολυτάλαντον τὸν βίον αὐτοῦ διορθώσασθαι βούλει, ὃν ἄλλοι θεοὶ ἀφήρηνται, τὸ γοῦν λαλεῖν αὐτῷ χάρισαι· δυνατὴ γὰρ σὺ καὶ τὰ ἐν σκότει πεπτωκότα πάλιν εἰς φῶς προελέσθαι.” εὐξαμένης δὲ ταῦτα τῆς ἱεροφόρου ἡ Ἰσις, ἡ κυρία, ὑπήκουσεν· ταχὺ γὰρ ὁ περὶ εὐσεβείας λόγος εἰς τὰς τῶν θεῶν ἀκοὰς καταντᾷ. Ὁ δὲ Αἴσωπος, σφοδροῦ καύματος ὄντος, εἶπεν πρὸς ἑαυτόν “δύο ὥρας ἔχω ἀπὸ τοῦ προστάτου εἰς ἀνάπαυσιν· κοιμηθήσομαι τὰς τοῦ καύματος ταύτας.

6 ” ἐπιλεξάμενος δὲ τινὰ τόπον τοῦ κτήματος εὐθαλέστερον καὶ ἀπαρενόχλητον, δενδρώδη καὶ κατάσκιον, εἰς ὃν χλοερᾶς βοτάνης παμποίκιον ἄνθος ἐπηύξανεν καὶ διὰ τὴν παρακειμένην ὕλην καὶ λιβάδα τὸν τόπον κατέλιξεν, <Αἴσωπ> ὡς ταῖς βοτάναις προσκλίνας καὶ τῇ γῇ [πόνῳ] προσβαλὼν <τὴν> δίκηλλαν, τὸν μάνδικα καὶ τὴν μηλωτὴν πρὸς κεφαλὴν θέμενος, ἀνεπαύετο. ἔνθα [τῶν περὶ δένδρων] ὁ ποταμὸς ἤχει· <καὶ> μαλακοῦ πνεύματος ὄντος [ἀνέμου] Ζεφύρου, <τὰ> χλοερὰ τιναχθέντα φυτὰ κατέπνευσεν αὔραν <τῆς περὶ ὕλης> [τὴν περὶ φυτῶν τῶν ἄνθεων ὕλην] ἠδέαν καὶ προσηνῇ. [προσέφερον]. καὶ πολὺς ἐπὶ κλάδοις ἑτερετίζετο τέττιξ, καὶ ποικίλων ὀρνέων καὶ πολυνόμων ἤχει τὸ θρύλημα. ὅπου μὲν γὰρ ἦν καὶ πολύθρους ἔνδον, συνπαθῶν ἐλαίας ἐν παθοὶ μὲν οἱ κλάδοι, ἐπὶ δὲ λεπτοτάτης πίτυος ὀρμὴ

ἀεροπετής ἀπεδίδου μίμημα κοσσύφου· καὶ μιγνυμένη συνῳδὸς ἢ φωνόμιμος ἅμα πᾶσι κατέκραζεν ἡχώ. αὐτὸ δὲ τὸ κεκραμένον ἐξ ἀπάντων εὐμελὲς ψιθύρισμα. ἐφ’ ὧν ψυχαγωγούμενος ὁ Αἴσωπος εἰς ἡδὺν ὕπνον κατήγετο. ἐνταῦθα δὲ ἢ θεός, ἢ κυρία Ἴσις, παραγίνεται ἅμα ταῖς ἐννέα Μούσαις, εἶτα ἔφη “ὄρατε, θυγατέρες, [εὐσεβείας κατακάλλυμμα] τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, πεπλασμένον μὲν ἀμόρφως, νικῶντα δὲ εἰς εὐσέβειαν πάντα ψόγον· οὗτός ποτε τὴν ἐμὴν διάκονον πεπλανημένην ὠδήγησεν· πάρειμι δὲ σὺν ὑμῖν ἀνταμείψασθαι τὸν ἄνθρωπον.” ^[5]

- 7 ἐγὼ μὲν οὖν τὴν φωνὴν ἀποκαθίστημι, ὑμεῖς δὲ τῇ φωνῇ τὸν ἄριστον χαρίσασθε λόγον.” εἰποῦσα δὲ ταῦτα καὶ τὸ τραχὺ τῆς γλώττης ἀποτεμοῦσα, τὸ κωλῦον αὐτὸν λαλεῖν, αὐτὴ δὲ ἢ Ἴσις ἐχαρίσατο <τὴν φωνήν> [τὸν λόγον καὶ Ἑλληνα λόγων μυθικῶν εὐρέσεις], ἔπεισεν δὲ καὶ τὰς λοιπὰς Μούσας ἐκάστη <ν> τι τῆς ἰδίας δωρεᾶς χαρίσασθαι. αἱ δὲ ἐχαρίσαντο λόγων εὔρεμα καὶ μύθων Ἑλληνικῶν πλοκὴν καὶ ποιήσεις. κατευξαμένη δὲ ἡ θεὸς ὅπως ἔνδοξος γένηται, εἰς ἑαυτὴν ἐχώρησεν. καὶ αἱ Μοῦσαι δέ, ἐκάστη τὸ ἴδιον χαρισάμεναι, εἰς τὸ Ἑλικῶνα ἀνέβησαν ὄρος. ὁ δὲ Αἴσωπος αὐτὸ τὸ ταχθὲν ὑπὸ τῆς φύσεως ὑπνώσας διεγέρθη καὶ φησιν “οὐαῖ, ἡδέως ὕπνωσα.” ^[10]
- 8 ” [γελυὸν αὐτῷ τοῦτο]. καὶ τὰ βλεπόμενα ὀνομάζων—δίκελλα, πήρα, μηλωτή, μάνδιξ, βοῦς, ὄνος, πρόβατον—“λαλῶ,” <ἔφη> , “μὰ τὰς Μούσας. πόθεν ἔλαβον τὸ λαλεῖν; πόθεν; νενόηκα πάντως ἀνθ’ ὧν εὐσέβησα εἰς τὴν ἱεροφόρον τῆς Ἰσιδος. ὥστε καλὸν ἐστὶν εὐσεβεῖν. προσδέχομαι οὖν ἀπὸ θεῶν λήψεσθαι χρηστὰς ἐλπίδας.” Περιχαρὴς δὲ γενάμενος καὶ πάλιν ἀνελόμενος τὴν δίκελλαν ἥρξατο σκάπτειν. ^[5]
- 9 ὁ δὲ τῶν ἀγρῶν προστάτης ἐπείσελθὼν εἰς τοὺς ἐργάτας ἓνα τῶν τοῦ Αἰσώπου συνεργῶν ῥάβδῳ κατέξανεν. ὁ δὲ Αἴσωπος οὐκέτι δυνάμενος ἑαυτοῦ κρατεῖν, φησὶν “ἄνθρωπε, τὸν μηδὲν ἀδικήσαντα τί οὕτως αἰκίζεις πικρῶς καὶ τύπτεις ἀφειδῶς, σὺ καθ’ ἐκάστην ὥραν πλείστα ἀδικήματα ποιῶν καὶ ὑπὸ μηδενὸς τυπτόμενος;” ὁ δὲ Ζηνᾶς πρὸς ἑαυτὸν εἶπεν “τί ἐστὶν τοῦτο; ὁ Αἴσωπος λαλεῖ; μὰ τοὺς θεούς, ἀρξάμενος λαλεῖν πρὸς οὐδένα κέκρουκεν εἰ μὴ πρὸς ἐμὲ τὸν λαλοῦντα αὐτῷ καὶ ἐπιτάσσοντα. τοῦτον ἐγὼ ἂν μὴ κατηγορήσω προφάσει, ἀποστήσῃ με ἔχει τῆς οἰκονομίας· ὅτε γὰρ ἔτι νωδὸς ἦν διένευέν μοι ὅτι ‘ἂν ἔλθῃ ὁ δεσπότης μου μεταστήσω σε τῆς οἰκονομίας· κατηγορήσω γὰρ σου διὰ τῶν νευμάτων.’ εἰ οὖν νευμάσιν ἐπηγγείλατο, πολλῶ μᾶλλον λαλῶν πείσει. προλαβεῖν οὖν καλὸν ἐστὶν.” καθίσας οὖν ἵππῳ ῥόθιος ἐφέρετο εἰς τὴν πόλιν. ^[10]
- 10 παραγενάμενος δὲ εἰς τὴν τοῦ δεσπότη οἰκίαν ἀφήλατο τοῦ ἵππου· ἄψας δὲ τὸν ἱμάντα ἀπὸ τοῦ κρίκου τοῦ πυλῶνος, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ εὐρῶν τὸν δεσπότην, φησὶν “δέσποτα—” ὁ δὲ ἔφη “Ζηνᾶ, τί εἰ τεταραγμένος;” ὁ δὲ Ζηνᾶς ἔφη “τερατῶδες τι πρᾶγμα συνέβη ἐν τῷ κτήματί σου.” ὁ δὲ λέγει “μή τι δένδρον ἀρώρον καρπὸν ἤνεγκεν [ὁ δὲ εἶπεν “οὐχί, δέσποτα, ἀλλὰ] <ἦ> τετράπουον ἀνθρωπόμορφόν τι ἐγέννησεν;” [λέγει ὁ κύριος αὐτοῦ] Ζηνᾶς λέγει “οὐχί, δέσποτα.” ὁ δὲ “τί οὖν νομίζεις τερατῶδες εἶναι; ἀπάγγελμόν μοι τάληθῃ.” ὁ δὲ Ζηνᾶς εἶπεν “Αἴσωπος ὁ σαπρός, ὃν ἀπεπέμψω εἰς τὸν ἀγρὸν σκάπτειν, ὁ προγᾶστωρ—” ὁ δὲ κύριος “τί τέτοκεν;” ὁ δὲ “οὐ τί τοιοῦτον, ἀλλὰ νωδὸς ὧν ἐλάλησεν.” ὁ δεσπότης “μηδὲν σοι τῶν ἀγαθῶν γένηται. [τί] τοῦτο νομίζεις τερατῶδες εἶναι;” Ζηνᾶς “ναί, καὶ μάλα.” ὁ δεσπότης “διὰ τί; εἰ οἱ θεοὶ χολωθέντες ἀνθρώπῳ πρὸς ὀλίγον χρόνον ἀφείλαντο τὴν φωνὴν αὐτοῦ, νῦν δὲ πάλιν καταλλαγέντες ἐχαρίσαντο, ὅπερ καὶ ἐγενήθη, τερατῶδες εἶναι νομίζεις;” Ζηνᾶς “ναί, δέσποτα· λαλεῖν γὰρ ἀρξάμενος πάντα ὑπὲρ ἀνθρωπίνην φύσιν φθέγγεται· καὶ εἰς ἐμὲ μεγάλως βλασφημεῖ καὶ εἰς σέ, ἅτινα οὔτε αἱ ἀκοαί μου φέρουσιν ἀκούειν.” ὁ δὲ κινηθεὶς λέγει τῷ Ζηνᾶ “πορεύου, πώλησον αὐτόν.” ^[15]

” ὁ δὲ Ζηνᾶς· “παίζεις, δέσποτα; οὐκ οἶδας αὐτοῦ τὴν ἀμορφίαν; τίς αὐτὸν θελήσει ἀγοράσαι καὶ κυνοκέφαλον ἀντὶ ἀνθρώπου ἔχειν;” ὁ δεσπότης· “ἄπελθε τοιγαροῦν, χάρισαι αὐτόν τινι. εἰ δὲ μηδεὶς θέλει λαβεῖν αὐτόν, δέρων ἀποκτείνον αὐτόν.” ὁ δὲ Ζηνᾶς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ λαβὼν κατὰ πάντα τρόπον πάλιν ἀλλόμενος τῷ ἵππῳ παρεγένετο ἐπὶ τὸ κτῆμα. καὶ φησιν πρὸς ἑαυτὸν ὁ Ζηνᾶς· “ἔδωκέν μοι κατὰ πάντα ὁ δεσπότης τὴν ἐξουσίαν κατὰ τοῦ Αἰσώπου, πωλήσαι, χαρίσασθαι, φονεῦσαι. τί γάρ μοι κακὸν ἐποίησεν ἵνα αὐτὸν ἀποκτείνω; πωλήσω αὐτόν.” τοιγαροῦν τῷ Αἰσώπῳ πάντα ὑπηρετεῖτο τὰ ὑπὸ τῶν θεῶν δωρηθέντα αὐτῷ. Συνέβη δὲ σωματέμπορον ἵππῳ καθεζόμενον ἀπὸ τῶν ἀγρῶν πορεύεσθαι εἰς τὴν πόλιν· θέλων γὰρ ἀπᾶραι ἀπὸ τῶν σωματίων ἐζήτει ἀπὸ τῶν ἀγρῶν κτήνη μισθώσασθαι, εἴτα οὐχ εὐρὼν ἐπορεύετο πάλιν εἰς τὴν πόλιν. ^[10]

12 ἀπαντήσας οὖν ὁ Ζηνᾶς γνωστὸν ὄντα ἡσπάσατο αὐτὸν λέγων “ὦφελίων, ἀρχέμπορε, χαῖρε.” ὁ δὲ “Ζηνᾶ, ἀρχιγεωργέ, χαῖρε.” ὁ δὲ ὦφελίων λέγει αὐτῷ “Ζηνᾶ, μή τι ἔχεις κτήνη μισθώσασθαι ἢ πωλήσαι;” ὁ δὲ Ζηνᾶς· “οὐ, μὰ τὸν Δία· σωματίον δὲ ἔχω ἀρρενικὸν πωλήσαι εὖωνον, εἰ σὺ θέλεις.” ὁ δὲ ἔμπορος ἐκ τούτων εἰωθὼς ζῆν· “σωματέμπορόν με ὄντα ἐρωτᾷς εἰ βούλομαι σωματίον εὖωνον ἀγοράσαι;” ὁ δὲ “ἐλθὲ πρὸς τὰ παρακείμενα κτήματα.” ὁ δὲ Ζηνᾶς ἤνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ φησιν “ἀπελθέτω τις τῶν συνδούλων εἰς τὰ ἔργα καὶ Αἰσωπον καλεῖτω. ^[5]

13 ” πορευθεὶς δὲ τις τῶν συνδούλων καὶ ἰδὼν τὸν Αἰσωπον σκάπτοντα εἶπεν αὐτῷ “Αἰσωπε, ρίψας τὴν δίκηλλαν ἀκολουθεῖ, καλεῖ σε ὁ δεσπότης.” ὁ δὲ φησιν “ποῖος δεσπότης, ὁ κατὰ φύσιν ἢ <ὁ> οἰκονόμος; κατάδηλον οὖν καὶ διαστήσας λέγε ‘ὁ οἰκονόμος’, καὶ μὴ ‘ὁ δεσπότης’· καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας τέτακται ὡς δοῦλος” ... “ἡ δὲ καταστροφή αὐτοῦ τί; ἀφ’ οὗ ἥρξατο λαλεῖν περίεργος γέγονεν.” ὁ δὲ Αἰσωπος ρίψας τὴν δίκηλλαν φησὶν· “ὡς πονηρὰ παραδεδομένη δουλεία, καὶ πρὸς τούτῳ θεοῖς ἦν ἐχθρά. Αἰσωπε, τὸν τρίκλινον στρώσον. Αἰσωπε, τὸ βαλανεῖον ὑπόκαυσον. Αἰσωπε, ὕδωρ πλήσον. Αἰσωπε, τοῖς κτήνεσιν τροφὰς παράβαλε· ὅσα ἐστὶν μοχθηρὰ ἢ κοπηρὰ ἢ λύπης μεστὰ ἢ δούλια, πάντα τῷ Αἰσώπῳ ἐπιτάσσεται ἄγειν. μὴ γὰρ οὐκ ἔχω τὸν ἀπὸ θεῶν μοι μερισθέντα λόγον; ἐλεύσεται ὁ δεσπότης <καὶ> εὐκαίρως κατηγορήσας αὐτοῦ μεταστήσω τῆς οἰκονομίας· νῦν δὲ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι. οὕτως ἡγοῦ, σύνδουλε.” παρεγένοντο δὲ καὶ φησιν “ἰδοῦ, κύριε, ὁ Αἰσωπος.” ὁ δὲ Ζηνᾶς φησιν “ἀρχέμπορε, καταμάνθανε.” ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ σωματέμπορος θεωρεῖ τὸν Αἰσωπον τοιουτόμορφον ἀπόμαγμα καὶ λέγει “οὗτος τῆς γερανομαχίας σαλπιστὴς ἐστίν. ^[15]

14 οὗτος ρίζοκάλαμός ἐστιν ἢ ἄνθρωπος; οὗτος εἰ μὴ φωνὴν εἶχεν, εἰρήκειν ἂν ὅτι ἢ χυτρόπους ἐστὶν ἢ ἀγγεῖον τροφῆς ἢ χηνὸς ὦόν. Ζηνᾶ, μέφομαί σοι. τί δυνάμενόν με ἤδη τὰ τῆς ὁδοιπορίας ἔκτε <τε> λεκέναι [με] περιέσπασας, ὡς ἔχων τι ἀγαθὸν πωλήσαι, καὶ οὐ περικάθαρμα;” καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐπορεύετο. πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὁ Αἰσωπος ἐξ ἀναβολῆς τοῦ ἱματίου εἴλκυσεν καὶ φησιν “ἄκουσον. ^[5]

15 ” ὁ δὲ ἔμπορος εἶπεν “ἄφες. μηδὲν σοι τῶν ἀγαθῶν γενήσεται. τί με μετεκαλέσω;” ὁ δὲ Αἰσωπὸς φησιν “ἔνεκα τίνος ἐνθάδε ἦλθες;” ὁ δὲ “ἔνεκεν σοῦ, ἵνα σε ἀγοράσω.” ὁ Αἰσωπος “διὰ τί οὖν,” φησὶν, “οὐκ ἀγοράζεις με;” ὁ ἔμπορος· “<μὴ> περίθεσ μοι πρᾶγμα, ὅτι οὐ θέλω σε ἀγοράσαι.” Αἰσωπος “ἀγοράσόν με, ἄνθρωπε, καὶ μὰ τὴν Ἴσιν πολὺ σε ὠφελήσω.” ὁ σωματέμπορος· “καὶ τί με ἔχεις ὠφελῆσαι, ἵνα ἐφ’ ἐλπίδι ἐξαπατηθεὶς ἀγοράσω σε;” ὁ Αἰσωπος· “οὐκ ἔχεις ἐν τῷ σωματεμπορίῳ σου παιδία τινὰ ἀπαιδεύτιστα καὶ τροφὴν αἰτοῦντα παρ’ ἑκάστα;” ὁ σωματέμπορος· “ναί.” ὁ Αἰσωπος· “ἀγοράσόν με καὶ ποιήσόν με ἐκείνων παιδαγωγόν· φοβούμενοι γὰρ μου τὴν κακοπινὴν ὄψιν παύσσονται τῆς προνικότητος.” ὁ σωματέμπορος· “ὡραίως ἐπενόησας, μὰ τὴν σκοτίαν σου.” ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ σωματέμπορος λέγει τῷ Ζηνᾶ “πόσου τὸ κακὸν τοῦτο πωλεῖς;” Ζηνᾶς λέγει “φέρε τριώβολον.” ὁ

σωματέμπορος· “ὅμως πόσου;” Ζηναῖς “δὸς ὃ θέλεις.” δὸς δὲ ὀλίγον τι ὁ σωματέμπορος ἡγόρακεν αὐτόν. Εἰσιὼν δὲ εἰς τὴν πόλιν εἰσήγαγεν αὐτόν ἐν τῷ σωματεμπορίῳ. ^[10]

16 δύο δὲ παῖδες ὑπὸ μητρὸς τρεφόμενοι ἰδόντες τὸν Αἴσωπον ἀνεκραύγασαν καὶ κατεκρύβησαν. ὁ δὲ Αἴσωπος τῷ σωματεμπόρῳ “ἔχεις μου ἤδη ἀπόδειξιν τῆς ἐπαγγελίας, ὅτι κατὰ παιδίων προνικῶν ἐτοίμην ἀφορμίαν ἡγόρακας.” γελάσας ὁ σωματέμπορος λέγει αὐτῷ “εἰς ἐκείνον τὸν τρίκλινον οἱ σύνδουλοί σου καθέζονται· εἰσελθὼν ἄσπασαι αὐτούς.” ἐπεισέρχεται οὖν ὁ Αἴσωπος καὶ θεωρεῖ παῖδας καλλίστους, πάντας καθαιρέτους, ὡς Διονύσους καὶ Ἀπόλλωνας. ἀσπάζεται δὲ αὐτούς λέγων “χαίρετε, συνδουλῖνες.” ὁμοφωνία πάντων ἐγένετο. ὁ Αἴσωπος “ἄνδρες σύνδουλοι, ὑμῶν εἰμι· ἀλλ’ ὅμως σαπρός εἰμι.” οἱ δὲ δοῦλοι πρὸς ἑαυτούς “νῆ τὴν Νέμεσιν, τί ἐγένετο τῷ δεσπότη τοιοῦτον κακοπινὲς σῶμα ἀγοράσαι;” ἄλλος “οἶδας γὰρ διὰ τί αὐτὸν ἡγόρασεν;” ἄλλος “πρὸς τί;” “ἵνα αὐτὸν προσβάσκανον τοῦ σωματεμπορίου ποιήσῃ.” ὁ δὲ σωματέμπορος πρὸς τὰ σωματῖα εἰσελθὼν φησιν “παιδιά, στέρξατε τὴν ἑαυτῶν τύχην· μὰ τὴν ὑμῶν σωτηρίαν, κτήνη οὔτε μισθώσασθαι οὔτε ἀγοράσαι εὔρον. ^[10]

17 τοιγαροῦν διέλεσθε τὰ σκεύη· αὔριον γὰρ περῶμεν εἰς τὴν Ἀσίαν.” οἱ μὲν οὖν σύνδουοι γενόμενοι διαιροῦνται τὰ σκεύη. ὁ δὲ Αἴσωπος ὑποπεσὼν πάντας φησὶν “δέομαι ὑμῶν, σύνδουλοι, ἐπεὶ νεώνητός εἰμι καὶ ἀσθενὲς σῶμα ἔχω, παραχωρήσατέ μοι τὸ ἐλαφρὸν ἄραι σκευάριον.” οἱ δὲ εἶπον “ὅλως μὴτὲν ἄρης.” ὁ δὲ Αἴσωπος λέγει “αἰσχρὸν ἐστὶν πάντων τῶν συνδούλων κοπιῶντων ἐμὲ τῷ δεσπότη ἀχρήσιμον φανῆναι.” καὶ οἱ σύνδουλοι πρὸς ἑαυτούς “τί καὶ πέρπερός ἐστιν; ἄρον ὃ θέλεις.” περιβλεψάμενος δὲ ὁ Αἴσωπος θεωρεῖ σκεύη τοῦ σωματεμπορίου πρὸς τὴν ἀποδημίαν, κίστην, κήτην, σάκκους μεστούς πρὸς τὴν διακονίαν, στρώματα, κεράμια, γουργάθους. ^[5]

18 ἰδὼν δὲ γούργαθον μεστὸν ἄρτων κείμενον, ὃν ἐβούλοντο τέσσαρες διαφορτώσασθαι, λέγει ὁ Αἴσωπος “ἄνδρες, ἐμοὶ μόνον τοῦτον ἐπιθέτε τὸν γούργαθον.” οἱ δὲ δοῦλοι εἰς ἑαυτούς “οὐδένα μωρότερον τούτου τοῦ ἀνθρωπαρίου εἶδομεν· ἠρώτησεν ἵνα τὸ πάντων ἐλαφρότερον ἄρῃ, καὶ τὸ πάντων βαρύτερον ἐξελέξατο.” ἄλλος “οὐκ ἔστιν μωρός, ἀλλὰ λιμοξήρος· θέλει γὰρ ὑπὸ χεῖρα κλάνειν τοὺς ἄρτους καὶ πλέον πάντων τρώγειν. ἐπιθῶμεν αὐτῷ τὸν γούργαθον.” καὶ πάντες περιστάντες ἐπιτιθέασιν αὐτῷ τὸν γούργαθον. ὁ δὲ ἐξήρχετο ὡς ἄτλαστον βαστάζων τὸν γούργαθον, ὅλος διακλονούμενος. ἰδὼν δὲ αὐτόν ὁ σωματέμπορος ἐθαύμασεν καὶ φησιν “ἴδε πῶς ὁ Αἴσωπος προθυμότερός ἐστιν εἰς τὸ κοπιᾶν, καὶ προτρέπεται τοὺς λοιποὺς εὐψύχως τὸν κάματον φέρειν. ἤδη γὰρ αὐτοῦ τὴν τιμὴν σέσωκα· τὸ γὰρ φορτίον τοῦτο κτήνους ἐστίν.” οἱ δὲ λοιποὶ σύνδουοι βαστάζοντες τὰ σκεύη κατεγέλων αὐτοῦ. ^[10]

19 ἐξελθὼν γὰρ εἰς τὴν ὁδὸν περιπατεῖν τὸν γούργαθον ἐδίδασκεν· εἰς γὰρ ἀνάβασιν ἐλθὼν ἀνέτρεπεν τὸν γούργαθον καὶ τοῖς ὁδοῦσιν ἀνεῖλκε μέχρις ἀναβῆ, εἰς δὲ κατάβασιν εὐκόπως κατέβαινεν· κατεκύλιεν γὰρ τὸν γούργαθον καὶ αὐτὸς ἐπάνω αὐτοῦ ἀνεκυλίετο. καὶ κακινκάκως ἦλθον εἰς πανδοχεῖον. καὶ φησιν ὁ <σωματέμπορος> ·[πανδοχεύς δὸς ἐκάστῳ προσφάγη· ἀσσαρίου ἄρτους γὰρ ἔχομεν] “Αἴσωπε, δὸς ἐκάστῳ ἀνὰ ζευγὸς ἄρτον.” καὶ τοσοῦτοις δούλοις ἀρτοδοτοῦντος [καὶ] ὁ γούργαθος ἡμίκενος ἐγένετο. μετὰ δὲ τὸ ἀναλαβεῖν πάλιν ὠδοιπόρουν. ὁ δὲ Αἴσωπος ἐλαφρὸς ἐγίνετο. καὶ πάλιν εἰς πανδοχεῖον γίνονται, καὶ πάλιν αὐτοῖς ἀρτοδοτεῖ καὶ ὁ γούργαθος κενὸς γίνεται. καὶ βαλὼν τὸν γούργαθον ἐπὶ τὸν ὦμον πρῶτος πάντων ἔτρεχεν. οἱ δὲ δοῦλοι πρὸς ἑαυτούς “ὁ πρῶτος τρέχων τίς ἐστιν, παρ’ ἡμῶν ἢ ξένος;” ἄλλος “οὐκ οἶδα· δοκῶ δὲ ὅτι ὁ νεώνητός ἐστιν, ὁ σαπρός, ὁ ἄρων τὸν γούργαθον, ὃν οὐκ ἐβάσταζεν κτήνος.” ἄλλος “ἀγνοεῖς τὸ ἀνθρωπάριον ὡς ἔστιν πολύνουν;” ἄλλος “ταῦτα τὰ ἀνθρωπάρια τὰ λειπόμενα τῇ μορφῇ φρένας ἔχει· ἠρώτησεν γὰρ βαστάσαι τοὺς ἄρτους <τοῦ> ὑπὸ χεῖρα δαπανωμένους· ἡμεῖς δὲ σχιστὰς καὶ στρώματα καὶ χαλκώματα

βαστάζομεν, τὰ μὴ δυνάμενα δαπανηθῆναι.” ἄλλος “οὐᾶ, ταύρου ἄξιον τὸ ἀνθρωπάριον.”

Διανύσαντες δὲ τὰ πέρα ἦλθον εἰς Ἐφεσον. ^[15]

20 καὶ δὴ ὁ ἔμπορος πρᾶσιν τῶν σωματίων ποιήσας ἐκέρδησεν. κατελείφθη δὲ αὐτῷ σωμάτια τρία· δύο μὲν βούπαιδες, ὧν ὁ εἷς γραμματικός, ὁ δὲ ἕτερος ψάλτης, καὶ ὁ Αἰσωπος. οὔτε γὰρ ἐκεῖνοι τὴν δέουσαν τιμὴν ἔσωζον οὔτε ὁ Αἰσωπος. [ὅλως τιμὴν οὐχ εὕρισκον διὰ τὸ μὴ θέλιν αὐτοὺς τινα ἀγοράσαι]. καὶ τις τοῦ σωματεμπόρου φίλος φησὶν “εἰ βούλει τῶν σωματίων τὴν τιμὴν λαβεῖν, διαπέρασον εἰς Σάμον τὴν νῆσον· ἔστιν γὰρ εὐπορουμένη, καὶ Ξάνθος ὁ φιλόσοφος ἐκεῖ καταμένει σχολάζων, καὶ πολλοὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἑλλάδος παρ’ αὐτῷ σχολάζουσιν. καὶ ἀγοράσει τις τὸν γραμματικόν, ἵνα ἔχῃ συνγυμναστὴν τῆς παιδείας· ἕτερος δὲ ὠνήσεται τὸν ψάλτην σπαταλός, ἵνα ἔχῃ παρὰ νεωτερικοῖς εὐφροσύνην τέρπεσθαι καὶ τοῦτόν τις ἀγοράσει ὧν ἂν ὁ θεὸς ὠργισται, καὶ ποιήσει πασανάρχην ἢ θυρωρὸν ἢ μάγειρον.” πεισθεὶς οὖν ὁ ἔμπορος τῇ τοῦ φίλου γνώμῃ πλοιαρίῳ ἐπιβάς σὺν τοῖς σώμασιν διεπέρασεν εἰς Σάμον, καὶ ἀποβάς, ξενίαν λαβὼν, ἐκόσμησεν εἰς πρᾶσιν τὰ σωμάτια. τὸν μὲν ψάλτην εὐσχήμονα ὄντα λευκὸν ἐνέδυσεν χιτῶνα, καὶ λεπτὸν ὑποδήσας στολάριον καὶ κτενίσας τὴν τρίχα, δοὺς ὀράριον ἐπὶ τοὺς ὦμους, ἔστησεν ἐπὶ τοῦ πρατῆρος. ^[10]

21 τὸν δὲ γραμματικὸν λεπτὸν ἀπὸ τῶν σφυρῶν τυγχάνοντα βαθὺν ἐνέδυσεν χιτῶνα καὶ βαθὺν ὑπόδημα ὑπέδυσεν, ἵνα τὸ βαθὺ τῶν χιτωνίων ἅμα τῇ τοῦ ὑποδήματος σκέπῃ τὴν αἰσχροὴν καλύψῃ κνήμην· καὶ κτενίσας τὴν κόμην, δοὺς ὀράριον ἔστησεν ἐπὶ τοῦ πρατῆρος. τοῦ δὲ Αἰσώπου μὴδὲν δυνάμενος καλύψαι ἢ κοσμήσαι, ἐπεὶ περ ἦν ὅλος ἀμάρτημα χύσεων, ἐνέδυσεν αὐτὸν σάκκον χιτῶνα, καὶ λακινάριον αὐτὸν ὑποζώσας μέσον αὐτὸν τῶν καλῶν ἔστησεν. τοῦ δὲ κήρυκος τὰ σωμάτια κηρύττοντος πολλοὶ κατενόουν, καὶ ἔλεγον “οὐᾶ, οὗτοι καλλίοψοι, τὸ δὲ κακὸν τοῦτο πόθεν; οὗτος καὶ τούτους ἀφανίζει ἄρον ἀπ’ αὐτῶν τὸν μέσον.” πολλῶν οὖν σκοπούντων ὁ Αἰσωπος ἔστηκεν μὴ πτυρόμενος. Ἐτυχεν δὲ τὴν γυναῖκα τοῦ Ξάνθου φόρῳ βασταζομένην ἐκεῖνον τὸν τόπον διαβαίνειν. ^[10]

22 ἀκούσασα δὲ τοῦ κήρυκος παρεγένετο εἰς τὴν οἰκίαν καὶ περιτυχοῦσα τῷ ἀνδρὶ λέγει “ἄνερ, οὐ πολλὰ ἔχομεν ἀρρενικὰ σωμάτια, ἀλλὰ τὰ πλείονα ὑπὸ τῶν ἐμῶν παιδαρίων ὑπηρετήσαι. εὐκαίρως σωμάτια κηρύσσονται· παρελθὼν εἰς διακονίαν καθαρὸν μοι σωματίον ἀγόρασον.” ὁ δὲ Ξάνθος “ποιήσω” φησὶν. καὶ προσελθὼν ὁ Ξάνθος καὶ τοὺς σχολαστικοὺς ἀσπασάμενος, καὶ ὀλίγα φιλογησας, ἐξῆλθεν τῆς μελέτης καὶ τοὺς μαθητὰς ἐπαγόμενος ἦλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὴν ἀγοράν. θεασάμενος δὲ πόρρωθεν τοὺς μὲν δύο εὐπρεπεῖς τὸν δὲ ἕνα σαπρόν, ἐθαύμασεν τὴν ἐπίνοιαν τοῦ σωματεμπόρου καὶ ἀνεκραύγασεν “οὐᾶ, καλῶς, νῆ τὴν Ἥραν· εὐεπινόητος καὶ φιλόσοφος, μᾶλλον δὲ καὶ θαυμαστὸς ἔμπορος καὶ ἄκρος. ^[5]

23 ” οἱ σχολαστικοί· “καθηγητά, τί ἐπαινεῖς; τί τῆς σῆς θαυμασιότητος ἄξιον; καὶ ἡμῖν μετάδος, μὴ φθονέσης μετασχεῖν τοῦ καλοῦ.” ὁ δὲ Ξάνθος εἶπεν “ἄνδρες φιλόλογοι, μὴ νομίσητε τὴν φιλοσοφίαν διὰ λόγων μόνον συστάναι, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἔργων· πολλάκις γὰρ ἡ σιγωμένη φιλοσοφία <τὴν> διὰ τῶν λόγων ὑπερέβαλεν [ἢ πιστοῦται]. τοῦτο δὲ ἀπὸ ὀρχηστῶν ἔστιν ἐπιγνῶναι, ὅπως διὰ τῆς τῶν χειρῶν κινήσεως τὰ διὰ πολλοῦ κινηθέντα [ὅπως φιλοσοφεῖ τὰ κράτιστα τοῖς ἔργοις] καὶ σιγωμένην καὶ αὐτὰ ἐνδείκνυται φιλοσοφίαν. οὗτος γὰρ ἔχων μὲν δύο παῖδας καλοὺς καὶ τὸν ἕνα σαπρόν, <ἔστησε μέσον τῶν καλῶν τὸν σαπρόν> , ἵνα τὸ τούτου αἰσχρὸν τὸ τούτων κάλλος ἐκφαίνῃ· εἰ μὴ γὰρ παρετέθη τὸ αἰσχρὸν τῷ κρείττονι, ἢ τῶν καλῶν εἰδῆσις οὐκ <ἂν> ἠλέγχετο.” οἱ σχολαστικοί· “θεῖος, καθηγητά, σύ, καὶ κάλλιστος ὁ τὴν ἐκείνου ἐνθύμησιν γνωρίσας ἀκριβῶς.” ὁ Ξάνθος “ἀλλὰ μὴν συνέλθετε, ὅπως ἐν τῶν σωματίων ὠνήσωμεν· ἔστιν γὰρ μοι χρεῖα πρὸς ὑπηρεσίαν.” ἐπιστὰς δὲ τῷ πρώτῳ παιδίῳ εἶπεν “ποταπὸς εἶ;” ἐκεῖνος ἀπεκρίθη “Καππάδοξ. ^[15]

” “τί ὄνομά σου;” ὁ δὲ λέγει “Λίγυρις.” Ξάνθος λέγει “τί οἶδας ποιεῖν;” ὁ δέ· “ἐγὼ πάντα.” ὁ Αἰσωπος ἐστὼς ἐγέλασεν ἀθρόον. οἱ σχολαστικοὶ θεασάμενοι αὐτὸν γελάσαντα καὶ ...
” <φέρει> οὖν, ἐπιγνῶ εἰ οἶδέν τι, μὴ τὸ κερμάτιον κενῇ χάριτι προαπολέσῃτε. ^[5]

25 ” προσελθὼν δὲ ὁ Ξάνθος τῷ Αἰσώπῳ φησὶν “χαῖρε.” Αἰσωπος “τί γὰρ λυποῦμαι;” οἱ σχολαστικοί· “καλῶς, μὰ τὰς Μούσας. τί γὰρ ἐλυπεῖτο;” <κατεπλάγησαν οὖν> τῷ εὐστόχῳ λόγῳ. καὶ φησιν αὐτῷ ὁ Ξάνθος “ποταπὸς εἶ;” ὁ Αἰσωπος “Σάρκινος.” ὁ Ξάνθος “οὐ τοῦτο λέγω, ἀλλὰ ποῦ ἐγεννήθης;” ὁ Αἰσωπος “ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρός μου.” ὁ Ξάνθος “πάντα αὐτῷ κακά. οὐ τοῦτό σε ἐρωτῶ, ἀλλὰ ποῖω τόπῳ ἐγεννήθης;” ὁ Αἰσωπος “τοῦτό μοι οὐκ εἶπεν ἡ μήτηρ μου, πότερον ἢ ἐν τῷ κοιτῶνι ἢ ἐν τῷ τρικλίνῳ.” ὁ Ξάνθος λέγει “γένει λέγε ποταπὸς εἶ.” ὁ Αἰσωπος “Φρύξ.” ὁ Ξάνθος “τί οἶδας ποιεῖν;” ὁ Αἰσωπος “ἐγὼ ὅλως οὐδέν.” ὁ Ξάνθος “διὰ τί οὐδέν;” Αἰσωπος “ὅτι οἱ παρεκότεροι παῖδες ὅλα ἐπίστανται.” οἱ σχολαστικοί· “οὐαὶ, μακάριος οὗτοι γὰρ κακῶς ἀπεκρίθησαν. ἄνθρωπος γὰρ οὐκ ἔστιν πάντα εἰδώς. διὰ τοῦτο εἶπεν οὗτος ὅτι οὐδὲν οἶδα, διὰ τοῦτο οὖν ἐγέλασεν.” ὁ Ξάνθος “θέλεις ἀγοράσω σε;” ὁ Αἰσωπος “τί γὰρ ἤδη ἐννοεῖς σύμβουλόν <με> κεκτῆσθαι, παρ’ ἐμοῦ ἵνα μου συμβουλίαν λάβῃς; εἰ ἀγοράσαι με θέλεις, ἀγόρασον. ^[10]

26 εἰ οὐ θέλεις, πάραγε. οὐ μέλει μοι. οὐ γὰρ ὁ πωλῶν με ἄνθρωπος δίκτυα ἔχων βία τοὺς μὴ βουλομένους ἐφέλκεται, οὐδὲ σοὶ τις ἐγγύην περιτίθῃσιν ἵνα με ὠνήσῃ, ἀλλὰ τῆς ἰδίας προαιρέσεως ἐξουσίαν ἔχεις. εἰ βούλει λαβεῖν με, τὴν τιμὴν μου ἀρίθμει· λῦε βαλαντίου πύλας. εἰ δὲ οὐ θέλεις, μὴ με σκῶπτε.” ὁ Ξάνθος “τί οὖν πολύλαλος εἶ;” [μηδὲν σοι τῶν ἀγαθῶν γένηται] <ὁ Αἰσωπος “τὰ πολύλαλα στρουθία πολλοῦ πωλεῖται”>. οἱ σχολαστικοί· “καλῶς, μὰ τὴν Ἥραν· ὁ Αἰσωπος ἀπεστομάτισεν τὸν καθηγητήν.” ὁ Ξάνθος “βούλομαί σε ἀγοράσαι, ἀλλὰ μὴ ἄρξῃ δραπετεύειν;” ὁ Αἰσωπος “τοῦτο ἐὰν θέλω ποιῆσαι οὐ λήψομαι σὲ σύμβουλόν ὥς σὺ ἐμέ. τὸ δὲ δραπετεύειν ἐν τίνι ἐστίν, ἐν σοὶ ἢ ἐν ἐμοί;” ὁ Ξάνθος “δῆλον ὅτι ἐν σοί.” ὁ Αἰσωπος “οὐ, ἀλλ’ ἐν σοί.” ὁ Ξάνθος “διὰ τί ἐν ἐμοί;” ὁ Αἰσωπος “ἐὰν ᾗς καλόδουλος, οὐδεὶς φεύγων τὸ ἀγαθὸν ἐπὶ τὸ φαῦλον ἔρχεται [ἐὰν], ἑαυτὸν εἰς πλάνας διδούς, λιμόν τε καὶ φόβον προσδοκῶν· ἐὰν δὲ ᾗς κακόδουλος, ὥραν μίαν οὐ μένω πρὸς σέ, οὐδὲ ἡμιώριον, οὐδὲ στιγμήν.” ὁ Ξάνθος “οὗτος φεύγει ἑαυτῷ τι γένηται. ὅσα μὲν οὖν λέγεις ἀνθρώπινα, ἀλλὰ σαπρὸς εἶ.” ὁ Αἰσωπος “μὴ μου βλέπε τὸ εἶδος, ἀλλὰ μάλλον ἐξέταξε τὴν ψυχὴν.” ὁ Ξάνθος “τί ἐστὶν τὸ εἶδος;” ὁ Αἰσωπος “ὅ τι πολλάκις εἰς οἰνοπώλιον παραγενάμενος ὠνήσασθαι οἶνον· θεωροῦμεν κεράμια ἀειδῆ, τῷ δὲ γεύματι χρηστά.” ὁ Ξάνθος ἐπαινέσας αὐτοῦ τὸ ἔτοιμον τῶν λόγων προσελθὼν τῷ ἐμπόρῳ λέγει “τοῦτον πόσου πωλεῖς;” ὁ ἔμπορος “ἐπισκῶπαι μου θέλεις τὴν ἐμπορίαν;” ὁ Ξάνθος “διὰ τί;” ὁ ἔμπορος “ἀλλ’ ἀπολιπὼν τούτους τοὺς ἀξίους ἐπὶ τὸ κατάπτυστον τοῦτο ἀνδραπόδιον ἦλθες; ἐξ ἐκείνων ἀγόρασον καὶ λάβε τοῦτον ἐπιθήκην. ^[5]

27 ” ὁ Ξάνθος “ὅμως πόσου τοῦτον;” ὁ ἔμπορος “ἐξήκοντα δηναρίων τοῦτον ἡγόρακα, πεποίηκεν δὲ δαπάνας δέκα πέντε· ἴσωσόν μοι ἀπ’ αὐτοῦ.” οἱ δὲ τελῶναι ἀκούσαντες ὅτι σωματῖα πέπρανται παραγενάμενοι ἐπηρώτων τίς πέπρακεν ἢ τίς ὁ ἀγοράσας. διετρέπετο δὲ εἰπεῖν ὁ Ξάνθος ὅτι “ἡγόρασα ἐβδομήκοντα πέντε δηναρίων δοῦλον,” καὶ ὁ ἔμπορος ἡσχύνετο. τούτων δὲ σιωπώντων ὁ Αἰσωπος κέκραγεν “ὁ πεπραμένος ἐγώ, ὁ πωλήσας οὗτος, ὁ ἀγοράσας ἐκεῖνος. οὗτοι εἰ σιωπῶσιν, δῆλον ὅτι ἐλεύθερός εἰμι ἐγώ.” ὁ δὲ Ξάνθος “ἐγὼ ἡγόρασα οὐ δηναρίων δοῦλον.” καὶ γελάσαντες οἱ τελῶναι ἐχαρίσαντο τῷ Ξάνθῳ ἅμα τοῖς σχολαστικοῖς τὴν τιμὴν τοῦ Αἰσώπου, καὶ ἀποταξάμενοι ἀνεχώρησαν. Ὁ δὲ Αἰσωπος ἡκολούθει. ^[10]

28 καυματίνης δὲ ὥρας ὑπαρχούσης καὶ τοῦ ἡλίου ἐπὶ τὸ μεσουράνημα ὄντος καὶ ἐρρημαζούσης τῆς ὁδοῦ διὰ τὸ καῦμα, ὁ Ξάνθος ἀναστείλας τὰ ἱμάτια ἤρξατο ἅμα περιπατῶν οὐρεῖν. θεασάμενος δὲ ὁ Αἰσωπος ἡγανάκτησεν· εἶτα δραξάμενος αὐτὸν ἐξ ἀναβολῆς τοῦ ἱματίου εἵλκυσεν αὐτὸν καὶ φησιν “πῶλει με, ἐπεὶ οὐ μὴ με ὑπομείνης δραπετεύοντα.” ὁ Ξάνθος “Αἰσωπε, τί σοι

συνέβη;” ὁ Αἴσωπος “πῶλει μέ” φησιν· “οὐ δύναμαί σοι δουλεύειν.” ὁ Ξάνθος “ὁ ἐνέγκας σε πάντως τις τῶν εἰωθότων τὰς εὐσταθοῦσας οἰκίας διαβολαῖς ἀνατρέπειν· προσελθὼν σοί τις διέβαλέν με, ἀποκαλῶν ὡς κακόδουλον ἢ πάροινον ἢ πλήσσοντα ἢ στομαχῶδη ἢ ὀργίλον. μὴ πρόσεχε διαβολαῖς μάτην ὁξύνει διαβολὴ τερπνὴ ἀκοῦσαι. οὕτως γὰρ περὶ ἐμοῦ τὰ σημάντια.” ὁ Αἴσωπος “χύσις σε διέβαλεν, Ξάνθε· ὅτε γὰρ αὐτὸς ὁ δεσπότης μὴ φοβούμενός τινα μὴ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν πληγῶν πεῖραν λάβῃς, ἢ δεσμῶν ἢ δεινότερας ἀνάγκης κόλασιν ὑπομείνῃς, ἀλλὰ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν ἑαυτοῦ ἔχων τοῖς φυσικοῖς ὅροις οὐκ ἔδωκας ἡμιώριον εἰς ἀνάπausιν, ἀλλὰ περιπατῶν οὕρησας—τί <δεῖ> με τὸν δοῦλον ποιῆσαι ἐπὶ ἀπόκρισιν πεμφθέντα <ἄλλ> ὁ ἢ πάντως πετόμενον χέζειν;” Ξάνθος “τούτου ἔνεκα <ἐταράχθη> ”; Αἴσωπος “καὶ μάλα.” ὁ Ξάνθος “τρία βουλόμενος ἐκφυγεῖν φαῦλα περιπατῶν οὕρησα.” Αἴσωπος “τίνα ταῦτα;” Ξάνθος “ζεστότητα γῆς, οὐρου δριμύτητα, καὶ φλογὴν ἡλίου.” ὁ Αἴσωπος “πῶς;” ὁ Ξάνθος “ὁρᾷς μὲν ὅτι ὁ ἥλιος μεσουρανεῖ καὶ τῇ θερμότητι τὴν γῆν ἐξέκαυσεν· ὅταν δὲ συνεστῶς οὐρῶ τὸ ἔδαφος ζέον τοὺς πόδας μου κατακαίει, καὶ ἡ δριμύτης τοῦ οὐρου ἀνατρέχει μου εἰς τὰς ὀσφρήσεις [καὶ τὰς ἀκοάς μου φράσσει], καὶ ὁ ἥλιος δὲ τὴν κεφαλὴν μου φλέγει. ταῦτα τὰ τρία θέλων ἐκφυγεῖν περιπατῶν οὕρησα.” ὁ Αἴσωπος “πέπεικάς με, σαφῶς ἐπενόησας περιπάτει λοιπόν.” Ξάνθος “ἡγνόουν ἑαυτοῦ δεσπότην πριάμενος.” Φθασάντων δὲ αὐτῶν εἰς τὸν οἶκον ὁ Ξάνθος λέγει αὐτῷ· “Αἴσωπε, ὅτι μου τὸ γύναιον καθαρὸν ἐστίν, περίμενε πρὸ τοῦ πυλῶνος μέχρις οὗ πρὸς τὴν γυναῖκα καταγγείλω, ἵνα μὴ ἐξαίφνης τὴν σαπρίαν σου ἰδοῦσα τὴν προῖκα ἀπαιτήσασα φύγῃ. [20]

29 ” Αἴσωπος “εἰ γυναικοκρατεῖ σύ, ἄπιθι καὶ ταχὺ ποίησον.” εἰσελθὼν οὖν ὁ Ξάνθος φησὶν “κυρία, οὐκέτι μου καταγογγύζεις καὶ λέγειν ἔχεις ὅτι ‘ἀπὸ τῶν ἐμῶν παιδισκαρίων ὑπρέτησαι’. ἴδε καγὼ σωματίον ἀρρενικὸν ἠγόρασα.” ἡ δὲ γυνὴ τοῦ Ξάνθου “εὐχαριστῶ σοι, κυρία Ἀφροδίτη. μεγάλη ἦς ἀληθινὰ σου τὰ ἐνύπνια. κοιμηθεῖσα γὰρ εὐθὺς ὄνειρον εἶδον ᾧ πάγκαλον σωματίον ὦνeshάμενος ἐχαρίσω μοι.” ὁ Ξάνθος “μένε, κυρία, καὶ ὄψις ὁ οὐδέποτε ἐθεάσω κάλλος· λάθομαι λέγων Ἀπόλλωνα ὄψις, ἢ Ἐνδυμίωνα ἢ Γανυμήδην.” τὰ παιδισκάρια ἔχαιρον, καὶ ἐν τῶν κορασίων εἶπεν “ἐμοὶ ὁ δεσπότης ἄνδρα ἠγόρασεν.” ἄλλη “οὐ, ἀλλ’ ἐμοί· ἐγὼ γὰρ ἐν τοῖς ὕπνοις εἶδον.” [ταῦτα ἑαυταῖς]. ἄλλη “ἄλλη πιθανωτέρα λήψεται.” “σὺ οὖν πιθανωτέρα εἶ;” “ἀλλὰ σύ;” καὶ ἄρχονται μάχεσθαι. ἡ γυνὴ τοῦ Ξάνθου λέγει “ὑπὲρ τοῦ ἐγκωμίου ὃ εἶπας, ποῦ ἐστίν;” Ξάνθος “κυρία, πρὸ τῶν θυρῶν. δόγμα δὲ ἐστίν παιδείας τὸ εἰς ἀλλοτρίαν οἰκίαν ἄκλητον μὴ εἰσιέναι· ἠκολούθησεν πρὸ τοῦ πυλῶνος καὶ μέχρις οὗ κληθῇ μένει.” ἡ γυνὴ τοῦ Ξάνθου λέγει “καλέσῃ τις τὸν νεώνητον.” ἡ μία συνετὴ οὖσα, τῶν ἄλλων κορασίων μαχομένων, πρὸς ἑαυτὴν εἶπεν “ἐξέρχομαι,” φησὶν, “νῦν ἐγὼ καὶ προαρραβωνίζω αὐτὸν ἐμαυτῇ.” καὶ ἐξέρχεται καὶ φησιν “ποῦ ὁ νεώνητος;” ἐπιστραφεὶς ὁ Αἴσωπος λέγει “ᾧδε, παιδισκάριον.” ἡ δὲ λέγει “σὺ εἶ ὁ νεώνητος;” Αἴσωπος λέγει “ἐγὼ εἰμι.” ἡ παιδίσκη εἶπεν “ποῦ ἐστίν ἡ κέρκος σου.” Αἴσωπος ἰδὼν τὸ παιδάριον καὶ νοήσας ὅτι εἰς κυνοκέφαλον αὐτὸν ἔσκωψεν λέγει “οὐχ ὡς σὺ ὑπονοεῖς, ὅτι τὴν κέρκον ὀπισθεν ἔχω, ἀλλ’ ἔμπροσθεν.” τὸ παιδισκάριον εἶπεν “αὐτοῦ μένε, μὴ εἰσέλθῃς καὶ φύγῃς πάντες τὸ τέρας ἰδόντες.” καὶ εἰσελθοῦσα θεωρεῖ ἔτι μαχομένας τὰς συντρόφους καὶ λέγει “τί οὐκ ἐμπυρίζω αὐτάς, κοράσια, τὰς Μούσας ὑμῶν; τί πυκτεύετε περὶ τούτου τοῦ ἀνδρός; πρῶτον ἴδετε αὐτοῦ τὸ κάλλος.” ἐξέρχεται μία καὶ λέγει “ποῦ ἐστίν ὁ κύρις, ὁ ἀγορασθεὶς, ὁ καλός μου;” Αἴσωπος εἶπεν “ᾧδε.” ἡ παιδίσκη λέγει “πατάξῃ σου τὸ κακὸν πρόσωπον ἡ Ἀφροδίτη. ἔνεκεν σοῦ ἐμαχόμεν, κάθαρμα; πολλά σοι κακά. δεῦρο εἴσω, καὶ μὴ μοι κολλῶ· μακρὰν ἀπ’ ἐμοῦ.” Αἴσωπος εἰσελθὼν ἔστη ἄντικρυς τῆς δεσποίνης. ἡ γυνὴ τοῦ Ξάνθου, τοῦ Αἰσώπου ἰδοῦσα τὸ κακοπινὲς τοῦ προσώπου, ἀπεστράφη καὶ πρὸς τὸν Ξάνθον λέγει “οὐα, Ξάνθε, εὐεπινοήτως <καὶ> φιλοσόφως καὶ πρεπόντως ἔπραξας· ἑτέραν λαβεῖν βουλόμενος γυναῖκα καὶ μὴ τολμῶν μοι κατ’ ὄψιν εἰπεῖν

‘πορεύου ἀπ’ ἐμοῦ, ἐπιστάμενός μου τὸ φιλοκάθαρον ἤνεγκάς μοι τοῦτον ἐπίτηδες, ἵνα μὴ ὑποφέρουσα ὑπ’ αὐτοῦ δουλεύεσθαι φύγω ἐπ’ ἐμαυτῆς τὴν οἰκίαν καταλιποῦσα. ^[5]

31 δός μοι οὖν τὴν προῖκα καὶ ἐγὼ πορεύσομαι καθ’ ἐαυτήν.” ὁ Ξάνθος λέγει “οἴμοι, ἵνα <μὴ> εἰς τὴν ὁδὸν περιπατῶν οὐρήσω, ἐπτασφόνδyla μοι ῥήματα εἶπας, καὶ νῦν οὐδὲν λέγεις πρὸς αὐτήν;” Αἴσωπος εἶπε “τοιγὰρ πορεύεται καθ’ ἐαυτήν εἰς τὸ σκότος.” ὁ Ξάνθος εἶπεν “σιῶπα, κάθαρμα, οὐκ οἶδας ὅτι φιλῶ αὐτήν ὑπὲρ ἐμαυτόν;” Αἴσωπος λέγει “φιλεῖς τὸ γύναιον;” ὁ Ξάνθος εἶπεν “καὶ μάλα.” Αἴσωπος λέγει “θέλεις οὖν ἵνα μένη;” ὁ Ξάνθος εἶπεν “θέλω, ταπεινέ.” Αἴσωπος λέγει “ὑποκρινοῦμαι ὡς θέλεις.” <καὶ> ῥήξας τὸν πόδα εἰς τὸ μέσον ὁ Αἴσωπος ἀνέκραγεν “εἰ Ξάνθος ὁ φιλόσοφος γυναικοκρατεῖται, αὔριον αὐτὸν ἐγὼ δεῖξω ἐν τοῖς ἀκροατηρίοις οἷόν ἐστιν περικάθαρμα.” ὁ Ξάνθος εἶπεν “καλῶς, Αἴσωπε;” Αἴσωπος πρὸς τὴν κυρὰν εἶπεν “τάδε πρὸς σέ, γύναι, βούλει, ἵνα σου ὁ ἀνὴρ ἐξιὼν ποταπὸν ὠνήσῃ σωματίον εὐήλικον, περικαλλῆ, εὐηδῆ, εὐόφθαλμον, ξανθόν. ^[15]

32 ” ἡ γυνὴ τοῦ Ξάνθου εἶπεν “ἵνα τί;” [φησὶν] Αἴσωπος λέγει “ἵνα ὁ καλὸς δοῦλος ἀκολουθῇ σοι εἰς τὸ βαλανεῖον, εἴτα ὁ καλὸς δοῦλος λάβῃ παρὰ σοῦ τὰ ἱμάτιά σου, εἴτα ὁ καλὸς δοῦλος ἐξερχομένης σοῦ ἀπὸ τοῦ βαλανείου ἐπιβάλῃ τὸ θερίστριον καὶ συγκαθεσθεὶς ὑποδήσῃ σε τὸ ὑπόδημά σου, εἴτα συμπαίξῃ σοι καὶ ἀντιβλέψῃ σ’ <οἱ> ὡς εὐαρέστη ἀργυρωνήτῳ, εἴτα σὺ ἀντιμειδιάσῃς καὶ νέον βλέπουσα ἐρεθισθῇς καὶ καλέσῃς εἰς τὸν κοιτῶνα ἵνα τρίβῃ τοὺς πόδας σου, εἴτα σὺ κατανυγεῖσα ἐπισπάσῃ καὶ καταφιλήσῃς αὐτὸν καὶ πράξῃς τὰ σοὶ πρέποντα τῇ αἰσχυρᾷ ὕβρει, καὶ καταισχυνθῇ ὁ φιλόσοφος καὶ διαπαιχθῇ. εὗγε Εὐριπίδη, χρυσῶσαί σου ἔδει τὸ στόμα ὅτε ἔλεγες [ψευδέστατον οὐδὲ ἓν]. δεινὴ μὲν ὀργὴ κυμάτων θαλασσίων, δεινὰ δὲ ποταμοῦ καὶ πυρὸς <θερμοῦ> πνοαί, δεινὴ δὲ πενία, δεινὰ δ’ ἄλλα μυρία, πλὴν οὐδὲν οὕτω δεινὸν ὡς γυνὴ κακόν. σὺ δὲ φιλοσόφου οὔσα γυνὴ σοφὴ, ἢ ἀπὸ ὠραίων σωματίων θέλουσα δουλεύεσθαι, φέρεις οἱ οὐ μετρίαν διαβολὴν καὶ μέγα ὄνειδος. σὺ δέ μοι δοκεῖς κινητιᾶν, καὶ οὐ πράσσεις τὰ ἴδια μὴ σοι δεῖξω ἀνδρὸς νεωνήτου θυμόν, ἵπποπόρνη.” ἡ γυνὴ τοῦ Ξάνθου εἶπεν “πόθεν μοι τοῦτο τὸ κακόν;” ὁ Ξάνθος λέγει “καὶ ταῦτα μὲν σοι οὕτως εἶπεν, κυρά· βλέπε <δὲ> μὴ σε ἴδη χέζουσιν ἢ οὐροῦσαν, ἐπεὶ ὅψει Αἴσωπον Δημοσθένην καθαρόν.” ἡ γυνὴ τοῦ Ξάνθου εἶπεν “μὰ τὰς Μούσας, γοργόν μοι φαίνεται τὸ ἀνθρωπάριον καὶ εὐτράπελον. διαλλάσσομαι τοίνυν αὐτῷ.” ὁ Ξάνθος εἶπεν “Αἴσωπε, διήλλακταί σου ἡ κυρία.” Αἴσωπος λέγει “μέγα πρᾶγμα, εἰ γύναιον καταπλήξῃ ἐπράυνα.” ὁ Ξάνθος εἶπεν “οὐᾶ, δραπέτα.” Ἡ γυνὴ τοῦ Ξάνθου εἶπεν “Αἴσωπε, ὅτι μὲν εἶ λόγιος ἀπὸ τῶν εἰρημένων ἐμφανὲς ἐστίν, ἀλλ’ ἐγὼ ἐπλανήθην τῷ ὄνειρῳ· καλὸν γὰρ ὑπελάμβανον ἡγοράσθαι μοι δοῦλον, σὺ δὲ σαπρὸς εἶ. ^[25]

33 ” Αἴσωπος λέγει “μὴ ξενίζου, κυρά, ἐπὶ τῷ ἐσκελίσθαι σε τῷ ἐνυπνίῳ· οὐ γὰρ πάντες ἀληθεῖς εἰσιν οἱ ὄνειροι. δεομένῳ γὰρ τῷ προστάτῃ τῶν Μουσῶν ὁ Ζεὺς ἐχαρίσατο τὴν μαντικὴν, ὥστε καὶ πάντας τοὺς ἐν τῷ χρησμῷ ὑπερέχειν. ὁ δὲ προστάτης τῶν Μουσῶν ὑπὸ πάντων θαυμαζόμενος ἀνθρώπων, τῶν ἄλλων ὑπερφρονεῖν πάντων νομίσας, ἀλαζονότερος ἦν ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. διὸ ὁ τούτου μείζων, ὀργισθεὶς καὶ μὴ θέλων τοῦτον παρὰ ἀνθρώποις τοσοῦτον ἰσχύειν. ἔπλασέν τινας ὄνειρους ἀληθεῖς, οἵτινες ἔλεγον ἐν τοῖς ὕπνοις τὰ μέλλοντα γίνεσθαι. ἐπιγνοὺς δὲ ὁ μείζων τῶν Μουσῶν ὡς οὐδεὶς αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει τῆς μαντικῆς ἔνεκεν, ἠρώτησεν τὸν Δία καταλαγῆναι αὐτῷ καὶ μὴ ἀκυρῶσαι αὐτοῦ τὴν μαντικὴν. ὁ δὲ καταλαγεῖς αὐτῷ, καὶ οὕτως ὄνειρους ἐτέρους ἔπλασεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅπως αὐτοῖς καθ’ ὕπνους ψευδῇ δεικνύωσιν, ἵνα πλανηθέντες τὴν ἀκρίβειαν πάλιν ὑπὸ τὴν τοῦ πρωτοτύπου καταφύγωσι μαντεῖαν. διὰ ταύτην τοίνυν τὴν αἰτίαν ὁ προπλασθεὶς ὄνειρος, ἐὰν ἐπιστῇ, ἀληθινὸν ἐμφαίνει ὃν τὸ ἐνύπνιον. ὥστε οὖν μὴ θαυμάσῃς ὅτι ἄλλα μὲν καθ’ ὕπνους ἐώρακας, ἄλλα δὲ ἀπέβη· οὐ γὰρ ἦν ὁ πρότερος ὃν ἐθέασω, ἀλλὰ σοὶ τις τῶν ψευδηγόρων παρέστη ψευδέσιν ἐξαπατῶν ἐνυπνίοις.” Ὁ Ξάνθος τὸν Αἴσωπον ἐπαινέσας, καὶ τὸ φρόνιμον αὐτοῦ

γνούς καὶ ὅτι ἐστὶν εὐρεσίλογος, λέγει “Αἴσωπε, ἄρον ὠμόλινον καὶ ἀκολουθήσόν μοι, ὅπως ἀπὸ τῶν κήπων λάχανα εἰς ἔψησιν πριώμεθα. ^[15]

- 34 ” Αἴσωπος ἐπιθέμενος κατὰ τοῦ ὤμου τὸ ὠμόλινον ἠκολούθησεν. ὁ Ξάνθος παραγενάμενος σὺν τῷ Αἰσώπῳ εἰς τὸν κήπον καὶ περιτυχὼν τῷ κηπουρῷ, λέγει “δός μοι λάχανα εἰς ἔψησιν.” ὁ κηπουρὸς ἄρας τὸ δρέπανον ἀπεθέρισεν καυλοὺς κράμβης, σέυτλου, ἀσπαράγου κεφαλωτοῦ, καὶ τῶν λοιπῶν ἀρτυμάτων, <καὶ> κοσμήσας εὐτελές τι φορτίον ἐπέδωκεν τῷ Αἰσώπῳ. ὁ Ξάνθος ἀνοίξας τὸ γλωσσόκομον ἐδίδου τὸ κέρμα τῶν λαχάνων. ὁ κηπουρὸς λέγει “πρὸς τί τοῦτο, καθηγητά;” ὁ Ξάνθος εἶπεν “τῶν λαχάνων ἡ τιμή. ^[5]
- 35 ” ὁ κηπουρὸς λέγει “ποῦ μοι ὑπάγει; καὶ ὁ κήπος καὶ ἡ φυτεία, περίψημά σοι ποίει. μόνον ἐνὸς λόγου καταξίωσόν με.” ὁ Ξάνθος εἶπεν “καὶ μὰ τὰς Μούσας, οὐ λήψομαι οὔτε τὸ κέρμα οὔτε τὰ λάχανα, εἰ μὴ μοι εἴπῃς πρότερον τί σε δύναται ὠφελῆσαι ὁ ἐμὸς λόγος κηπουρὸν ὄντα σε· οὔτε γὰρ χειροτέχνης εἰμὶ οὔτε χαλκεύς, ἵνα σοι ποιήσω σκαλίδα ἢ πρασόκουρον, ἀλλὰ φιλόσοφος ὑπάρχω.” ὁ κηπουρὸς λέγει “δέσποτα, πολλά με ὠφελήσεις· ζητηματίω γάρ τινι λυπούμενος τὰς νύκτας οὐ κοιμῶμαι, λογιζόμενος καὶ συζητῶν δι’ ὅ τι φυτὰ βάλλω εἰς τὴν γῆν—ταῦτα σκάλλω, ποτίζω, ἐπιμελείας πολλῆς καταξιῶ—καὶ τάχιον ἀναβαίνειν τὰ ἄγρια τὰ ἀπὸ τῆς γῆς ἢ τὰ ἀπ’ ἐμοῦ τιθέμενα.” ὁ Ξάνθος ἀκούσας φιλοσόφου μὲν ζήτημα, μὴ εὐρίσκων αὐτὸ δὲ ταχέως ἀναλῦσαι, [τῷ Αἰσώπῳ ἐστῶτι] λέγει “πάντα τῇ θεῖᾳ προνοίᾳ διοικεῖται.” Αἴσωπος ὀπίσω ἐστῶς τοῦ Ξάνθου ἀνεγέλασεν. ^[10]
- 36 ὁ Ξάνθος λέγει “Αἴσωπε, γελᾷς ἢ καταγελᾷς;” Αἴσωπος εἶπεν “μὴ γὰρ σοῦ;” Ξάνθος εἶπεν “ἀλλὰ τίνος;” Αἴσωπος εἶπεν “τοῦ σε διδάξαντος καθηγητοῦ.” ὁ Ξάνθος λέγει “κατάρατε, εἰς τὸ κοινὸν τῆς Ἑλλάδος βλασφημῶν λέγεις· ἐν Ἀθήναις γὰρ ἐσχόλασα παρὰ φιλοσόφοις, ῥήτορσι, γραμματικοῖς. ἔξεστιν οὖν σοὶ εἰς τὸν Ἑλικῶνα τῶν Μουσῶν εἰσελθεῖν;” Αἴσωπος εἶπεν “ἐὰν μηδὲν λέγῃς χλευάζεσθαί σε δεῖ.” ὁ Ξάνθος λέγει “ἔχει οὖν τὸ ζήτημα ἐτέραν λύσιν; τὰ γὰρ ὑπὸ θείας φύσεως διοικούμενα ὑπὸ φιλοσόφων ζητεῖσθαι οὐ δύναται. σὺ οὖν αὐτῷ δύνασαι διαλῦσαι;” Αἴσωπος εἶπεν “ὑπόσχου καὶ διαλύσω αὐτό.” ὁ Ξάνθος διατρεπόμενος λέγει “κομψότατε, ἀπρεπές ἐστὶν ἐμὲ τὸν ἐν τοσοῦτοις ἀκροατηρίοις διαλεγόμενον νῦν ἐν κήποις διαλέγεσθαι, ἀλλ’ ἀκολουθεῖ μοι. ^[5]
- 37 ” πορευομένων δὲ αὐτῶν ὁ Ξάνθος τῷ κηπουρῷ λέγει “παῖς πολύπειρός ἐστίν μοι ὁ σὺν ἡμῖν βαδίζων, αὐτῷ ἀνάθου καὶ διαλύσει τὸ ζήτημα.” ὁ κηπουρὸς λέγει [καὶ ποῦ ἐστίν; ὁ Ξάνθος λέγει] “ἴδε, οὗτος ὁ σαπρὸς γράμματα οἶδεν;” Αἴσωπος γελάσας λέγει τῷ κηπουρῷ “ὦδε σύ, κακόπαθε;” ὁ κηπουρὸς λέγει “κακόπαθός εἰμι;” Αἴσωπος λέγει “μὴ οὐκ εἶ κηπουρός;” ὁ κηπουρὸς λέγει “ναί.” Αἴσωπος λέγει “ἀγανακτεῖς οὖν ἀκούων κακόπαθος, εἰ κηπουρὸς <εἶ> ; [καὶ κηπουρὸς ὢν]. Ζητεῖς οὖν γινῶναι διὰ ποῖαν αἰτίαν φυτὰ βάλλεις εἰς τὴν γῆν, ταῦτα σκάλλεις, ποτίζεις, ἐπιμελείας πολλῆς ἀξιοῖς, καὶ τάχιον λέγεις ἀναβαίνειν τὰ ἄγρια τὰ αὐτόματα τῆς γῆς ἢ τὰ ὑπὸ σοῦ τιθέ <μενα> ... <ἵνα μὴ> βλάβῃς με περισσότερον ἢ ἔλαττον τῶν ἐπιταττομένων σοι ποιῶν. ^[10]
- 38 ἄρον ἐπὶ χειρῶν σου λήκυθον λέντια τέ, καὶ ἄγωμεν εἰς τὸ βαλανεῖον.” Αἴσωπος πρὸς ἑαυτὸν εἶπεν “οἱ τῷ νῷ περίπικροι περὶ διακονίαν δεσπότης κακοδαιμονίας ἑαυτοῖς γίνονται παραίτιοι. ἐγὼ τοῦτον τὸν φιλόσοφον παιδεύσω, ἵνα μάθῃ πῶς αὐτὸν δεῖ ἐπιτάττειν.” ἄρας οὖν τὰ προειρημένα καὶ μὴ βαλὼν ἔλαιον εἰς τὴν λήκυθον ἠκολούθει τῷ Ξάνθῳ εἰς τὸ βαλανεῖον. ὁ Ξάνθος ἀποδυσάμενος τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔδωκεν τῷ Αἰσώπῳ καὶ λέγει “δὸς τὴν λήκυθον.” Αἴσωπος ἐπέδωκεν. ὁ Ξάνθος λαβὼν τὴν λήκυθον καὶ κατακενώσας εὗρεν οὐδέν, καὶ λέγει “Αἴσωπε, τὸ ἔλαιον ποῦ;” Αἴσωπος λέγει “εἰς οἶκον.” ὁ Ξάνθος λέγει “διὰ τί;” Αἴσωπος λέγει “ὅτι σύ μοι εἶπας ‘ἄρον λήκυθον καὶ λέντια’, ἔλαιον δὲ οὐκ εἶπας. ἔδει οὖν με μηδὲν τῶν

εἰρημένων πλέον ποιεῖν· ἐπεὶ τοῦ νόμου σφαλεῖς πληγῶν ὑπεύθυνος ἤμην.” καὶ ἐν τούτῳ ἡσύχασεν. Ὁ Ξάνθος εὐρών φίλους εἰς τὸ βαλανεῖον τοῖς τῶν φίλων παιδαρίοις δοῦναι <ἐκέλευσε> τὸν Αἴσωπον τὰ ἱμάτια, καὶ λέγει αὐτῷ “ὑπαγε, Αἴσωπε, εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπειδὴ διὰ τὴν μανίαν τῆς γυναικὸς μου συνεπατήθη τὰ λάχανα, ἀπελθὼν φακὸν ἔψησον ἡμῖν [ῥσπριον].” ^[10]

39 καὶ βάλε αὐτὸν εἰς τὸν κάκκαβον, καὶ ὕδωρ μετ’ αὐτοῦ, καὶ ἐπίθες ἐπὶ τὴν μαγειρικὴν ἐστίαν, καὶ ὑπόθες ξύλα καὶ καῦσον, ἐὰν σβεσθῇ φύσησον· ἴδε, οὕτως ποιήσον.” Αἴσωπος “ποιήσω.” καὶ ἐλθὼν ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ μαγειρεῖον, βαλὼν εἰς τὸν κάκκαβον ἓνα φακόν, ἤψει. ὁ Ξάνθος σὺν τοῖς φίλοις αὐτοῦ λουσάμενος λέγει “ἄνδρες, δύνασθε πρὸς ἐμὲ εὐτελεῶς ἀριστῆσαι; πρὸς φακὸν γὰρ ἡμῖν ἐστίν. οὐ δεῖ δὲ τῇ πολυτελείᾳ τῶν ἐδεσμάτων τοὺς φίλους κρίνειν, ἀλλὰ τῇ προθυμίᾳ δοκιμάζειν· καιρῷ γὰρ τὰ ἐλάχιστα τῶν κομψοτέρων προσηνεστέραν ἔχει τὴν ἀπόλαυσιν, ὅταν ὁ παρέχων μετ’ εὐνοίας προτρέπεται.” οἱ φίλοι εἶπον “ἀπίωμεν.” ὁ Ξάνθος ἤγαγεν αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν καὶ λέγει “Αἴσωπε, δὸς ἡμῖν πιεῖν ἀπὸ τοῦ βαλανείου.” ^[10]

40 ” Αἴσωπος εἰς ξέστην βαλὼν ἐπέδωκεν τῷ Ξάνθῳ εὐκρατον ἐκ τῆς ἐμβάσεως. ὁ Ξάνθος λέγει “τί ἐστὶν τοῦτο;” Αἴσωπος εἶπεν “ἀπὸ τοῦ βαλανείου πιεῖν.” ὁ Ξάνθος στυγνὸς γενόμενος μετὰ μικρὸν εἶπεν “παράθες μοι λεκάνην.” Αἴσωπος παρέθηκεν χωρὶς ὕδατος καὶ ἴστατο. Ξάνθος “τοῦτο ἄλλιν τί;” Αἴσωπος λέγει “εἶπας ‘παράθες λεκάνην,’ οὐκ εἶπες ‘βάλε ὕδωρ καὶ νίψον μου τοὺς πόδας.’” ὁ Ξάνθος λέγει “ἔπαρε τὰ σανδάλιά μου καὶ τὰ ἐξῆς ποιήσον.” εἶτα λέγει τοῖς ἑαυτοῦ φίλοις “ἄνδρες, εὐρίσκω ὅτι δοῦλον οὐκ ἠγόρασα, ἀλλὰ καθηγητὴν ἐμαυτῷ ἐώνημαι. νῦν κελεύσατε ἀναστῶμεν καὶ ἀκουμβήσωμεν. μηκύνοντος δὲ τοῦ πότου ὁ Ξάνθος εἶπεν “Αἴσωπε, ὁ φακὸς ἠψήθη;” Αἴσωπος λέγει “ναί.” ^[5]

41 ” ὁ Ξάνθος εἶπεν “δὸς οὖν ἴδω εἰ γέγονεν.” Αἴσωπος κοχλιαρίῳ ἀνενέγκας τὸν ἓνα κόκκον τοῦ φακοῦ ἐπιδίδωσι τῷ Ξάνθῳ. ὁ Ξάνθος φαγὼν τὸν ἓνα κόκκον τοῦ φακοῦ λέγει “καλῶς ἐγένετο, δίεφθός ἐστιν· φέρε, παράθες.” Αἴσωπος παραθεῖς πίνακα εἰσβάλλει τὸ ζέμα καὶ λέγει “ἀριστᾶτε οὖν, ἐπὶ γέγονεν.” ὁ Ξάνθος εἶπεν “ἰδοῦ, ὧδε ζέμα μόνον ἔβαλες· ποῦ ἐστὶν ὁ φακός;” Αἴσωπος λέγει “ἰδοῦ, τὸν φακὸν ἔφαγες.” ὁ Ξάνθος εἶπεν “ἓνα οὖν κόκκον ἔψησας;” Αἴσωπος λέγε “ναί, οὐ γὰρ μοι εἶπας ὅτι ‘φακὸν ἔψησον’ καὶ οὐ φακούς; ὁ μὲν γὰρ ἐστὶν ἐνικός, οἱ δὲ πληθυντικοί.” ὁ Ξάνθος εἶπεν “ἵνα μὴ δόξω τοὺς ἀνθρώπους ὑβρίζειν, ἀπελθὼν οὐς ἠγόρακας τέσσαρας πόδας χοίρου ταχέως ὀξύσας ἄρτυσον.” ^[5]

42 ” Αἴσωπος βαλὼν τοὺς πόδας εἰς τὴν κύθραν ἤψει αὐτούς. ὁ Ξάνθος ζητῶν ἀφορμὴν δι’ ἧς μαστιγώσει τὸν Αἴσωπον, ἀναστὰς λέγει αὐτῷ “Αἴσωπε, ἀπελθὼν φέρε ἀπὸ τοῦ ταμείου ὄξον καὶ βάλε εἰς τὴν κύθραν.” ἔως οὖν ὁ Αἴσωπος ἀπῆι εἰς τὸ ταμεῖον, εἰσελθὼν ὁ Ξάνθος καὶ ἀπὸ τῆς χύτρας ἐπάρας ἓνα πόδα ἔκρυψεν. Αἴσωπος ἐλθὼν καὶ ἰδὼν τρεῖς πόδας ἐν τῇ χύτρᾳ ἐνενόησεν ὅτι ἐπίτηδες ὁ Ξάνθος, θέλων ἑαυτῷ ποιῆσαι ἀφορμὴν, ἐπῆρεν τὸν πόδα, καὶ θεασάμενος εἰς τὴν ἔπαυλιν τοῦ Ξάνθου χοιρίδιον τρεφόμενον, ὀφείλον σφαγῆναι εἰς τὰ γενέσια τῆς γυναικὸς τοῦ Ξάνθου, ταχέως δήσας αὐτοῦ τὸ στόμα σχοινίῳ ἔκοψεν αὐτοῦ τὸν ἓνα πόδα, καὶ διαστείλας τῷ πυρὶ καὶ ζέσας βάλλει εἰς τὴν κύθραν ἀντὶ τοῦ κλαπέντος. ὁ Ξάνθος, ὑποπτεύσας μὴ ὁ Αἴσωπος οὐχ εὐρών τὸν πόδα δραπετεύσει, πάλιν αὐτὸν μετεωρίσας ἐξελθὼν ἔβαλεν τὸν πόδα εἰς τὴν χύτραν· καὶ γίνονται εἰς πόδες. οὕτε οὖν ὁ Αἴσωπος ᾔδει ὅτι εἰ ἐγίνοντο οὕτε ὁ Ξάνθος. ὀλίγης δὲ ὥρας γενομένης λέγει ὁ Ξάνθος τῷ Αἰσώπῳ “τοὺς χοιρίους πόδας ἠψηκας;” Αἴσωπος λέγει “ναί.” ^[10]

43 ” ὁ Ξάνθος εἶπεν “φέρε οὖν.” Αἴσωπος παραθεῖς πίνακα κατακενοῖ τὴν χύτραν καὶ κατέρχονται εἰς πόδες, οὐς θεωρήσας ὁ Ξάνθος ἀποχλωριαίνει καὶ λέγει “Αἴσωπε, τὸ ἐν χοιρίδιον πόσους

πόδας εἶχεν;” Αἴσωπος λέγει “συμφωνεῖ. ἴδε ὧδε εἰ καὶ τὸ ἔξω χοιρίδιον τρίπουν νέμεται.” ὁ Ξάνθος λέγει “ἄνδρες, οὗτός με ταχέως εἰς μανίαν περιτρέπει.” Αἴσωπος λέγει “ἔδει σε οὖν μὴ ὀρίσαι μοι νόμον, καὶ διηκόνησα ἄν σοι κατὰ τρόπους χρηστούς. ἀλλὰ μὴ μεταμελοῦ, δέσποτα· ἡ γὰρ παραγγελία σου τοῦ νόμου χρησιμωτέρα ἔσται σοι· διδάξει γὰρ σε μὴ ἐν τοῖς ἀκροατηρίοις ἀμαρτάνειν. τὰ γὰρ ἐκ περισσοῦ λεγόμενα κατὰ πρόσθεσιν καὶ ὑφαίρεσιν ἀμαρτήματά ἐστιν οὐ μέτρια.” ὁ Ξάνθος μηδεμίαν ἀφορμὴν εὐρῶν τοῦ μαστιγῶσαι τὸν Αἴσωπον ἠσύχασεν. Ταῖς δὲ ἐξῆς ἡμέραις σὺν αὐτῷ εἰς τὰ ἀκροατήρια παραγίνεται καὶ γνωστὸς πᾶσιν ἐγένετο ὁ Αἴσωπος. ^[10]

44 καὶ δὴ ποτε εἷς τῶν σχολαστικῶν παρασκευασάμενος εἰς δεῖπνον ἐκάλεσεν τὸν Ξάνθον, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ τοὺς σχολαστικούς. ὁ Ξάνθος τῷ Αἰσώπῳ λέγει “τὰ πρὸς δεῖπνον χρήσιμα ἄρας ἀκολουθεῖ μοι· λέγω δὲ σπυρίδα, πίνακα, μάππαν, φανόν, σανδάλια, καὶ εἴ τι ἕτερόν μοι λέληθεν εἰπεῖν σοι.” Αἴσωπος ἄρας ἠκολούθει. ὁ Ξάνθος ἐν τῷ δεῖπνῳ λαβὼν τὰ μέρη ἐπέδωκεν τῷ Αἰσώπῳ. Αἴσωπος λαβὼν συνέθηκεν εἰς τὴν σπυρίδα. ὁ Ξάνθος ἐπιστραφεὶς τῷ Αἰσώπῳ λέγει “ἔχεις πάντα τὰ μέρη;” Αἴσωπος εἶπεν “ἔχω.” ὁ Ξάνθος “ἀπόφερε οὖν αὐτὰ ταῦτα τῇ εὐνοοῦσῃ.” Αἴσωπος λέγει “ποιήσω.” ἐξελθὼν οὖν λέγει καθ’ ἑαυτόν· “νῦν καιρὸς ἐστὶν τοῦ μετελθεῖν με τὴν μῆνιν τὴν πρὸς τὴν κυράν, ἀνθ’ ὧν με ἀγορασθέντα ἔσκωψεν καὶ ἐκακολόγει, καὶ ὅτι τὰ δωρηθέντα μοι ὑπὸ τοῦ κηπουροῦ λάχανα σκορπίσασα συνεπάτησεν, καὶ οὐκ ἀφῆκέν μου τὴν δωρεὰν εὐχαρῇ τῷ δεσπότη μου γενέσθαι. ἐγὼ αὐτῇ δεῖξω ὅτι πρὸς εὐνουν οἰκέτην οὐδὲν ἰσχύει γυνή· ἐπὶ γὰρ ὁ δεσπότης εἶπέν μοι ὅτι ‘δὸς τὰ μέρη τῇ εὐνοοῦσῃ, νῦν ὄψεται τίς αὐτῷ εὐνοεῖ.’” παραγενάμενος δὲ ὁ Αἴσωπος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν παρέθηκεν ἑαυτῷ τὴν σπυρίδα, καὶ καλέσας τὴν τοῦ Ξάνθου γυναῖκα καὶ δείξας αὐτῇ πάντα τὰ μέρη, λέγει “κυρά, κατάμαθε· μή τι λείπει ἢ παραβέβρωται;” ἡ γυνὴ τοῦ Ξάνθου λέγει “πάντα σῶά ἐστιν καὶ ὑγιῇ, Αἴσωπε. ^[10]

45 ταῦτα ἐμοὶ ὁ δεσπότης ἔπεμψεν;” Αἴσωπος εἶπεν “οὐ.” ἡ γυνὴ τοῦ Ξάνθου λέγει “καὶ τίνα αὐτὰ πέπομφεν;” Αἴσωπος εἶπεν “τῇ εὐνοοῦσῃ.” ἡ γυνὴ τοῦ Ξάνθου εἶπεν “καὶ τίς αὐτῷ εὐνοεῖ, δραπετά;” Αἴσωπος εἶπεν “ἔκδεξαί με ὀλίγον καὶ ὄψει τίς αὐτῷ εὐνοεῖ.” θεασάμενος οἰκοτραφῇ κύνα γενναίαν ἐφώνησεν αὐτήν καὶ λέγει “ἔρχου, λάβε, Λύκαινα.” καὶ προσέδραμεν ἡ κύων. Αἴσωπος αὐτὴν ἐβρωμάτισεν. τῆς δὲ κυνὸς πάντα καταφαγούσης, παρεγένετο πάλιν ὁ Αἴσωπος ὅπου ἦν τὸ δεῖπνον καὶ ἔστη ὀπίσω πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Ξάνθου. ὁ Ξάνθος λέγει “τί ἐστίν, Αἴσωπε, δέδωκας;” Αἴσωπος εἶπεν “δέδωκα. ^[10]

46 ” ὁ Ξάνθος λέγει “ἔφαγεν;” Αἴσωπος εἶπεν “ναί, πάντα ἔφαγεν.” ὁ Ξάνθος εἶπεν “καὶ πάντα φαγεῖν ἠδυνήθη;” Αἴσωπος λέγει “ναί, ἐπείνα γάρ.” ὁ Ξάνθος εἶπεν “ἡδέως αὐτὰ ἔφαγεν;” Αἴσωπος εἶπεν “ναί, ἡδέως ἔφαγεν.” ὁ Ξάνθος εἶπεν “τί οὖν ἔλεγεν;” Αἴσωπος λέγει “ἔλεγεν μὲν οὐδέν, πάντως δέ σοι ἐν ἑαυτῇ κατηύχετο.” ὁ Ξάνθος εἶπεν “ἐγὼ αὐτῇ ἀμύνομαι.” ἡ δὲ γυνὴ τοῦ Ξάνθου εἶπεν τοῖς ἑαυτῆς παιδισκαρίοις “κοράσια, ἐγὼ μετὰ Ξάνθου μένειν οὐκέτι δύναμαι· δότω μοι τὴν προῖκά μου καὶ ἀναχωρῶ. ἐπὶ γὰρ τὴν κύνα ἐμοῦ προέκρινεν, πῶς ἐγὼ λοιπὸν τούτῳ συνοικήσω;” εἰσελθοῦσα οὖν εἰς τὸν κοιτῶνα μένει περίλυπος. Μηκύνοντος δὲ τοῦ πότου ἐγένετο μακρὰ τις ὁμιλία, καὶ ὥς ἐν ἀνδράσιν φιλολόγοις ζητήματα ποικίλα προετίθεντο. ^[5]

47 εἷς δὲ τῶν σχολαστικῶν εἶπεν “πῶς ἔσται [μέλλει γὰρ] μεγάλη ταραχὴ ἐν ἀνθρώποις;” Αἴσωπος ἐστῶς ὀπίσω τοῦ δεσπότη αὐτοῦ λέγει “ἐὰν οἱ νεκροὶ ἀναστάντες τὰ ἴδια ἀπαιτοῦσιν.” πολλὺς οὖν ἐγένετο γέλως καὶ πλεῖστος γογγυσμὸς εἰς τοὺς σχολαστικούς, καὶ ἔλεγον “ὁ νεώνητός ἐστιν, ὃν ἠγόρασεν Ξάνθος ἡμῶν παρόντων.” εἷς τῶν σχολαστικῶν εἶπεν “ἐμέ ποτε εἶπεν θαλάσσιον πρόβατον εἶναι.” ἄλλος εἶπεν “τὰ μὲν ἀφ’ ἑαυτοῦ λαλεῖ, τὰ δὲ ὑπὸ Ξάνθου διδάσκεται.” Αἴσωπος εἶπεν “οὕτως ὑμεῖς πάντες.” οἱ σχολαστικοὶ εἶπον “καθηγητά, <μὰ>

τάς Μούσας, σὺ ἐπίτρεψον Αἰσώπῳ πιεῖν.” ὁ Ξάνθος ἐπέτρεψεν, Αἰσώπος ἔπιεν. εἷς τῶν σχολαστικῶν πρὸς τοὺς ἐτέρους λέγει “διὰ τί τὸ μὲν πρόβατον ἐπὶ θυσίαν ἀγόμενον οὐ κέκραγεν, τὸ δὲ χοιρίδιον μεγάλα τονθρύζει,” μηδενὸς οὖν εὐρίσκοντος λῦσαι τὴν ἐρώτησιν, Αἰσώπος λέγει “ὅτι τὸ μὲν πρόβατον ἔχει τὸ γάλα εὐχρηστον καὶ τὰς τρίχας εἰς εὐσχημοσύνην, καὶ κατὰ καιρὸν ἀποκείρεται τὴν βαροῦσαν αὐτοῦ τρίχα καὶ ἀμελγόμενον πάλιν κουφίζεται, καὶ ὅταν ἀπάγεται πρὸς θυσίαν, οὐδὲν κακὸν ὑποπτεῖον παθεῖν γεγηθὸς ἀκολουθεῖ καὶ προσφερόμενον τὸ σίδηρον οὐκ ἀποφεύγει.” ^[5]

48 ὁ δὲ χοῖρος διὰ τοῦτο μεγάλα τονθρύζει, διὰ τὸ μήτε τρίχας ἔχειν εὐχρήστους μήτε γάλα· εἰκότως κράζει, εἰδὼς ὅτι πρὸς τὴν τῶν κρεῶν ἀπάγεται χρῆσιν.” οἱ σχολαστικοὶ εἶπον “σαφῶς, μὰ τὰς Μούσας.” Πάντων οὖν ἀναχωρησάντων ὁ Ξάνθος ὑποστρέψας εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα καὶ ἤρξατο κολακεῦν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα καὶ καταφιλεῖν.

49 αὐτὴ δὲ ἀπεστρέφετο τὸν Ξάνθον λέγουσα “μὴ πρόσθι μοι, δουλοκοῖτα, μᾶλλον δὲ κυνοκοῖτα. ἀπόδος μοι τὴν προῖκά μου.” ὁ Ξάνθος λέγει “πολλὰ μοι κακά, τί ποτε πάλιν Αἰσώπος ἤρτυσέ μοι;” ἡ γυνὴ τοῦ Ξάνθου εἶπεν “ὑπαγε κάκεινὴν λάβε, ἥτινι τοσαῦτα πέπομφας μέρη.” ὁ Ξάνθος λέγει “οὐκ ἔλεγον ὅτι Αἰσώπος θόρυβον κεκίνηκέν μοι; Αἰσώπόν τις καλεῖται.” Αἰσώπος εἰσῆλθεν. ^[5]

50 ὁ Ξάνθος λέγει “Αἰσώπε, τὰ μέρη τίني δέδωκας;” Αἰσώπος εἶπεν “ἐμοὶ εἶπας ὅτι ‘δὸς αὐτὰ τῇ εὐνοούσῃ.’” ἡ γυνὴ τοῦ Ξάνθου λέγει “ἐγὼ οὐδὲν ἔλαβον. ἰδοὺ ποῦ ἐστίν· ἐνώπιόν μου μὴ ἀρνησάσθω.” ὁ Ξάνθος εἶπεν “ἴδε, λέγει, δραπέτα, μὴ εἰληφέναι.” Αἰσώπος λέγει “τίني δέ μοι εἶπας ἐπιδοῦναι τὰ μέρη;” ὁ Ξάνθος εἶπεν “τῇ εὐνοούσῃ.” Αἰσώπος λέγει “τί οὖν αὕτη σοι εὐνοεῖ;” ὁ Ξάνθος εἶπεν “ἀλλὰ τίς, δραπέτα;” Αἰσώπος λέγει “μάθε τίς σοι εὐνοεῖ.” φωνήσας τὴν κύνα λέγει “αὕτη σοι εὐνοεῖ. γυνὴ μὲν γὰρ λέγει εὐνοεῖν, οὐκ εὐνοεῖ δέ. τούτου δὲ ἀπόδειξις αὕτη, ὅτι αὕτη, ἣν νομίζεις εὐνοεῖν σοι, ἐλαχίστων ἔνεκα μεριδίων ἀπαιτεῖ σε τὴν προῖκα καὶ βούλεται σε καταλιπεῖν· τὴν δὲ κύνα δεῖρον, ἀπόλεσον, κατάβαλε, δίωξον, καὶ οὐ μὴ ἀποχωρήσει, ἀλλ’ ἐπιλαθομένη τῆς ὕβρεως, ἐπιστρέψασα, τὴν κέρκον σείουσα ζητεῖ πάλιν τὸν δεσπότην. ἔδει οὖν σε εἰπεῖν μοι ‘ἀπόφερε τῇ γυναικί μου,’ <καὶ μὴ ‘τῇ εὐνοούσῃ’> · οὐ γὰρ αὕτη σοι εὐνοεῖ, ἀλλ’ ἡ κύων.” ὁ Ξάνθος εἶπεν “θεωρεῖς, κυρά, ὅτι οὐ παρ’ ἐμὲ γέγονεν τὸ ἀμάρτημα, ἀλλὰ παρὰ τὴν τοῦ λαβόντος βαττολογίαν. [ὁ Ξάνθος] εὐρήσῃ δὲ πρόφασιν δι’ ἧς αὐτὸν μαστιγώσω καὶ σε ἐκδικήσω.” Τῇ ἐπαύριον καλέσας ὁ Ξάνθος τοὺς ἤδη καλέσαντας αὐτὸν σχολαστικοὺς λέγει “Αἰσώπε, ἐπειδὴ φίλους κέκληκα ἐπὶ δεῖπνον, ἀπελθὼν ἔψησον εἴ τι καλόν, εἴ τι χρηστὸν ἐν τῷ βίῳ.” ^[15]

51 ” Αἰσώπος πρὸς ἑαυτὸν λέγει “ἐγὼ αὐτῷ δείξω μωρὰ μὴ διατάττεσθαι.” ἔλθων οὖν εἰς τὸν μάκελλον τῶν τεθυμένων χοιριδίων τὰς γλώσσας ἠγόρασεν, καὶ ἔλθων τὰς μὲν ἐκξεστάς, τὰς δὲ ὀπτάς, τὰς δὲ ἀρτυτάς, πάσας ἠτοίμασεν. καὶ τῇ τακτῇ ὥρᾳ παραγίνονται οἱ κεκλημένοι. ὁ Ξάνθος λέγει “Αἰσώπε, δὸς ἡμῖν τι φαγεῖν.” Αἰσώπος φέρει ἐκάστῳ γλῶσσαν γενομένην ἐκξεστήν, καὶ ὀξύγαρον παρέθηκεν. οἱ σχολαστικοὶ εἶπον “οὐᾶ, Ξάνθε, καὶ τὸ δεῖπνόν σου φιλοσοφίας μεστόν· οὐδὲν γὰρ παρὰ σοὶ ἀφιλοπόνητον. εὐθέως γὰρ ἐν ἀρχῇ τοῦ δείπνου αἱ γλῶσσαι παρετέθησαν.” καὶ μετὰ τὸ πιεῖν αὐτοὺς δύο ἢ τρία ποτήρια ὁ Ξάνθος λέγει “Αἰσώπε, δὸς ἡμῖν φαγεῖν.” ^[10]

52 ” Αἰσώπος ἐκάστῳ πάλιν πρὸς γλῶσσαν ὀπτὴν καὶ ἀλοπέπερι παρέθηκεν. οἱ σχολαστικοὶ εἶπον “θεῖως, καθηγητά, καλλίστως, μὰ τὰς Μούσας. ἐπεὶ πᾶσα γλῶσσα πυρὶ ἠκόνηται, καὶ τὸ κρεῖττον, ὅτι δι’ ἀλοπεπέρεως τὸ γὰρ ἀλυκὸν τῷ δριμυτέρῳ συγκέκραται τῆς γλώσσης ἵνα τὸ εὔστομον καὶ τὸ δάκνον ἐπιδείξη.” ὁ Ξάνθος πάλιν μετὰ τὸ πιεῖν αὐτοὺς τὸ τρίτον λέγει “φέρε ἡμῖν φαγεῖν.” Αἰσώπος ἐκάστῳ γλῶσσαν ἀρτυτὴν φέρει. οἱ σχολαστικοὶ εἷς ἐνὶ ἔλεγον

“Δημόκριτε! ἐγὼ τὴν γλῶσσαν ἐπόνεσα τὰς γλώσσας τρώγων.” ἄλλος σχολαστικὸς εἶπεν “οὐδὲν ἐστὶ φαγεῖν ἕτερον; ὅπου Αἴσωπος πονεῖ, ἐκεῖ οὐδὲν ἀγαθὸν ἐστὶ.” οἱ σχολαστικοὶ φαγόντες τὰς ἀρτυτὰς γλώσσας χολέρα [ἀσθένεια] ἐκρούσθησαν. ὁ Ξάνθος λέγει “Αἴσωπε, δὸς ἡμῖν δειπνῆσαι ἐκάστω λοπάδα.” Αἴσωπος γλωσσόζωμον παρέθηκεν. οἱ σχολαστικοὶ οὐκέτι ἐξέτεινον τὰς χεῖρας, λέγοντες “ἦδε <ῆ> καταστροφή ἀπὸ Αἰσώπου· γλώσσαις νενικήμεθα.” ὁ Ξάνθος λέγει “Αἴσωπε, ἔχομέν τι ἕτερον;” Αἴσωπος εἶπεν “οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν.” ὁ Ξάνθος λέγει “οὐδὲν ἕτερον, κατάρατε; οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ‘εἴ τι χρήσιμόν ἐστιν ἐν τῷ βίῳ, εἴ τι δὲ ἡδύ, τοῦτο ἀγόρασον;” Αἴσωπος λέγει “χάριν σοι ἔχω, ὅτι ἀνδρῶν φιλολόγων παρόντων μέμφη με. [10]

53 εἰπάς μοι ὅτι ‘εἴ τι χρήσιμόν ἐστιν ἐν τῷ βίῳ, εἴ τι ἡδύτερον ἢ μεῖζον, ἀγόρασον.’ τί οὖν ἐστὶν ἐν τῷ βίῳ γλώσσης χρησιμώτερον ἢ μεῖζον; μάθε ὅτι διὰ γλώσσης πᾶσα φιλοσοφία καὶ πᾶσα παιδεία συνέστηκεν. χωρὶς γλώσσης οὐδὲν γίνεται, οὐδὲ δόσις, οὐ λῆψις, οὐδὲ ἀγορασμός· ἀλλὰ διὰ γλώσσης πόλεις ἀνορθοῦνται, δόγματα καὶ νόμοι ὀρίζονται. εἰ οὖν διὰ γλώσσης πᾶς βίος συνέστηκεν, γλώσσης οὐδὲν ἐστὶ κρεῖττον.” οἱ σχολαστικοὶ εἶπον “νῆ τὰς Μούσας, καλὰ λέγει. σὺ ἡμαρτες, καθηγητά.” οἱ σχολαστικοὶ ἀνεχώρησαν. δι’ ὅλης τῆς νυκτὸς διαρροία ληφθέντες ἐδυσφόρουν. τῇ ἐπαύριον οἱ σχολαστικοὶ ἐμέμψαντο τὸν Ξάνθον. [10]

54 ὁ Ξάνθος λέγει “ἄνδρες φιλόλογοι, οὐ γέγονε παρ’ ἡμῖν ἡ αἰτία, ἀλλὰ παρὰ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον Αἴσωπον. πλὴν σήμερον ἀποδώσω ὑμῖν τὸ δεῖπνον καὶ ἐνώπιον ὑμῶν διατάξομαι αὐτῷ.” καὶ δὴ καλέσας τὸν Αἴσωπον λέγει αὐτῷ “ἐπειδὴ σοι ἔδοξε τὰ ἄνω κάτω λαλεῖν, ἀπελθὼν εἰς τὴν ἀγοράν, εἴ τι σαπρὸν, εἴ τι χεῖρον, αὐτὸ ἀγόρασον.” Αἴσωπος ἀκούσας καὶ μὴ ταραχθεὶς, ἐλθὼν εἰς τὸν μάκελλον πάλιν πάντων τῶν τεθυμένων χοίρων τὰς γλώσσας ἡγόρασεν, καὶ ἐλθὼν ἐσκεύασεν αὐτὰς πρὸς δεῖπνον. ὁ Ξάνθος παραγενάμενος μετὰ τῶν σχολαστικῶν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀνεκλίθη σὺν αὐτοῖς. καὶ μετὰ τὸ προπιεῖν λέγει “Αἴσωπε, δὸς ἡμῖν τι φαγεῖν.” Αἴσωπος ἐκάστω γλῶσσαν τεταριχευμένην παρέθηκεν καὶ ὀξύγαρον. οἱ σχολαστικοὶ εἶπον “τί ἐστὶ πάλιν τοῦτο, γλῶσσαι;” ὁ Ξάνθος ἀποχλωριᾷ. οἱ σχολαστικοὶ εἶπον “ἴσως ἀπὸ τῆς χθесινῆς διαρροίας τὸν στόμαχον ἡμῶν θέλει τῷ ὄξει ἀνακτήσασθαι.” καὶ μετὰ τὸ πιεῖν αὐτοὺς πρὸς δύο, ὁ Ξάνθος λέγει “δὸς ἡμῖν τι φαγεῖν.” Αἴσωπος παρέθηκεν ἐκάστω ὀπτὴν γλῶσσαν. οἱ σχολαστικοὶ εἶπον “οὐαὶ, τί ἐστὶ τοῦτο; ὁ χθесινὸς ὑπόμωρος πάλιν διὰ γλωσσῶν ἀσθένειαν ἡμῖν κατασκευάζει;” ὁ Ξάνθος λέγει “τοῦτο πάλιν τί ἐστὶ, κατάπτυστε; διὰ τί ταῦτα ἡγόρακας; οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ‘ἀπελθὼν εἰς τὴν ἀγοράν εἴ τι χεῖρον εὔρης, εἴ τι σαπρὸν, τοῦτο ἀγόρασον;” Αἴσωπος εἶπεν “καὶ τί χεῖρον διὰ γλώσσης οὐκ ἔστιν; διὰ γλώσσης ἔχθραι, διὰ γλώσσης ἐπιβουλαί, ἐνεδρεῖαι, μάχαι, ζηλοτυπίαί, ἔρεις, πόλεμοι· οὐκοῦν χεῖρον οὐδὲν ἐστὶ τῆς μιαρωτάτης γλώσσης. [5]

55 ” εἰς τῶν σχολαστικῶν τῶν συνανακειμένων ἐν τῷ δείπνῳ τοῦ Ξάνθου λέγει “καθηγητά, τούτῳ ἂν πρόσσης ταχέως σε εἰς μανίαν περιτρέψει· οἶα γὰρ ἡ μορφή αὐτοῦ τοιαύτη καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. <ὁ> φιλολοῖδορος καὶ κακεντρεχῆς δοῦλος οὗτος ὀβολοῦ ἄξιος οὐκ ἔστιν.” Αἴσωπος λέγει “σιώπα, σχολαστικέ· σύ μοι δοκεῖς κακεντρεχέστερος εἶναι πολλῷ, ὃς τὸ τοῦ Ξάνθου σχῆμα οὐκ ἔχεις, ἀλλ’ ὑποκαίεις σπινθῆρσι λόγων τὴν τοῦ δεσπότης ὀργὴν καὶ παροξύνεις δεσπότην κατ’ οἰκέτου. τοῦτο δὲ ἐστὶν οὐκ ἰδιοπράγμονος ἀνθρώπου ἀλλὰ περιέργου, τὸ εἰς ἀλλότριον ἑαυτὸν ἐμβαλεῖν πρᾶγμα.” ὁ Ξάνθος ζητῶν ἀφορμὴν δι’ ἧς τὸν Αἴσωπον μαστιγώσει λέγει αὐτῷ “Αἴσωπε, ἐπὰν ἀνάγκη με καὶ πρὸς τὸν ἴδιον φιλοσοφεῖν δοῦλον, περιέργον εἰπάς μοι τὸν φίλον· ἀπόδειξον οὖν μοι εἰ ἔστιν ὁ ἄνθρωπος περιέργος. [10]

56 ” Αἴσωπος εἶπεν “ἔστι μὲν οὖν καὶ πάνυ περιέργος· πολλοὶ γὰρ τῶν ἀνθρώπων τὰ ἀλλότρια τρώγοντες καὶ πίνοντες τὰ ἀλλότρια περιεργάζονται, τινὲς δὲ τῶν ἰδίων μνημονεύοντες κακῶν τὰ ἀλλότρια οὐ περιεργάζονται.” ὁ Ξάνθος λέγει “εἰ οὖν λέγεις ἄνθρωπον ἀπερίεργον εἶναι, ἕτερόν σοι θήσω νόμον καὶ ὃν προσθέμην ἀκυρώσω. ἕτερος τῇ ἐξῆς τὸ δεῖπνον σκευάσει, σὺ δέ μοι πορευθεὶς κάλει μοι ἀπερίεργον ἄνθρωπον ἐπὶ δεῖπνον. καὶ ἐάν τι περιεργάσῃται, τὸ

πρῶτον σιωπήσω, τὸ δεύτερον συγγνώμην δώσω, τὸ τρίτον δαρήσῃ καὶ τὴν τύχην λήψῃ.”
Αἴσωπος ἀκούσας τὰ ῥηθέντα αὐτῷ παρὰ τοῦ Ξάνθου, τῇ ἐπαύριον ἀπελθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν
ἐζήτηι ἄνθρωπον ἀπερίεργον . ^[10]

57-59

.. καὶ δὴ θεωρεῖ ἄνθρωπον [τὸν] τὸ μὲν ιδέσθαι ἄγροικον, πολιτικὸν δὲ τοῖς ἥθεσιν, ὀνάριον
ἐλαύνοντα μεστὸν ξύλων καὶ τὴν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων ὑπεσταλμένον ὄχλησιν καὶ πρὸς τὸ
ὀνάριον λαλοῦντα. τοῦτον ἰδιοπράγμονα καὶ ἀπερίεργον στοχασάμενος συνηκολούθησεν
αὐτῷ. ὁ ἄγροικος τῷ ὀναρίῳ ἐπικαθήμενος ἔλεγεν πρὸς αὐτὸν καθ’ ὃν περιεπάτει “ἄγωμεν,
ὅπως τάχιον φθάσωμεν καὶ πραθῇ τὰ ξύλα ἀσσαρίων ἰβ , καὶ κατὰξεις σὺ τὰ δύο εἰς χόρτον, τὰ
δύο δὲ ἐγὼ εἰς ἑμαυτόν, τὰ δὲ ὀκτὼ τηρήσομεν εἰς δευτέρας τύχας, μή τις ἀσθένεια ἐπιδράμῃ ἢ
χειμῶν αἰφνιδίως γενόμενος ἀνεξόδους ἡμᾶς ποιήσῃ· ἐὰν γὰρ σήμερον κριθὰς φάγῃς, εἴτα
γένηται αἰφνιδιόν τι ἐναντίον, οὔτε χόρτον οὔτε κριθὰς ἔξεις φαγεῖν.” Αἴσωπος ἀκούων ταῦτα
πρὸς ἑαυτὸν εἶπεν “νὴ τὰς Μούσας, ἀπερίεργός μοι φαίνεται ὁ ἄνθρωπος οὗτος· προσελεύσομαι
πρὸς αὐτόν. ^[10]

60

” εἴτα προσεγγίσας λέγει “πατερίων, χαίροις.” ὁ ἄγροικος ἀντησπάσατο. Αἴσωπος λέγει “πόσου
τὰ ξύλα;” ὁ ἄγροικος εἶπεν ” ἰβ ἀσσαρίων.” Αἴσωπος λέγει “ἀληθῶς, ὅσου προέθετο, τοσούτου
καὶ πωλεῖ.” εἴτα λέγει “πατερίων, οἶδας Ξάνθον τὸν φιλόσοφον;” ὁ ἄγροικος εἶπεν “οὐχί,
τέκνον.” Αἴσωπος λέγει “διὰ τί;” ὁ ἄγροικος εἶπεν “ὅτι οὐκ εἰμὶ περίεργος· ἀκούω γὰρ αὐτόν.”
Αἴσωπος λέγει “πολλὰ σοι ἀγαθὰ γένοιτο. ἐκείνου εἰμὶ δοῦλος.” ὁ ἄγροικος εἶπεν “τοῦτο γὰρ
ἐγὼ σε ἐξήτησα, πότερον δοῦλος εἶ ἢ ἐλεύθερος; τί δέ μοι τοῦτο διαφέρει;” Αἴσωπος λέγει
“ἀληθῶς ἀπερίεργός ἐστιν. πατερίων, πέπραταί σοι τὰ ξύλα. ἔλασον εἰς τὴν οἰκίαν Ξάνθου τὸ
ὀνάριον.” ὁ ἄγροικος εἶπεν “ἀλλὰ τὴν οἰκίαν οὐκ οἶδα ποῦ ἐστιν.” Αἴσωπος λέγει “ἀκολουθεῖ
μοι καὶ μαθήσῃ.” καὶ ἤγαγεν αὐτόν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ καθεῖλεν τὰ ξύλα καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν
τιμὴν καὶ εἶπεν “πατερίων, ὁ δεσπότης μου ἐρωτᾷ σε δειπνήσαι παρ’ αὐτῷ· κατάλιπε οὖν τὸ
ὀνάριον εἰς τὸ μεσάυλον καὶ ἐπιμελείας τεύζεται. ^[10]

61

” ὁ ἄγροικος, εἰσελθὼν εἰς τὸ δεῖπνον καὶ μὴ περιεργασάμενος ἐκ ποίας αἰτίας καλεῖται,
εἰσῆλθεν οὕτως σὺν τῷ πηλῷ ὡς ἦν καὶ τοῖς ὑποδήμασιν. ὁ Ξάνθος εἶπεν “οὗτός ἐστιν ὁ
ἀπερίεργος;” ὁ Ξάνθος ἰδὼν ὅτι ἐπαγγέλλεται Αἴσωπος τὰ μέγιστα περὶ αὐτοῦ, λέγει τῇ ἑαυτοῦ
γυναικί “κυρά, θέλεις τὸν Αἴσωπον παιδευθῆναι;” ἡ γυνὴ τοῦ Ξάνθου λέγει “τοῦτο εὐχομαι.” ὁ
Ξάνθος εἶπεν “ποιήσον οὖν ὡς λέγω σοι, καὶ ἀναστᾶσα τὴν λεκάνην τῷ ξένῳ προσένεγκε ὡς
ὀφείλουσα νίψαι αὐτοῦ τοὺς πόδας. κακεῖνος ἀπὸ τῆς ἀξίας σου ἐπιγνώσεται ὅτι οἰκοδέσποινα
εἶ καὶ οὐ μὴ ἐάσηταί σε, ἀλλ’ ἐρεῖ σοι ‘κυρά, δοῦλος οὐκ ἔστιν, ἵνα μου νίψῃ τοὺς πόδας;’ καὶ
φανήσεται περίεργος καὶ Αἴσωπος δαρήσεται.” ἡ γυνὴ τοῦ Ξάνθου διὰ τὸ μῖσος τὸ πρὸς τὸν
Αἴσωπον περιζωσαμένη λέντιον καὶ ἕτερον βαλοῦσα περὶ τοὺς ὤμους προσέφερεν τὴν
λεκάνην τῷ ξένῳ. ὁ ξένος νοήσας ὅτι ἐστὶν ἡ οἰκοδέσποινα πρὸς ἑαυτὸν εἶπεν “Ξάνθος ἐστὶ
φιλόσοφος· εἰ ἤθελεν τοὺς πόδας μου ὑπὸ δούλου πλυθῆναι ἐπιτετάχει ἄν, εἰ δέ μοι τιμὴν
παρέχων τὴν γυναῖκα τὴν ἑαυτοῦ ἠνάγκασεν νίψαι μου τοὺς πόδας, ἑμαυτῷ ἀτιμίαν οὐ
περιβάλλω, οὐ περιεργάσομαι, ἀλλὰ προτείνοντός μου τοὺς πόδας νίψομαι.” καὶ δὴ νιψάμενος
ἀνεπαύει. ὁ Ξάνθος εἶπεν “σοφῶς, νὴ τὰς Μούσας. ^[15]

62

” <καὶ εἶπεν> τῷ ξένῳ πρώτῳ δοθῆναι πιεῖν οἰνόμελι. ὁ ξένος πρὸς ἑαυτὸν εἶπεν “τοὺς
οἰκοδεσπότας ἔδει πρῶτον πιεῖν, ἀλλ’ ἐμοὶ τὴν τιμὴν παρέχων ὁ φιλόσοφος πρώτῳ διετάξατο
δοθῆναι πιεῖν· οὐ περιεργάσομαι οὖν.” καὶ λαβὼν ἔπιεν. ὁ Ξάνθος ἐπέτρεψεν δεῖπνον
εἰσενεχθῆναι. εἰσῆχθη λοιπὰς ἰχθύων. ὁ Ξάνθος τῷ ἀγροίκῳ εἶπεν “ἔσθιε.” ὁ ἄγροικος ὡς
Χάρυβδις [δελφίνος] ἥρξατο καταπίνειν. ὁ Ξάνθος γευσάμενος καὶ θέλων ἐκκαλέσασθαι τὸν
ἄγροικον, ἵνα εἰς λόγον φανῇ περίεργος, λέγει “ὁ παῖς, κάλει τὸν μάγειρον.” ὁ δὲ εἰσῆλθεν. ὁ
Ξάνθος λέγει “λέγε μοι, δραπέτα, διὰ τί λαμβάνων τὰ ἐπιτήδεια οὔτε ἄρκετὸν ἔλαιον ἔβαλες

οὔτε γάρον οὔτε πέπερι; ἐκδύσατε αὐτὸν καὶ δείρατε.” ὁ ἄγροικος πρὸς ἑαυτὸν εἶπεν “καλῶς ἤρτυται καὶ οὐδὲν λείπει· εἰ δὲ Ξάνθος μαινόμενος πρὸς τὸν μάγειρον ἑαυτοῦ θέλει αὐτὸν δεῖραι, οὐ περιεργάσομαι.” δέρεται ὁ ταλαίπωρος μάγειρος. ὁ Ξάνθος ἐν ἑαυτῷ λέγει “δοκῶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος κωφός ἐστιν ἢ νωδὸς καὶ οὐ λαλεῖ ὅλως.” εἶτα μετὰ τὸ δεῖπνον ὁ πλακοῦς εἰσήχθη. ὁ ἄγροικος μηδέποτε ἐζωγραφημένον ἰδὼν πλακοῦντα ἄρχεται τετραγώνους ποιῶν ψωμούς ὡς πλίνθους καταπίνειν. ὁ Ξάνθος γευσάμενος πάλιν ἀνέκραγεν “τὸν πλακουντάριον τις καλεῖτω. ^[15]

63 ” εἰσῆλθεν. ὁ Ξάνθος λέγει “κατάρατε, διὰ τί ὁ πλακοῦς οὔτε μέλι ἔχει οὔτε πέπερι, οὔτε στρόβιλον ἔχει, ἀλλὰ καὶ ἐπώξισεν;” ὁ πλακουντάριος εἶπεν “κῦρι, εἰ ὡμός ἐστιν ὁ πλακοῦς, ἐμοὶ ἐγκάλει, εἰ δὲ μέλι οὐκ ἔχει καὶ ἐπώξισεν, οὐκ ἐγὼ αἴτιος ἀλλ’ ἡ κυρά· ποιήσας γὰρ τὸν πλακοῦντα ἐζήτησα αὐτῆς μέλι, ἡ δέ μοι εἶπεν ‘ἐὰν ἔλθω ἐκ τοῦ βαλανείου προβάλω· βραδυνούσης οὖν αὐτῆς, μὴ λαβὼν ταχὺ μέλι, ἐπώξισεν.’” ὁ Ξάνθος λέγει “εἰ οὖν παρὰ τὴν τῆς γυναικὸς μου ἀμέλειαν γέγονεν, ἄρτι ζῶσαν αὐτὴν καύσω.” ὁ Ξάνθος εἶπεν “κυρά, σὺ ὑποκρίνου. ἄγε, Αἴσωπε, κληματίδας εἰσένεγκε εἰς τὸ μέσον καὶ ποιήσον πυράν.” Αἴσωπος εἰσενέγκας ἐποίησεν πυρὰν μεγάλην. ὁ Ξάνθος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα παραλαβὼν ἤγαγεν εἰς τὸ μέσον καὶ παρετρεῖτο τὸν ἄγροικον, εἰ ἀγανακτήσας ἀναπηδήσει καὶ μὴ ἀφήσει. ὁ ἄγροικος οὐ προσεποιήσατο, ἀλλὰ ἀνακείμενος ἑαυτῷ προέπινεν. ^[10]

64 καὶ νοήσας ὅτι αὐτὸν πειράζει ὁ Ξάνθος, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγροικος “κῦρι, εἰ τοῦτο κέκρικας, ἀλλὰ μικρὸν μεῖνον, ἕως καγὼ δραμῶν εἰς τὸν ἀγρὸν τὴν γυναῖκά μου ἀγάγω, καὶ ὁμοῦ τὰς δύο κατάκαυσον.” ὁ Ξάνθος, θαυμάσας τὸ εὐψυχον τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἀπεριέργου, λέγει “Αἴσωπε, ὁμολογῶ νενικῆσθαι ὑπὸ σοῦ· ἄρκει ἐμπαίζων μοι, λῆξον τὸ λοιπὸν καὶ εὐνοϊκῶς μοι δούλευε.” Αἴσωπος “οὐκέτι με μέμψει, δέσποτα, γνώση δὲ εὐνοϊαν οἰκέτου.” Τῇ ἐξῆς ὁ Ξάνθος εἶπεν τῷ Αἰσώπῳ “ἀπελθὼν ἴδε εἰ πολλοὶ εἰσὶν ἄνθρωποι εἰς τὸ βαλανεῖον. ^[5]

65 ” Αἴσωπος πορευόμενος ὑπηντήθη τῷ στρατηγῷ. ὁ στρατηγὸς γινώσκων τὸν Αἴσωπον λέγει αὐτῷ “Αἴσωπε, ποῦ ὑπάγεις;” Αἴσωπος εἶπεν “οὐκ οἶδα.” ὁ στρατηγὸς εἶπεν “ἐρωτῶ σε ποῦ ὑπάγεις καὶ λέγεις οὐκ οἶδα;” Αἴσωπος εἶπεν “οὐκ οἶδα, μὰ τὰς Μούσας.” ὁ στρατηγὸς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀπαγάγει ἐν τῇ φυλακῇ. Αἴσωπος λέγει “δέσποτα, ὁρᾷς ὅτι καλῶς σοι εἶπον, μὴ εἰδὼς ὅτι εἰς φυλακὴν ἀπαχθήσομαι.” ὁ στρατηγὸς καταπλαγεὶς ἀπέλυσεν αὐτόν. Αἴσωπος ἀπελθὼν εἰς τὸ βαλανεῖον εἶδεν πολὺν ὄχλον τῶν λουομένων καὶ πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ βαλανείου λίθον κείμενον—ἀμελῶς τε ἔκειτο—καὶ τὸν καθ’ ἓνα τῶν εἰσιόντων προσκόπτοντα καὶ καταρῶμενον τὸν τεθεικότα τὸν λίθον, μηδένα δὲ μετατιθέντα τὸν λίθον. ^[5]

66 ἔτι δὲ αὐτοῦ θαυμάζοντος ἐπὶ τῇ τῶν προσκοπτόντων ἀνοίᾳ, εἷς προσκόψας “κακῶς” φησιν “γένοιτο τῷ τεθεικότι τὸν λίθον ἐνθάδε,” καὶ μεταθεὶς τὸν λίθον εἰσῆλθεν. παραγενόμενος δὲ ὁ Αἴσωπος τῷ Ξάνθῳ λέγει “δέσποτα, ἓνα ἄνθρωπον εὖρον ἐν τῷ βαλανείῳ.” ὁ Ξάνθος λέγει “ἓνα; καιρὸς ἐστιν τὸ εὐρυχώρως λούσασθαι. ἄρον τὰ πρὸς βαλανεῖον.” καὶ εἰσελθὼν ὁ Ξάνθος καὶ θεασάμενος τὸν λουόμενον πολὺν ὄχλον λέγει “Αἴσωπε, οὐκ εἶπάς μοι ‘ἓνα ἄνθρωπον εὖρον ἐν τῷ βαλανείῳ;’” Αἴσωπος λέγει “καὶ μάλα. ὁρᾷς τοῦτον τὸν λίθον; πρὸς τὴν εἴσοδον ἔκειτο καὶ πάντες οἱ λουόμενοι εἰς αὐτὸν προσέκοψαν, καὶ οὐδεὶς εἶχεν ἀνθρωπίνας φρένας μετατιθέναι τὸν λίθον. ἐπὶ πᾶσι τούτοις τοῖς προσκόψασιν ἄνθρωπος προσκόψας μετέθηκε τὸν λίθον εἰς τὸ μηκέτι τοὺς εἰσερχομένους τὸ αὐτὸ παθεῖν. ἐκεῖνον δοκιμάσας παρὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἄνθρωπον εἶναι, ἐδήλωσά σοι τὴν ἀλήθειαν.” Ξάνθος “οὐδὲν παρὰ Αἰσώπου ἄργον πρὸς ἀπολογία ὧν ἀμαρτάνει.” Λουσάμενος δὲ ὁ Ξάνθος καὶ καλέσας τὸν Αἴσωπον τὰ πρὸς τὸ δεῖπνον βασιτάζειν παρεγένετο εἰς τὸ δεῖπνον. ^[15]

67

τοῦ δὲ πότου προκόπτοντος ἐνύσσετο τὸ κυλίδιον τοῦ Ξάνθου τῶν φυσικῶν καλούντων αὐτὸν εἰς ἀποχώρησιν. ἐξῆλθεν καὶ ὁ Αἴσωπος καὶ παρεστήκει ἔχων λέντιον καὶ ξέστην ὕδατος. καὶ ὁ Ξάνθος αὐτῷ· “δύνασαί μοι εἰπεῖν διὰ ποίαν αἰτίαν, ἐπὰν χέζωμεν, πυκνὰ εἰς τὸ ἀφόδευμα ἑαυτῶν βλέπομεν;” Αἴσωπος· “ὅτι κατὰ τοὺς πάλαι χρόνους βασιλέως υἱὸς ἐγένετο ὅστις διὰ τὴν σπατάλην καὶ τρυφὴν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐκαθέζετο χέζων, ἐπὶ τοσοῦτον δὲ χρόνον, ἄχρις οὗ ἐπιλαθόμενος τὰς ἰδίας φρένας ἔχεσεν. ἀπ’ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου οἱ ἄνθρωποι χέζοντες ὑποκύπτουσιν φοβούμενοι μὴ καὶ αὐτοὶ τὰς ἰδίας φρένας χέσωσιν. σὺ δὲ μηδὲν ἀγωνία περὶ τούτου· οὐ μὴ γὰρ χέσης σου τὰς φρένας, οὐκ ἔχεις γάρ.” Εἰσβαλὼν δὲ πάλιν ὁ Ξάνθος ἀνέπεσεν.

[10]

68 τοῦ δὲ πότου διιππεύοντος καὶ ἤδη τοῦ Ξάνθου παρεμβρόχου γεναμένου, ὡς ἐν ἀνδράσι φιλοσόφοις ἐτίθεντο προβλήματα καὶ ζητήματα. γενομένης δὲ μάχης ἀπὸ τῆς τῶν προβλημάτων προθέσεως ἤρξατο ὁ Ξάνθος συζητεῖν, καὶ οὐχ ὡς ἐν πότῳ ἀλλ’ ὡς ἐν ἀκροατηρίῳ διεγένετο. ὁ δὲ Αἴσωπος ἐπιγινούς ὅτι μέλλει μάχην ποιεῖν λέγει “ὁ Διόνυσος εὐρὼν τὸν οἶνον, τρεῖς σκύφους κεράσας, τοῖς ἀνθρώποις ὑπέδειξεν πῶς δεῖ τῷ πότῳ χρᾶσθαι· τὸν μὲν πρῶτον εἶναι τῆς ἡδονῆς, τὸν δὲ δευτέρον τῆς εὐφροσύνης, τὸν δὲ τρίτον τῆς ἀκηδίας. [δι’ ὅ, δέσποτα, πινόμενον καταρχὰς, τὸ διδόμενον πόμα τῆς ἡδονῆς· ὅτ’ ἀπο ἐκλύσεως, ἐλθὼν ἐκ βαλανείου ἢ ἀπὸ τινος πόμα· τὸν δὲ τῆς εὐφροσύνης σκύφον, ἀπληστευόμενος δὲ, τῆς ἀκηδίας.]. δι’ ὅ, δέσποτα, πίνων τὸν τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς εὐφροσύνης σκύφον, παραχώρει τὸν τῆς ἀκηδίας τοῖς νέοις. ἔχεις γὰρ ἀκροατήρια ἐν οἷς ἔδωκας ἀπόδειξιν.” ὁ δὲ Ξάνθος ἤδη μεθύων φησὶν “οὐ σιωπᾶς, μάνδραξ; σύμβουλος εἶ Ἄιδου.” Αἴσωπος· “ἐκδέχου, καὶ εἰς Ἄιδου ἀπελεύσῃ.” καὶ εἷς τῶν σχολαστικῶν, ἰδὼν τὸν Ξάνθον ἐπιφερόμενον, λέγει “καθηγητά, πάντα ἀνθρώπῳ δυνατά;” ὁ Ξάνθος· “τίς ἤρξατο τὸν ὑπὲρ ἀνθρώπου ποιεῖσθαι λόγον; ὡς πανοῦργον καὶ δυνατὸν ἐν πᾶσιν.” [10]

69 ” ὁ δὲ σχολαστικὸς δραμὼν εἰς τὰ ἀπόρρητα λέγει “εἰ δύναταί τις τῶν ἀνθρώπων τὴν θάλασσαν ἐκπλεῖν;” ὁ Ξάνθος λέγει “τοῦτο εὐκόλον· ἐγὼ αὐτὴν ἐκπίομαι.” ὁ σχολαστικὸς εἶπεν “ἐὰν οὖν μὴ ἐκπλεῖν, τί ἐστίν;” ὁ Ξάνθος προνομικημένος ὑπὸ τοῦ πολλοῦ ἀκράτου φησὶν “τίθημι περὶ τοῦ βίου μου τὰς συνθήκας· ἐὰν μὴ ἐκπίομαι αὐτὴν ἔσομαι ἄβιος.” προβαλόντες δὲ τοὺς δακτυλίους ἐκύρωσαν τὰς συνθήκας. Αἴσωπος παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ξάνθου ἐστηκώς κόνδυλον αὐτῷ ἔδωκεν εἰς τὸν στράγαλον καὶ φησι “τί ποιεῖς, δέσποτα; οὐ φρονεῖς; πῶς δύνασαι τὴν θάλασσαν ἐκπλεῖν;” ὁ Ξάνθος εἶπεν “σιώπησον σύ, κάθαρμα,” οὐκ εἰδὼς ποταπὴν ἔθηκεν τὴν συνθήκην. πρωίας δὲ ἀναστὰς ὁ Ξάνθος καὶ θέλων ἀπονίψασθαι τὴν ὄψιν φησὶν “Αἴσωπε. [10]

70 ” ὁ δὲ· “τί ἐστίν, δέσποτα;” ὁ Ξάνθος· “κατὰ χειρῶν ὕδωρ ἐπίδος.” Αἴσωπος λαβὼν τὸν ξέστην ἐπέχεεν. ὁ δὲ τὴν ὄψιν ἀπονιψάμενος, τὸ δακτύλιον οὐκ ἰδὼν φησιν “Αἴσωπε, τί μου γέγονεν ὁ δακτύλιος;” Αἴσωπος· “οὐκ οἶδα.” Ξάνθος· “οὐᾶ.” Αἴσωπος· “τοιγαροῦν ὅσα δύνασαι τοῦ βίου σου λαθὼν αἶρε καὶ ἀπόθου εἰς δευτέρας τύχας· οὐκέτι γὰρ ὁ βίος σός ἐστιν.” ὁ δὲ Ξάνθος· “τί λέγεις;” Αἴσωπος· “παρὰ τὸν χθὲς πότον συνθήκας τέθεικας τὴν θάλασσαν ἐκπλεῖν, ὑπὲρ τοῦ βίου σου τὸν δακτυλίσιον προβαλὼν.” ὁ Ξάνθος· “καὶ πῶς δυνήσομαι ἐγὼ τὴν θάλασσαν ἐκπλεῖν;” Αἴσωπος εἶπεν “ἐγὼ ἐστὼς σου πρὸς τοὺς πόδας ἔλεγον· παῦσαι, δέσποτα. τί ποιεῖς; ἀδύνατόν ἐστι· καὶ οὐκ ἐπίστευσάς μοι.” Ξάνθος πεσὼν πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Αἰσώπου φησὶν “δέομαί σου, Αἴσωπε, εἰ δυνατόν σοι <διὰ> τῆς σεαυτοῦ ἀγχινοίας, εὐρεῖν τινα πρόφασιν, δι’ ἧς νικήσω ἢ τὰς συνθήκας διαλύσομαι.” Αἴσωπος· “νικήσαι μὲν οὐ δύναμαι, λυθῆναι δὲ <τὸ> ἐρωτώμενον ἐγὼ ποιήσω.” Ξάνθος· “τίνα τρόπον; δὸς γνώμην.” Αἴσωπος· “ὅταν ἔλθῃ ὁ συνθηκοφύλαξ σὺν τῷ ἀντιδίκῳ λέγων σοι τὴν θάλασσαν ἐκπλεῖν, μηδὲν ἀπαρνοῦ, ἀλλ’ ἅπερ παροινῶν ἔθου <ταῦτα καὶ νήφων λέγε>.” [10]

- 71 ἄρον τράπεζαν, κέλευσον παρατεθῆναι καὶ παιδία παριστάναι. τοῦτο ποιήσει τινὰ φαντασίαν· συνδραμεῖται γὰρ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὴν θέαν, ὡς μέλλοντός σου τὴν θάλασσαν ἐκπίνειν. ὅταν δὲ ἴδῃς ὅτι πάντα πεπλήρωνται [τοῦ ὄχλου <ἐπὶ τὴν θέαν συνδραμόντος>], πλήσας σκύφον ἐκ τῆς θαλάσσης καὶ προσκαλεσάμενος τὸν συνθηκοφύλακα λέγε ‘πῶς ἔθικα τὴν συνθήκην;’ καὶ ἔρεῖ σοι ‘ἴνα τὴν θάλασσαν ἐκπίῃς.’ σὺ δὲ εἶπέ ‘μή τι ἕτερον;’ καὶ ἔρεῖ σοι ‘οὐ.’ σὺ δὲ τοῦτο μαρτυρούμενος λέγε ‘ἄνδρες πολῖται, πολλοὶ εἰσιν ποταμοὶ χεῖμαρροὶ τε ἀένναιοι, οἵτινες εἰς τὴν θάλασσαν ἀπορρέονται [τὸ πολὺν τοῦ ρεύματος]. τέθεικα δὲ συνθήκην μόνην τὴν θάλασσαν ἐκπιεῖν, οὐχὶ δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐπιρρέοντας ποταμούς· κλεισάτω οὖν ὁ ἀντίδικος τὰ στόματα τῶν ποταμῶν, ἵνα τὴν θάλασσαν μόνην ἐκπίω. ἀδύνατον δὲ ἐστὶν τῶν καθόλου ὄντων εἰς τὸν κόσμον ποταμῶν τὰ στόματα κλεῖσαι· ἀδύνατον δὲ ἐστὶν καὶ ἐμὲ τὴν θάλασσαν ἐκπιεῖν.’ οὕτως τὸ ἀδύνατον τῷ ἀδυνάτῳ συμβληθὲν διάλυσιν τῶν συνθηκῶν ποιήσει.” Ξάνθος ἐκπλαγεὶς αὐτοῦ τὸ [ν νοῦν ἔσχεν] εὐεπινόητον καὶ περιχαρὴς γενόμενος περιέμενεν. ^[15]
- 72 ὁ δὲ τὴν συνθήκην θεὸς παρεγένετο μετὰ τῶν τῆς πόλεως πρωτευόντων πρὸ τοῦ πυλῶνος καὶ καλέσας τὸν Ξάνθον ἔφη “τὴν συνθήκην ἐκβίβασον ἢ τὸν βίον σου παράδος.” Αἴσωπος εἶπεν “σὺ τοῦ σοῦ βίου εἰσδίδου λόγους· ἦδη γὰρ ἡμῖν ἡμίκενός ἐστιν ἡ θάλασσα.” ὁ σχολαστικὸς εἶπεν “Αἴσωπε, ἐμὸς ἔση δοῦλος, οὐκέτι Ξάνθου.” Αἴσωπος· “παράδος μᾶλλον τὸν βίον σου τῷ δεσπότη μου, καὶ μὴ φλυαρεῖ.” καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐκέλευσεν προσφέρεσθαι κλίνην καὶ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν στρωννύεσθαι, καὶ παρέθηκε τράπεζαν καὶ ἐκπόματά τινα. συνέδραμέν τε τὸ πλῆθος ἅπαν καὶ κατῆλθεν ὁ Ξάνθος καὶ ἀνέπεσεν. καὶ ὁ Αἴσωπος παρειστῆκει αὐτῷ καὶ τῶν σκύφων ἐμπληρώσας ἐκ τῆς θαλάσσης ἐπέδωκε τῷ δεσπότη. ὁ σχολαστικὸς “πολλὰ μοι κακά, ἀληθῶς ἐκπίνει τὴν θάλασσαν;” [ἄλλος πρὸσομόλογον]. μέλλων δὲ προστιθέναι ὁ Ξάνθος τὸ πόμα πρὸς τὸ στόμα λέγει “ὁ συνθηκοφύλαξ ἐλθέ. ^[10]
- 73 ” ἦοκεν. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ξάνθος “πῶς ἔθικα τὴν συνθήκην;” ὁ σχολαστικὸς “τὴν θάλασσαν ἐκπιεῖν σε.” ὁ Ξάνθος “μή τι ἕτερον;” ὁ συνθηκοφύλαξ “οὐ.” Ξάνθος τῷ δήμῳ λέγει “ἄνδρες πολῖται, οἴδατε ὅτι πολλοὶ εἰσιν ποταμοὶ χεῖμαρροὶ τε <καὶ> ἀένναιοι [καὶ ἄλλοι], οἵτινες εἰς τὴν θάλασσαν ἀπορρέονται. ἐγὼ δὲ μόνον τὴν θάλασσαν ἐκπιεῖν ἔθικα τὴν συνθήκην, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς ποταμούς· κλεισάτω οὖν ὁ ἀντίδικός μου τὰ στόματα τῶν ποταμῶν, ἵνα μὴ σὺν τῇ θαλάσσῃ καὶ τοὺς ποταμούς ἐκπίω.” καὶ νενίκηκεν ὁ φιλόσοφος. ἐγένετο δὲ κραυγὴ τῶν ὄχλων τιμώντων τὸν Ξάνθον. ὁ δὲ σχολαστικὸς πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ξάνθου λέγει “καθηγητὰ, μέγας εἶ, νενίκηκας, ὁμολογῶ. παρακαλῶ δὲ συλλυθῆναι τὰς συνθήκας.” καὶ διέλυσαν τὰς συνθήκας. Αἴσωπος τῷ Ξάνθῳ λέγει “δέσποτα, τὸν βίον σου ἔσωσα· ἄξιός εἰμι ἐλευθερίας τυχεῖν. ^[10]
- 74-76 ” Ξάνθος “οὐκ ἡσυχάζεις; τοῦτο γὰρ κάγῳ οὐκ ἐνόουν;” ὁ δὲ Αἴσωπος λυπηθεὶς, οὐκ ἐπὶ τὸ <μὴ> λαβεῖν τὴν ἐλευθερίαν ἀλλ’ ἐπὶ τὸ ἀχαριστηθῆναι, ἀνείχετο. καὶ εἶπεν ὁ Ξάνθος “τὴν ἐμὴν σωτηρίαν ... <deest c. 75 inc. c. 76 ad fin.> : ἐπεὶ κάγῳ ἀκηδιώδης εἰμί, ἕως τὰ πρὸς τὸ δεῖπνον γένηται ἐλθέ σὺν ἐμοὶ ἔξω τῆς πόλεως, <ἵνα> διακινήσωμεν. ἅμα δὲ καὶ τὸ ὑπόλοιπον τινάξεις κοκκύμηλον καὶ ἐνέγκῃς τῇ κυρίᾳ σου, ἵνα τὰ ἱμάτια λάβῃς.” <ἢ δὲ εἶπεν “οὕτως ποιεῖτω, κύριε· ἐγὼ δὲ ὡς ἐκέλευσας δώσω τὰ ἱμάτια.” ὁ Ξάνθος τῷ Αἰσώπῳ λέγει> [ὁ δεσπότης] “ἐπειδὴ οἰωνιστὴς εἰμι, ἔξελθε καὶ ἴδε πρὸ τοῦ πυλῶνος εἰ οἰωνός τις ἐστὶ δύσκολος. ^[5]
- 77 ἐὰν ἴδῃς δικόρωννον ἐστὸς πρὸ τοῦ πυλῶνος κάλει με· εὐφροσύνην γὰρ δηλοῖ τὸ σημεῖον τῷ ἰδόντι.” προελθὼν οὖν ὁ Αἴσωπος θεωρεῖ κατὰ τύχην δικόρωννον ἐστηκὸς πρὸ τοῦ πυλῶνος καὶ εἰσελθὼν τῷ Ξάνθῳ λέγει “δέσποτα, καιρὸς ἐστὶ τοῦ προελθεῖν σε· δικόρωννον γὰρ εἰστήκει.” ὁ δεσπότης “ἄγωμεν.” ὡς δὲ ἐξῆλθεν ἀνέπτῃ ἡ μία κορώνη, καὶ προσελθὼν ὁ δεσπότης θεωρεῖ μίαν καὶ λέγει “κατάρατε, οὐκ εἶπόν σοι ‘ἐὰν δικόρωννον ἴδῃς κάλει με;’ σὺ δὲ μονοκόρωννον

ιδὼν ἐκάλεσάς με;” Αἴσωπος· “ἡ μία ἐξέπτα, δέσποτα.” ὁ δεσπότης “νῦν μὲν καὶ νῦν ἡμαρτες. ἐκδύσατε αὐτόν. ἱμάντας φέρετε.” ἐδάρη ἐπιμελῶς. ἔτι δὲ αὐτοῦ δερομένου ἤλθεν τις τῶν φίλων τοῦ Ἐάνθου δοῦλος καλῶν αὐτὸν ἐπὶ δεῖπνον. Αἴσωπος· “δέσποτα, ἀδίκως με δέρεις.” Ἐάνθος· “διὰ τί ἀδίκως;” Αἴσωπος· “ὅτι σὺ εἶπας τὸν δικόρωνον καλὸν εἶναι καὶ εὐφρόσυνον· εἶδον ἐγὼ δικόρωνον καὶ προσελθὼν ἕως ἄν σοι ἐμήνυον μία ἐξέπτα. σὺ δὲ ἐξελθὼν καὶ ιδὼν μονοκόρωνον ἐπὶ δεῖπνον ἐκλήθης. ἐγὼ δὲ ὁ τὸ δικόρωνον ιδὼν πληγὰς ἔλαβον. οὐκοῦν εἰς μάτην οἰωνισμοὶ καὶ σημεῖα.” θαυμάσας καὶ ἐν τούτῳ ὁ Ἐάνθος λέγει “ἑάσατε, μηκέτι αὐτὸν δέρετε,” εἰπὼν ἐλεύσεσθαι ἐπὶ δεῖπνον. Καὶ ἐξῆλθεν σὺν τῷ Αἰσώπῳ εἰς τὸ προάστιον, καὶ τῇ τοῦ Αἰσώπου τερπόμενος ὁμιλίᾳ ἐγένετο ἐπὶ τὰ μνήματα καὶ τὰ ἐπιτάφια ἀναγινώσκων ἐτέρπετο. ^[15]

- 78 ὁ δὲ Αἴσωπος ιδὼν ἐπὶ τινος μνήματος ἀσύμφωνα ἐγκεχαραγμένα στοιχεῖα, Α Β Δ Ο Ε Θ Χ, <ἐπιδείξας τῷ Ἐάνθῳ φησί “τί ἐστὶν ἄρα ταῦτα;”> τοῦ δὲ Ἐάνθου ζητοῦντος τίς ἡ ὑπογραφή καὶ τί δηλοῖ, μὴ εὐρίσκων δεινῶς ἔπασχεν. [ἡθύμη· ἐν ἀπορίᾳ καθιστῆται· ὅτι φιλόσοφος ὢν τὴν τῶν στοιχείων οὐκ εὐρίσκειν λύσιν]. καὶ φησιν “Αἴσωπε, τί ἐννοεῖ;” ὁ δὲ Αἴσωπος ιδὼν αὐτὸν στρεβλούμενον, θείας αὐτὸς μεταλαβὼν χάριτος καὶ ἀπὸ Μουσῶν τὸ φρόνημα, λέγει “δέσποτα, ἐάν σοι διὰ ταύτης <τῆς> στήλης θησαυρὸν εὖρω χρυσοῦ, τί μοι δώσεις;” ὁ δεσπότης ἀκούσας λέγει “τὴν ἡμίσειαν τοῦ θησαυροῦ καὶ τὴν ἐλευθερίαν.” ὁ δὲ Αἴσωπος ἀκούσας, εὐθέως ἄρας ὄστρακόν τι γενναῖον καὶ ἀναποδίσας ἀπὸ τῆς στήλης βήματα τέσσαρα καὶ ὀρύξας τὴν γῆν ἀνήνεγκεν θησαυρὸν χρυσοῦ καὶ δίδωσιν τῷ δεσπότη. ^[10]
- 79 καὶ φησιν “δέσποτα, δὸς τὴν ἐπαγγελίαν.” Ἐάνθος· “μὰ τοὺς θεοὺς οὐ δώσω, ἐάν μὴ μοι εἴπῃς ποῖα ἐπινοῖα εὖρες τὸν θησαυρόν. τὸ γὰρ μαθεῖν με πολὺ τοῦ εὐρέματός ἐστιν ἀναγκαιότερον.” Αἴσωπος λέγει “δέσποτα, ὁ τοῦτον τὸν θησαυρὸν ἐνθάδε καταθέμενος, ἀνὴρ ὢν φιλόσοφος, ἐτήρησεν καὶ ὑπὸ ἀριθμὸν σημείων κατέκρυπεν. ὁρᾷς γὰρ ὡς τῶν λέξεων τὰ πρῶτα ἐχάραξεν γράμματα· λέγει γὰρ Α ἀποβάς, Β βήματα, Δ τέσσαρα, Ο ὄρυξον, Ε εὐρήσεις, Θ θησαυρόν, Χ χρυσοῦ.” ὁ Ἐάνθος· “ἀλλὰ μὰ τὸν Δία, ἐπεὶ οὕτως εἶ ἐδράστερος καὶ συνετός, οὐ τεύξῃ τὴν ἐπαγγελίαν.” ὁ Αἴσωπος μαθὼν ὅτι στερεῖται τῆς ἐπαγγελίας λέγει “δέσποτα, αὐτόθεν οὖν σοι παραγγέλλω τὸ χρυσίον ἀποδοῦναι τῷ δεσπότη αὐτοῦ.” Ἐάνθος λέγει “καὶ τίς ἐστὶν ὁ δεσπότης τοῦ θησαυροῦ;” Αἴσωπος εἶπεν “ὁ βασιλεὺς Διονύσιος ὁ Βυζάντιος.” Ἐάνθος· “καὶ τοῦτο πόθεν ἐπέγνων;” Αἴσωπος· “ἀπὸ τῶν γραμμάτων· αὐτὰ γὰρ δηλοῖ.” Ἐάνθος· “πῶς;” Αἴσωπος· “ἄκουε ἃ λέγει· Α ἀπόδος, Β βασιλεῖ, Δ Διονυσίῳ, Ο ὃν εὖρες, Ε ἐνθάδε, Θ θησαυρόν, Χ χρυσοῦ.” Ἐάνθος ιδὼν αὐτὸν ὅτι καλῶς λέγει φησὶν “Αἴσωπε, τοῦ θησαυροῦ λαβὼν τὸ ἥμισυ ἡσύχασον. ^[15]
- 80 ” Αἴσωπος· “μὴ μοι ὡς χάριν δίδου, ἀλλ’ ὡς τοῦ καταθεμένου δόσιν.” [τὸ χρυσίον καὶ χαριζομένου]. Ἐάνθος· “πῶς;” Αἴσωπος· “τὰ γράμματα δηλοῖ· λέγει γὰρ Α ἀνέλεσθε, Β βαδίσατε, Δ διέλεσθε, Ο ὃν εὗρατε, Ε ἐνθάδε, Θ θησαυρόν, Χ χρυσοῦ.” Ἐάνθος· “σὺ μέγα δαιμόνιον εἶ. δεῦρο εἰς τὴν οἰκίαν ἵνα τὸ χρυσίον διελώμεθα καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀπολάβῃς.” γενόμενος δὲ ἐν τῷ οἴκῳ, καὶ φοβούμενος μὴ ποθεν λαβὼν τῷ βασιλεῖ μηνύσῃ τὸν θησαυρόν, ἐκέλευσεν αὐτὸν δεθέντα συγκλεισθῆναι. ὁ δὲ Αἴσωπός φησιν “δὸς τὴν ἐλευθερίαν, ἔχε τὸ χρυσίον.” Ἐάνθος· “γενναίως <ἵνα> κατὰ τὸ τῆς ἐλευθερίας δίκαιον ἰσχυρότερος πρὸς τὴν τοῦ χρυσοῦ ἀπαίτησιν γίνῃ καὶ πιστότερος πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως διαβολὴν—οὐ μὴ πείσης.” ὁ δὲ Αἴσωπος· “ὄρα, δέσποτα· εἰ μὴ αὐτὸς ἰδίᾳ προαιρέσει ἐλευθερώσεις με, βίᾳ αὐτὸς ἀναγκασθήσῃ ποιῆσαι.” Ἐάνθος εἶπεν “ἐξουθενηθεὶς ἡσύχαζε.” Κατ’ ἐκείνους δὲ τοὺς καιροὺς ἀρχαιρεσίας γενομένης συνῆλθεν ὁ δῆμος εἰς τὸ θέατρον. ^[10]
- 81 ὁ δὲ νομοφύλαξ τὸ βιβλίον τοῦ τῆς πόλεως νόμου εἰσενέγκας, καὶ τὸ δημόσιον δακτύλιον, ἔθηκεν εἰς τὸ μέσον λέγων “ἄνδρες πολῖται, ὃν βούλεσθε νομοφύλακα χειροτονήσατε, ὃς φυλάξειεν τοὺς νόμους καὶ τὸν χρηματιστὴν τῆς πόλεως δακτύλιον τῶν μελλόντων

πραγμάτων.” ἔτι δὲ αὐτῶν βουλευομένων τίνι τὴν πίστιν ἐγχειρίσωσιν, ἀετὸς καταπτὰς ἤρπασε τὸν δακτύλιον καὶ ἐξέπτα. οἱ δὲ Σάμιοι εἰς ἀγωνίαν γενάμενοι οὐκ εἰς ὀλίγην συμφορὰν ἀπετράπησαν, μέγα τι τὸ σημεῖον νομίσαντες εἶναι. καὶ εὐθέως μάντις καὶ ἱερεῖς παρεκάλουν ὅπως τὸ σημεῖον τὸ γενάμενον διαλύσωνται. μηδενὸς οὖν δυναμένου τὸ σημεῖον διαλύσασθαι, ἀναστὰς τις ἐκ τοῦ πλήθους πρεσβύτης ἔφη “ἄνδρες Σάμιοι, τούτοις μέλλομεν προσέχειν οἵτινες ταῖς ἀπαρχαῖς γαστέρα πληροῦνται <καὶ> εὐσχημόνως τὸν βίον διακυβεύουσιν. ἀγνοεῖτε δὲ ὅτι οὐκ ἔστιν εὐκόλον σημεῖον ἐπιλύσασθαι· εἰ μὴ γάρ τις ἔστιν ἔμπρακτος παιδείας, σημεῖον οὐ καταδιαιρεῖται. παρ’ ἡμῖν δὲ ἔστιν Ξάνθος ὁ φιλόσοφος, ὃν ὅλη ἡ Ἑλλὰς οἶδεν· αὐτοῦ δεηθῶμεν ἵνα τὸ σημεῖον διαλύσῃται.” καθεζομένου δὲ τοῦ Ξάνθου ἐπεφώνουν καὶ ἐδέοντο παρακαλοῦντες ὅπως διακρίνῃ τὸ σημεῖον. ὁ δὲ Ξάνθος ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ μηδὲν εὐρίσκων κατὰ νοῦν εἶπε· ἔλαβεν διορίαν ὅπως τὸ σημεῖον ἐπιλύσῃ. ^[15]

82 μελλούσης δὲ τῆς ἐκκλησίας λύεσθαι ὁ ἀετὸς πάλιν καταπτὰς ἔβαλεν πάλιν τὸ δακτύλιον εἰς δημοσίου δούλου κόλπον. ἡρώτων δὲ τὸν Ξάνθον καὶ περὶ τοῦ δευτέρου σημείου λύσιν διαγινῶναι· ὑποσχόμενος δὲ ἐξῆλθεν σκυθρωπός. καὶ εἰσῆει οὖν εἰς τὸν ἴδιον οἶκον, καὶ φησι “μέλλω πάλιν Αἰσώπου χάριν ἔχειν, ὥστε τὴν τοῦ σημείου λύσιν λαβεῖν. ^[5]

83 ” εἰσελθὼν οὖν φησὶν “κάλει τὸν Αἰσῶπον.” καὶ εἰσῆλθεν δέσμιος. ὁ δὲ Ξάνθος λέγει “λύσατε αὐτόν.” Αἰσώπος λέγει “οὐ βούλομαι λυθῆναι.” Ξάνθος “ἀλλὰ λύω σε ἵνα καὶ σύ τι λύσης. Αἰσώπος “οὐκοῦν ἰδίας μου χρειὰς ἔνεκα λύεις με.” Ξάνθος λέγει “παῦσαι, Αἰσῶπε, [τὸ λεγόμενον ἐπίλυσον] λῆξον τῆς ὀργῆς.” Αἰσώπος λυθεὶς εἶπεν “τί βούλει, δέσποτα;” ὁ Ξάνθος διηγήσατο τὸ σημεῖον. Αἰσώπος ὑπέσχετο. τῇ δὲ ἐξῆς Αἰσώπος θέλων αὐτὸν λυπησάμενος λέγει “δέσποτα, εἴ τι περὶ λόγου ζητήματος, ἐτοίμως ἔχω ἀποκρίνασθαι· περὶ οὗ δὲ διηγήσω ἀμήχανόν ἐστιν, οὔτε γάρ εἰμι μάντις. ^[5]

84 ” ἀκούσας δὲ ὁ Ξάνθος καὶ ἀφελπίσας καὶ τοὺς Σαμίους αἰσχυρόμενος ἐλογίσατο ἑαυτὸν διαχειρίσασθαι. καὶ φησιν “ὁ χρόνος ἤδη πεπλήρωται τῆς διαλύσεως τοῦ σημείου καὶ οὐκ ὑποφέρω τὸν ὄνειδον, ὅτι φιλόσοφος ὢν τὴν ὑπόσχεσιν οὐκ ἐδυνήθην πληρῶσαι.” ταῦτα εἰπὼν ὁ Ξάνθος, νυκτὸς γεναμένης, σχοινίου εὐπορήσας ἐξῆλθεν τῆς οἰκίας. ὁ δὲ Αἰσώπος κοιμώμενος εἰς τὸ δωμάτιον εἶδεν τὸν δεσπότην ἄωρον προερχόμενον, αἰσθόμενος δὲ ὁ ἤμελλεν ποιεῖν συνηκολούθησεν αὐτῷ, οὐ μνησικακήσας περὶ τοῦ χρυσοῦ. ^[5]

85 ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἔξω τῆς πύλης γενάμενον καὶ ἀπὸ τινος δένδρου βρόχον κάμψαντα, καὶ μέλλοντα τὸν αὐχένα ὑποβαλεῖν, μακρόθεν Αἰσώπος κέκραγεν “ἐπίμεινον, δέσποτα.” ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τὸν Αἰσῶπον πρὸς τὸ λαμπρὸν τῆς σελήνης συντρέχοντα, [καὶ] φησὶν “κατελήφθην ὑπὸ τοῦ Αἰσώπου. Αἰσῶπε, τί με ἀπὸ τῆς δικαίας ὁδοῦ μετεκαλέσω;” Αἰσώπος εἶπε “δέσποτα, ποῦ ἡ φιλοσοφία σου; ποῦ σου τὸ τῆς παιδείας φρύαγμα; ποῦ σου τὸ τῆς ἐγκρατείας δόγμα; ἔα, δέσποτα, οὕτως εὐχερῶς καὶ ἀψύχως ἐπὶ θάνατον ἔσπευσας, ἵνα κρεμάμενος τὸ ἡδὺ ζῆν ἀπολέσης; μετανόησον, δέσποτα.” Ξάνθος “ἔα με, Αἰσῶπε· διάξω γὰρ τὸν μετ’ ἀρετῆς θάνατον ἢ τὴν ἐπονείδιστον ἐν βίῳ ζωὴν ἀκλεῶς κτήσομαι.” Αἰσώπος “κατάλειπε τὸν βρόχον, δέσποτα. ἐγὼ σοὶ πειράσομαι τὸ σημεῖον διαλύσασθαι.” Ξάνθος εἶπεν “τίνι τρόπῳ;” Αἰσώπος εἶπεν “ἀπάγαγέ με εἰς τὸ θέατρον ἅμα σοὶ καὶ πλάσσου τοῖς ὄχλοις εὐλογον πρόφασιν ἀπὸ τοῦ σημείου διὰ τὸ κόσμιον τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἐμὲ πρόβαλε ὡς αὐτὸς διδάξας. ἐπιλύσομαι ἐγὼ καὶ εὐκαίρως προσκληθῆσομαι λέγειν.” ταῦτα εἰπὼν ἔπεισεν μετατραπῆναι. ^[15]

86 ἐλθὼν δὲ τῇ ἐξῆς ὁ Ξάνθος ἤρξατο λέγειν οὕτως “ἐπεὶ ὁ ἡμέτερος κανὼν λογικῆς φιλοσοφίας μέτρα περιέσπασεν, <οὐκέτι εἰμὶ ἐγὼ σημειολύτης οὐδὲ ὀρνεοσκόπος>· ἐχρῆν μέ <ντοί> διὰ πάσης σπουδῆς ἀπὸ τῆς ἐμῆς οἰκίας καὶ ταύτην γενέσθαι τὴν λειτουργίαν. ἐγὼ μὲν οὖν ἐπὶ τῆς

ἐμῆς ἀξίας, [οὔτε γὰρ ποτέ σημειολύτην ἴδον ἢ ἡμέρα τὸ σκότος ἐφειμήσθη] ἐπεὶ φιλόσοφος εἰμι, δώσω ὑμῖν δοῦλον ὃν εἰς τὰ τοιαῦτα φιλοσόφως προετρεψάμην, ὃς τὸ σημεῖον ὑμῶν διαλύσεται.” ταῦτα εἰπὼν προέβαλεν τὸν Αἴσωπον. Οἱ δὲ Σάμιοι, ἰδόντες τὸν Αἴσωπον καὶ γελάσαντες, ἐπεφώνουν “ἀχθήτω ἄλλος σημειολύτης, ἵνα τοῦτο τὸ σημεῖον διαλύσῃται. ^[5]

87 τὸ τέρας τῆς ὄψεως αὐτοῦ! βάτραχος ἐστίν, ὅς τροχάζων, ἢ στάμνος κήλην ἔχων, ἢ πιθήκων πριμιπλάριος, ἢ λαγυνίσκος εἰκαζόμενος, ἢ μαγεῖρου σκευοθήκη, ἢ κύων ἐν γυργάθῳ.” ὁ δὲ Αἴσωπος ἀκούων ἀμυκτηρίστως, ἡσυχίαν ἑαυτῷ κτησάμενος ἤρξατο λέγειν οὕτως “ἄνδρες Σάμιοι, <τί σκώπτετε> ἀτενήσαντες εἰς ἐμέ; οὐχὶ τὴν ὄψιν δεῖ θεωρεῖν, ἀλλὰ τὴν φρόνησιν σκοπεῖν. ^[5]

88 ἄτοπον γὰρ ἐστὶν ἀνθρώπου ψέγειν τὸν νοῦν διὰ τὸ διάπλασμα τοῦ τύπου. πολλοὶ γὰρ μορφήν κακίστην ἔχοντες νοῦν ἔχουσι σώφρονα. μηδεὶς οὖν ἰδὼν τὸ μέγεθος ἐλαττούμενον ἀνθρώπου ἃ οὐ τεθεώρηκεν μεμφέσθω, τὸν νοῦν. οὐ γὰρ ἱατρός τὸν νοσοῦντα ἀφήλπισεν ἰδὼν, ἀλλὰ τὴν ἀφὴν ψηλαφήσας τὴν δύναμιν ἐπέγνω. τὸν πίθον κατανοήσας, γεῦμα δὲ ἐξ αὐτοῦ μὴ λαβὼν, πότε γνώσῃ; ἡ Μοῦσα κρίνεται ἐν θεάτροις, ἐν δὲ κοιτῶσιν Κύπρις· οὕτω καὶ φρόνησις ἐν λόγοις.” [οὐ γὰρ παρέστη μοι ὡς πολλάκις συνχρομένη, ἀλλὰ τὸν λόγον ἀκοῦσαι τὸν πείθοντα ἡμᾶς, ὥσπερ γὰρ λέγειν ἐπίσταμαι, οὕτως καὶ σιγᾶν οἶδα πάλιν· ὅρος γὰρ σοφίας ἐστὶν τὸ καιρὸν σκοπεῖν]. οὐχ εὐρόντες οὖν οἱ Σάμιοι τὰ λεγόμενα ὅμοια τῇ ὄψει πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον “κομψός, νῆ τὰς Μούσας, καὶ δυνάμενος εἰπεῖν.” ἐπεφώνουν δὲ αὐτῷ “θάρσει, διάλυε.” Αἴσωπος ἐπιγνούς ἑαυτὸν ἐπαινούμενον, παρρησίας λαβὼν καιρὸν ἤρξατο λέγειν. [“ἄνδρες Σάμιοι, εὐκαταφρονήτους εἶναι νομίζετε τοὺς ἀπρεπεῖς ὄντας τῇ μορφῇ· πολλῶν γὰρ τῶν τύπων αἰσchrῶν φαινομένων, οἱ τρόποι καλοὶ εἰσιν· καὶ ἐκ τῶν φαινομένων, τὰ ἀφανῆ δείκνυσιν· ἄτοπον δὲ ἐστὶ διὰ τὴν ὄψιν ψέγειν τὴν σύνεσιν· πολλάκις γὰρ ἡ φύσις προγραφεῖσα, νοῦν ἔδωκεν εὐπρεπεῖ· φαῦλος δὲ τοῖς κακῶσιν ὑποτάσσει φρένας. ^[14]

88a ἐπειδὴ—εὐτυχήσας (vide infra in adn.). μηδεὶς οὖν εἰδὼς τὸ μέγεθος ἐλαττούμενον μεμφέσθω τὸν νοῦν· καὶ γὰρ ἐν ἀκάνθαις τὰ καλὰ φύεται ῥόδα· ὥστε καλὸν ἦθος αὖξεται πιστοῦ φυτοῦ· οὐδὲ γὰρ ἱατρός τὸν νοσοῦντα ἀφήλπισεν εἰδὼς τὸ χρῶμα, ἀλλὰ τὴν ἀφὴν ἰδὼν τὴν δύναμιν ἐπέγνω.” τότε ἐπισημαίνονται αὐτῷ οἱ ὄχλοι πεισθέντες αὐτῷ τῇ ἐτοιμολογίᾳ καὶ ἀνέκραξαν “εὐψύχει, καλὸς εἶ, διάλυε.” ὁ δὲ Αἴσωπος καιροῦ λαβόμενος, τῆς ἐλευθερίας τυχεῖν θέλων, ἔφη] “ἄνδρες Σάμιοι, οὐκ ἔστιν εὐλογον δοῦλον ἐλευθέρῳ δήμῳ σημεῖον διαλύσασθαι· ὅθεν περίθετέ μοι τὴν <τῶν> εἰρημένων παρρησίαν, ἵνα ἐὰν μὲν ἐπιτύχω ὡς ἐλεύθερος τὰς πρεπούσας τιμὰς ἀπολάβω, ἐὰν δὲ ἀμάρτω μὴ ὡς δοῦλος, ἀλλ’ ὡς ἐλεύθερος κολασθῶ. ^[9]

89 ἐὰν οὖν ἐμοὶ τὴν παρρησίαν τῆς ἐλευθερίας περίθητε, μετὰ πάσης ἀδειίας ἄρξομαι λέγειν.” οἱ δὲ Σάμιοι τῷ Ξάνθῳ εἶπον “ἀξιοῦμέν σε, Ξάνθε, ἐλευθέρωσον τὸν Αἴσωπον. ^[5]

90 ” καὶ ὁ πρύτανις τῷ Ξάνθῳ λέγει “ποίησον ἐλεύθερον τὸν Αἴσωπον.” ὁ Ξάνθος “οὐκ ἐλευθερῷ δοῦλον παντελῶς πολὺν χρόνον δεδουλευκότα.” ὁ πρύτανις ἰδὼν τὸν Ξάνθον ταῦτα ἀντιλέγοντα ἔφη “λαβὼν αὐτοῦ τὴν τιμὴν παράδος, κἀγὼ αὐτὸν ἀπελεύθερον τῆς πόλεως ποιήσω.” ἐνθυμηθεὶς δὲ ὁ Ξάνθος ὅτι οὐ δηναρίων αὐτὸν ἡγόρασεν, ἵνα μὴ φανῇ τοῖς ὄχλοις ὅτι διὰ φιλαργυρίαν ἐλευθέρωσεν τὸν Αἴσωπον, [καὶ] στήσας αὐτὸν εἰς μέσον ἔλεγεν “Ξάνθος ἀξιωθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν Σαμίων ἀφίησιν ἐλεύθερον τὸν Αἴσωπον.” τούτου δὲ γεναμένου ὁ Αἴσωπος εἰσελθὼν εἰς τὸ μέσον εἶπεν “ἄνδρες Σάμιοι, ἑαυτοῖς βοηθήσατε καὶ ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐλευθερίας βουλευσασθε· τὸ γὰρ σημεῖον πολιορκίας ἐστὶν καὶ δουλαγωγὸν τεκμήριον. ^[5]

91 πόλεμος ὑμῖν πρότερον ἔσται. εἰδέναι γὰρ ὑμᾶς τοῦτο βούλομαι, ὅτι βασιλεύς ἐστὶ τῶν πτηνῶν ὁ ἀετός, δύναται δὲ αὐτὸς πλεῖον τῶν ἄλλων. καταπτάς οὖν ἀπὸ τῶν νόμων τὸν δακτύλιον τὸν στρατηγικὸν ἤρπασεν καὶ ἔβαλεν εἰς δημοσίου δούλου κόλπον· τὴν τῶν ἐλευθέρων πίστιν εἰς

ἄπιστον ἔλκει δουλείας ζυγόν. ἡ μὲν οὖν τοῦ σημείου λύσις ἐστὶν αὕτη· πάντως τις τῶν βασιλευόντων θελήσει ὑμῶν τὴν ἐλευθερίαν καταδουλώσαι καὶ τοὺς νόμους ἀκυρῶσαι καὶ ἐπισφραγίσαι τῇ ἰδίᾳ δυνάμει.” Ἐτι ταῦτα λέγοντος τοῦ Αἰσώπου παρεγένετο ἀπὸ βασιλέως Κροίσου γραμματηφόρος ἐν χλανίδι ἀκρολεύκῳ, ζητῶν τοὺς ἄρχοντας τῶν Σαμίων. ^[10]

92 ἀκούσας δὲ ἐκκλησίας ἄγεσθαι παρεγένετο ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ τοῖς ἄρχουσι τὴν ἐπιστολὴν ἔδωκεν. οἱ δὲ λύσαντες τὴν ἐπιστολὴν ἀνεγίνωσκον. ἦν δὲ τὰ ἐγγεγραμμένα τάδε· “Κροῖσος Λυδῶν βασιλεὺς <Σαμίων> ἄρχουσι, βουλῇ καὶ δῆμῳ χαίρειν. κελεύω ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νῦν χρόνου δημοσίας τε πράξεις καὶ δημόσιον τέλος χορηγεῖν. ἐὰν δὲ μὴ θελήσητε, ὅσον ἡ ἐμὴ βασιλεία ἰσχύει τοσοῦτον ὑμᾶς βλάπτω.” οἱ ἄρχοντες συνεβουλεύοντο μετὰ τῶν ὄχλων ὑποσχέσθαι χορηγεῖν, ἵνα μὴ ἐπισπᾶσωνται τῇ πόλει τοιοῦτον ἐχθρὸν βασιλέα. ^[5]

93 τὸν δὲ Αἰσῶπον ἐτίμησαν ὡς ἀληθινὸν μάντιν τῆς τοῦ σημείου ἐκβάσεως, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν καὶ συμβουλίαν δοῦναι πότερον πέμψουσιν ἢ ἀρνήσονται. ὁ δὲ Αἰσῶπος λέγει αὐτοῖς “ἄνδρες Σάμιοι, τῶν πρωτοπολιτῶν ὑμῶν δεδωκότων γνώμην χορηγεῖν τῷ βασιλεῖ τέλος, ἐμοῦ πυνθάνεσθε πότερον <δοῦναι δεῖ ἢ μὴ;> [γνώμην δοῦναι ἡμῖν;] ἐὰν εἴπω ‘μὴ δότε,’ ἐχθρὸν ἐμαυτὸν ἐπιδείξω βασιλεῖ Κροίσῳ.” οἱ δὲ ὄχλοι ἀνεκραύγασαν “γνώμην δός.” ὁ δὲ Αἰσῶπος ἔφη “γνώμην μὲν οὐ δώσω, λόγῳ δὲ τινι λέξω ὑμῖν. τοῦ Διὸς κελεύσαντός ποτε, τοῖς ἀνθρώποις ὑπέδειξεν ὁ Προμηθεὺς ὁδοὺς δύο, μίαν ἐλευθερίας καὶ μίαν δουλείας. ^[5]

94 καὶ τὴν μὲν τῆς ἐλευθερίας ὁδὸν ἐποίησεν ἐν ἀρχαῖς τραχεῖαν καὶ δυσέκβατον καὶ ἀπόκρημνον καὶ ἄνυδρον, τριβόλων τε γέμουσαν, ὅλην ἐπικίνδυνον, τὸ δὲ τέλος πεδίον ὁμαλόν, περιπάτους ἔχουσαν, καρπῶν γέμουσαν ἄλσει, ἔνυδρον, ἵνα τὸ τῆς κακοπαθείας ἔλθῃ εἰς ἀνάπαυσιν τέλος ἔχουσαν [τὸν ἐλεύθερον ἀέρα λαβόντες]. τὴν δὲ τῆς δουλείας ὁδὸν ἐποίησεν κατ’ ἀρχὰς πεδίον ὁμαλόν, εὐανθῇ καὶ ἡδεῖαν πρόσοψιν ἔχουσαν καὶ πολλὴν τρυφήν, τὸ δὲ τέλος αὐτῆς δυσέκβατον, ὅλον σκληρὸν καὶ κρημνώδες.” ἐπιγνόντες δὲ οἱ Σάμιοι τὸ συμφέρον ἐκ τῶν τοῦ Αἰσώπου λόγων ὁμοθυμαδὸν ἀνεφώνησαν τῷ γραμματηφόρῳ λέγοντες τὴν τραχεῖαν ὁδόν. ^[5]

95 ὁ δὲ ἀπελθὼν διεσάφησεν τῷ βασιλεῖ πάντα τὰ εἰρημένα ὑπὸ τοῦ Αἰσώπου. ὁ δὲ Κροῖσος ἀκούσας ἐκάλει στρατόπεδα καὶ ἐκέλευσεν ὀπλίζεσθαι. καὶ οἱ φίλοι παρεθάρρυναν λέγοντες “δέσποτα, ἄγωμεν εἰς τὴν νῆσον· χειρῳσώμεθα αὐτὴν καὶ ἐλκύσωμεν εἰς τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος, καὶ θῶμεν εἰς ὑπόδειγμα τοῖς λοιποῖς δήμοις, μὴ ἐτέρῳ φανείῃ τηλικούτῳ ἀντιλέγειν βασιλεῖ.” συγγενῆς δὲ τις, τοῦ βασιλέως ἐπιστρέψαντος, λέγει “ὄμνυμί σοι τὸ ἀγνὸν διάδημα, ᾧ σὺ αὐτὸς καθοπλίζεις, [ἐπειδὴ ἐτέρου] οὐ δυνήσῃ Σαμίους παραλαβεῖν ζῶντος τοῦ λεγομένου Αἰσώπου <τοῦ> γνώμας διδόντος αὐτοῖς. διὰ δὲ ἐπιστολῆς ἐξαίτησον τὸν Αἰσῶπον ἔκδοτον, εἰπὼν ὅτι ‘ἐὰν τι θέλετε ἀντ’ αὐτοῦ, αἰτήσασθε, ἀγὼ ὑμῖν παράσχω.” ὁ δὲ Κροῖσος ἀκούσας, αὐτὸν [εἶναι] τὸν δόντα τὴν γνώμην ἐκέλευσεν πορευθῆναι εἰς τὴν Σάμον, ἐπειδὴ ἕτερον πρεσβευτὴν οὔτινα εἶχεν μᾶλλον εὐνοϊκώτερον καὶ συνετώτερον. ^[10]

96 ὁ δὲ μὴδὲν ὑπερθέμενος ἔπλευσεν εἰς τὴν Σάμον καὶ ἐκκλησίαν συναγαγὼν ἔπεισεν τοὺς Σαμίους [ἐκδόντας ἑαυτοὺς καὶ] μᾶλλον δοῦναι τὸν Αἰσῶπον ἢ τῆς τοῦ βασιλέως φιλίας ἐκπέσαι. καὶ τοσοῦτον οἱ ὄχλοι ἀνεφώνησαν· “ἀπάγαγε, λαμβανέτω ὁ βασιλεὺς τὸν Αἰσῶπον.” ὁ δὲ ἐλθὼν εἰς τὸ μέσον [ὁ Αἰσῶπος] λέγει “ἄνδρες Σάμιοι, κάμοι εὐκταῖόν ἐστιν παρὰ τοῖς τοῦ βασιλέως ποσὶν ἀποθανεῖν. θέλω δὲ εἰπεῖν ὑμῖν ἓνα λόγον, ἵνα μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον ἐπὶ τοῦ μνήματός μου χαράξητε· καθ’ ὃν καιρὸν ὁμόφωνα ἦσαν τὰ ζῶα τοῖς ἀνθρώποις, λέγω δὴ τοὺς λύκους καὶ τὰ πρόβατα πόλεμον ἐσχηκέναι πρὸς ἀλλήλους. ^[5]

97 οἱ δὲ λύκοι ὑπερέχοντες κακῶς ἔσκυλλον τὰ πρόβατα, συμμαχήσαντες δὲ οἱ κύνες τοῖς πρόβασις ἀπεδίωξαν τοὺς λύκους. οἱ δὲ λύκοι διωχθέντες ὑπὸ τῶν κυνῶν ἓνα πρεσβευτὴν ἔπεμψαν πρὸς τὰ πρόβατα. ἐλθὼν οὖν ὁ λύκος καὶ στὰς εἰς τὸ μέσον ὡς δημηγόρος ἔλεγεν πρὸς

τὰ πρόβατα ‘ἐὰν θέλετε μήτε πολεμεῖν μήτε πολεμεῖσθαι, δότε ἡμῖν τοὺς κύνας ἐκδότους, καὶ μετὰ πάσης ἀδείας κοιμᾶσθε, μηδεμίαν πολέμου ἔχοντες ὑποψίαν.’ τὰ δὲ πρόβατα μωρὰ ὑπάρχοντα καὶ πεισθέντα παρέσχον τοὺς κύνας ἐκδότους. οἱ δὲ λύκοι διεσπάραξαν αὐτούς. μετὰ δὲ χρόνον ὑπεβάλλοντο οἱ λύκοι τὰ πρόβατα. ἔδει δὲ οὖν ὑμᾶς <κατὰ> τὸν μῦθον μὴ εἰκῇ τοὺς χρηστοὺς παραδιδόναι.” Οἱ δὲ Σάμιοι νοήσαντες πρὸς ἑαυτοὺς εἰρῇσθαι τοὺς λόγους κατέσχον τὸν Αἴσωπον. ^[10]

98 ὁ δὲ Αἴσωπος οὐχ ὑπέμενεν, ἀλλ’ ἅμα τῷ πρεσβευτῇ ἀπήει πρὸς τὸν Κροῖσον. ὁ δὲ βασιλεὺς ἰδὼν τὸν Αἴσωπον ἠγανάκτησεν καὶ εἶπεν “Ἴδε τίς ἐκώλυσέν με πόλιν ὑποτάξαι, καὶ τέλη λαμβάνειν οὐκ εἶασεν. καὶ εἰ μὲν ἄνθρωπος οὐ χαλεπὸν, ἀλλ’ αἰνίγμα καὶ τέρας τῶν ἀνθρώπων.” καὶ ὁ Αἴσωπος· “κύριε βασιλεῦ, οὐ βία ἦγμαι πρὸς σέ, αὐτοθελὴς δὲ πάρειμι πρὸς τοὺς σοὺς πόδας. ὅμοια δὲ πάσχετε τοῖς παραχρῆμα τραυματιζομένοις, πρὸς τὸ ὄξυ τοῦ γινομένου αἰφνιδίως κρίζοντες. τὰ μὲν τραύματα ἱατρῶν ἐπιστήμη, [πάντες ἐξουσίαν ἔξουσιν] τὴν δὲ σὴν ὀργὴν ὁ ἐμὸς λόγος θεραπεύσει. ἐγὼ, ἐὰν παρὰ τοῖς ποσίν σου ἀποθάνω, καταισχυνῶ σου τὴν βασιλείαν· αἰὲ γὰρ ἔξεις τοὺς φίλους σου ἐναντίας σοι διδόντας γνώμας. στοχαζόμενοι γὰρ ὅτι οἱ τὰ καλὰ συμβουλευόντες παρὰ σοὶ τελευτῶσιν, πάντως σου τῇ βασιλείᾳ ἐναντία ἐροῦσιν.” ὁ δὲ βασιλεὺς θαυμάσας αὐτὸν καὶ μειδιάσας ἔφη “δύνασαι προσθῆναι, καὶ πρὸς τὴν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τύχην λόγους εἰπεῖν;” ὁ δὲ Αἴσωπος λέγει “καθ’ ὃν καιρὸν ἦν ὁμόφωνα τὰ ζῶα τοῖς ἀνθρώποις, <λέγω δὴ> πένητα ἀπορούμενον τροφῆς ἐπιλαβέσθαι [δὲ] ἀκρίδας τὰς λεγομένας <τερετιστρίας> καὶ ταύτας ταριχεύειν καὶ πωλεῖν φανερῆς τιμῆς. ^[5]

99 πιάσας δέ τινα ἀκρίδα ἠθέλησεν αὐτὴν ἀποκτείνειν. ἡ δὲ ἰδοῦσα τὸ μέλλον πρὸς τὸν ἄνθρωπον εἶπεν· <μή με μάτην ἀποκτείνης.> οὔτε γὰρ στάχυν ἠδίκησα οὔτε κλάδους ἢ βλαστούς, οὔτε ἀκρέμονας ἔβλαψα· συγχρόνῳ δὲ πτερῶν καὶ ποδῶν ἁρμονίᾳ χρηστὰ φθέγγομαι. ὁδοιπόρων εἰμι ἀνάπαυμα· ὁ ἄνθρωπος συμπαθὴς τοῖς λόγοις αὐτῆς ἀφῆκεν αὐτὴν μητρὶ τῇ ἐρημίᾳ. ὡσαύτως κἀγὼ προσπίπτω τοῖς γόνασίν σου. ἐλέησόν με· οὔτε γὰρ ἰσχυρὸς εἰμι ὥστε τινὰ στρατιὰν βλάψαι, οὔτε εὐπρεπὴς ὥστε ψευδομαρτυρῆσαι κατὰ τινος καὶ διὰ τὸ κάλλος τῆς ὀψεως ἀδίκως πεισθῆναι. ἐν εὐτελεῖ δὲ σωματίῳ φρενήρη φθέγγομαι βίον τῶν μερόπων ὠφελῶν.” ὁ βασιλεὺς συμπαθήσας αὐτῷ τοῖς λόγοις ἔφησεν “ἐγὼ σοὶ τὸ ζῆν δώσω· αἴτησαι δὲ ὃ θέλεις καὶ παρέξω σοι. ^[10]

100 ” Αἴσωπος εἶπεν “καταλλάγηθι Σαμίους.” ὁ βασιλεὺς· “κατήλλαγμαί.” ὁ δὲ προσπεσὼν αὐτῷ ἠὺχαρίσται. Αἴσωπος οὖν αὐτῷ συγγραψάμενος τοὺς ἰδίους λόγους καὶ μύθους, τοὺς ἄχρι καὶ νῦν ὀνομαζομένους, κατέλιπεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπιστολὰς [ἐγένετο πάλιν] πρὸς τοὺς Σαμίους, ἔνθα ὠμολόγει κατηλλάχθαι αὐτοῖς ἕνεκεν τοῦ Αἰσώπου, πολλὰ δὲ δῶρα κομισάμενος, ἔπλευσεν εἰς Σάμον. καὶ ἐκκλησίαν συστησάμενος ἀνέγνω τὰς ἐπιστολὰς τοῦ βασιλέως. οἱ δὲ Σάμιοι γνῶντες αὐτοῖς τὸν Κροῖσον διηλλάχθαι διὰ τοῦ Αἰσώπου τιμὰς αὐτῷ ἐψηφίσαντο, καὶ ἐκάλεσαν τὸν τόπον ἐκεῖνον Αἰσώπειον, ὅπου ἦν ἐνηλλαγμένος. ὁ δὲ Αἴσωπος θύσας ταῖς Μούσαις ἱερὸν κατεσκεύασεν αὐταῖς, στήσας μέσον αὐτῶν Μνημοσύνην, οὐκ Ἀπόλλωνα. ὁ Ἀπόλλων ὀργισθεὶς αὐτῷ ὡς τῷ Μαρσῷ. Πολλοὺς δὲ χρόνους ἐν τῇ Σάμῳ διατρίψας ὁ Αἴσωπος καὶ πολλῶν τιμῶν καταξιωθείς ἠβουλήθη περιελθεῖν τὴν οἰκουμένην, καὶ ἐν τοῖς ἀκροατηρίοις διελέγετο. ^[10]

101 τιμήματα δὲ ἀργυρικὰ λαμβάνων πᾶσαν τε χώραν περιελθὼν ὁ Αἴσωπος ἐγένετο [δὲ] ἐν Βαβυλῶνι, ἐν ᾗ ἐβασίλευεν Λυκοῦργος. ἐπιδειξάμενος δὲ αὐτοῦ τὴν φιλοσοφίαν μέγας παρὰ τοῖς Βαβυλωνίοις ἀνεδείχθη, ὥστε καὶ τὸν βασιλέα ἐραστὴν αὐτοῦ γενέσθαι τῶν ἡθῶν διὰ τὸ νοῦν αὐτὸν ἔχειν, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς διοικήσεως. ἐπ’ ἐκείνοις δὲ τοῖς καιροῖς ἔθος εἶχον οἱ βασιλεῖς παρ’ ἀλλήλων φόρους λαμβάνειν διὰ τῆς ἐναρέτου μάχης· οὔτε γὰρ ἐν

πολέμοις συνίσταντο οὔτε μάχαις· ἔγραφον γὰρ προβλήματα φιλοσοφίας δι' ἐπιστολῶν, καὶ ὁ μὴ εὐρίσκων διαλύσασθαι φόρους ἐτέλει τῷ πέμψαντι. ^[5]

102 ὁ δὲ Αἴσωπος τὰ ἐκπεμπόμενα τῷ Λυκούργῳ λύων προβλήματα εὐδοκεῖν ἠνάγκαζεν τὸν βασιλέα, αὐτὸς δὲ διὰ τοῦ Λυκούργου ἔπεμπεν τοῖς βασιλεῦσιν, καὶ μὴ εὐρίσκοντες φόρους ἐχορήγουν. καὶ οὕτως ἡ τῶν Βαβυλωνίων βασιλεία προέβαινεν. ὥστε οὐ μόνον τὰ βάρβαρα τῶν ἐθνῶν κατειληφέναι, ἀλλὰ καὶ τὰ πλείονα μέρη ἕως Ἑλλάδος ὑποτέτακται. Ὁ δὲ Αἴσωπος ἐπιγνούς τινα εὐγενῆ ἐν Βαβυλῶνι, ἄτεκνος ὑπάρχων τοῦτον υἱὸν ἐποιήσατο καὶ τῷ βασιλεῖ παρέστησεν ὡς διάδοχον αὐτοῦ τῆς σοφίας. ^[5]

103 πᾶσαν δὲ αὐτοῦ ἐποιήσατο ἐπιμέλειαν τῆς παιδείας. ὁ δὲ νεανίσκος μέγα ποιήσας ἅμα τῇ τοῦ βασιλέως παλλακίδι περιπλακεῖς ἐπιχαρῆς ἐγένετο προσπαίζων. ὁ δὲ Αἴσωπος ἰδὼν καὶ ἀγανακτήσας πυκνὸν αὐτῷ ἠπείλησεν, εἰπὼν βασιλικῆς ὁ παρὰ νόμον ἀπτόμενος θάνατον ἐνακμᾶται. ὁ δὲ νεανίσκος βαρέως φέρων τοὺς λόγους τοῦ Αἰσώπου, καταπεισθεὶς ὑπὸ τῶν φίλων, ψευδὸς διέβαλεν τὸν Αἴσωπον πρὸς τὸν βασιλέα, γράψας πλαστὴν ἐπιστολὴν τῷ αὐτοῦ ὀνόματι πρὸς τοὺς ἀντιδίκους Λυκούργου [πιστούς], ὡς μέλλοντα αὐτοῖς τὸν Αἴσωπον βοηθεῖν, καὶ σφραγίσας τῷ τοῦ Αἰσώπου δακτυλίῳ ἐπέδωκεν τῷ Λυκούργῳ, λέγων “ὁ πιστὸς φίλος σου, ἴδε πῶς κατὰ τῆς βασιλείας σου βουλεύεται. ^[5]

104 ” ὁ δὲ βασιλεὺς πεισθεὶς τῇ σφραγίδι καὶ ὀργισθεὶς προσέταξεν Ἑρμίπῳ τινὶ στρατοφύλακι ἀνελεῖν τὸν Αἴσωπον ὡς προδότην. ὁ δὲ οὐκ ἀνείλεν αὐτόν· ἦν γὰρ φίλος αὐτοῦ γνήσιος. μηδενὸς ἱστοροῦντος ἐτήρει αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, ἀνήγγειλεν δὲ τῷ βασιλεῖ ὅτι “τεθανάτωκα τὸν Αἴσωπον.” ὁ δὲ Ἥλιος παρέλαβεν τὴν διοίκησιν τοῦ Αἰσώπου. μετὰ δὲ χρόνον, ἀκούσας Νεκταναβῶν ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς τὸν Αἴσωπον τεθνηκέναι, πρεσβείαν ἀπέστειλεν πρὸς τὸν Λυκοῦργον μετὰ ἐπιστολῶν καὶ προβλημάτων, ἵνα διαλύσῃ, εἰδὼς ὅτι μετὰ Αἴσωπον οὐδεὶς εὐρεθήσεται παρὰ Βαβυλωνίοις ὁ δυνάμενος διαλῦσαι. ^[10]

105 ἦν δὲ τὸ πρόβλημα τοῦτο· “Νεκταναβῶν βασιλεὺς Αἰγύπτου Λυκούργῳ Βαβυλωνίῳ χαίρειν. θέλω οἰκοδομῆσαι πύργον μῆτε γῆς μῆτε οὐρανοῦ ἀπτόμενον, ὑψηλόν. ἀπόστειλόν μοι τοὺς οἰκοδομοῦντας αὐτόν καὶ <τὸν> ἀποκριθσόμενον ὃ τι ἂν αὐτόν ἐρωτήσω, καὶ λάβε φόρους ἐτῶν δέκα ὑπὲρ ... ὅλης τῆς χώρας. ἀναγνούς δὲ ὁ Λυκοῦργος τὴν ἐπιστολὴν περίλυπος ἐγένετο ἐπὶ τῷ ἑξαπίνης πτώματι. ^[5]

106 ἐκάλεσεν τοὺς φίλους ἀνελθεῖν, ἐν οἷς καὶ Ἑρμιππον, ἔφη τε αὐτοῖς “δύνασθε λῦσαι τὸ τοῦ πύργου ζήτημα, ἢ πάντας τραχηλοκοπήσω;” οἱ δὲ φίλοι εἶπον “οὐκ οἶδαμεν πῶς πύργος οἰκοδομεῖται μῆτε οὐρανοῦ μῆτε γῆς ἀπτόμενος.” ἕτερος δὲ τις δειλὸς λέγει ἀποκρινόμενος “κύριε βασιλεῦ, ἡμεῖς θέλομεν πάντα τὰ ὑπὸ σοῦ κελεύόμενα ποιεῖν. ἀδυνάτως καὶ ἀπείρως ἔχομεν πρὸς τὰ τοιαῦτα. συγγνώμης τοίνυν τυχεῖν ἀξιούμεν.” ὁ δὲ βασιλεὺς ὀργισθεὶς ἐκέλευσεν τῷ φύλακι τοῦ ζῆν πάντας μεταστῆναι. ἐπελάβετο δὲ τὴν ὄψιν ἑαυτοῦ τύπτων καὶ <ἥρξατο> κατατίλλεσθαι καὶ ὀδύρεσθαι τὸν Αἴσωπον. καὶ ἔλεγεν στενάζων “τὸν κίονά μου τῆς βασιλείας ἀπώλεσα διὰ τὴν ἐμὴν ἀβουλίαν.” καὶ οὔτε βρωτοῦ οὔτε ποτοῦ μετέλαβεν. ἐπιγνούς οὖν ὁ στρατοφύλαξ τὰς ἀναγκαῖας χρεῖας τοῦ βασιλέως ἠθέλησεν τὸ ἑαυτοῦ ἀμάρτημα εὐκαιρὸν <δεῖξαι> καὶ φησιν “δέσποτα βασιλεῦ, ἡ σήμερον ἐσχάτη εἶναί μοι οἶδα. ^[10]

107 ” ὁ δὲ Λυκοῦργος πρὸς αὐτόν· “τί φῆς;” ὁ δὲ· “ἐπιταγὴν βασιλέως μὴ ποιήσας ἐπ’ ἑμαυτὸν θησαυρίζω κακά.” ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν “τί σεαυτῷ σύνοιδας;” ὁ δὲ εἶπεν “Αἴσωπος ζῇ.” ἐξ ἀνελπίστου δὲ ἀκούσας ὁ Λυκοῦργος περιχαρῆς ἐγένετο καὶ ἔφη πρὸς τὸν Ἑρμιππον· “ὄφελον ἡδυνάμην ἦν λέγεις σεαυτοῦ ἐσχάτην ἡμέραν αἰῶνα ποιῆσαι, ἐὰν ἀληθεύεις ὅτι Αἴσωπος ζῇ. ἐκεῖνον γὰρ τηρήσας ἐφύλαξας εἰς ἐμὴν σωτηρίαν. πλὴν ἄμοιρόν σε οὐκ ἀφήσω, σωτῆρα δὲ

ἡμῶν ἐπικαλέσομαι.” καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι. παραγεναμένου δὲ αὐτοῦ ῥυποῦντος καὶ κομῶντος καὶ ὠχρῶντος διὰ τὴν πολυχρόνιον συνοχήν, ἀποστραφεὶς ὁ βασιλεὺς ἔκλαυσεν. καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐπιμελείας τυχεῖν καὶ ἀμφιασθέντα ἀσπάσασθαι. ὁ δὲ Αἴσωπος εἰς ἑαυτὸν ἀποκατασταθεὶς ἐλθὼν ἡσπάσατο τὸν βασιλέα καὶ ἀπελογεῖτο πῶς ψεῦδος αὐτοῦ κατηγορήσεν ὁ υἱοποίητος, καὶ τὴν ἀλήθειαν μεθ’ ὄρκου παρεστήσατο. ^[10]

108 τοῦ βασιλέως θέλοντος ἀνελεῖν τὸν Ἥλιον, ὡς εἰς πατέρα ἀθετήσαντα, παρητήσατο ὁ Αἴσωπος εἰπὼν τεθνεῶτα μὲν ἔχειν παρακάλυμμα τοῦ βίου τῆς αἰσχύνης [μετὰ] τὸν θάνατον, ζῶντα δὲ τρόπαιον εἶναι τῆς ἰδίας συνειδήσεως. συγχωρήσας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκείνῳ τὸ ζῆν, ἔφη τῷ Αἰσώπῳ “λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ τῶν Αἰγυπτίων βασιλέως ἀνάγνωθι.” ὁ δὲ γνοὺς τὸ ζήτημα καὶ μειδιάσας φησὶν “ἀντίγραφον αὐτῷ οὕτως· ‘πέμψω σοι τοὺς οἰκοδομοῦντας τὸν πύργον καὶ τὸν ἀποκριθόσμενον τὰ ἐρωτήματα, ἐὰν ὁ χειμὼν παρέλθῃ.’” γράψας οὕτως ἔπεμψεν διὰ τῶν πρεσβευτῶν εἰς Αἴγυπτον. καὶ τῷ Αἰσώπῳ τὴν ἐξ ἀρχῆς διοίκησιν τῶν πραγμάτων ἐχαρίσατο· τὸν δὲ Ἥλιον αὐτῷ παρέσχεν. ὁ δὲ λαβὼν τὸν νεανίσκον διέθηκεν διὰ λόγων [ἐνουθέτει], ἀρξάμενος οὕτως. “Ἐπάκουσον τῶν ἐμῶν λόγων, τέκνον Λῖνε, δι’ ὧν καὶ πρότερον παιδευθεὶς οὐ δικαίας μοι χάριτας ἀποδέδωκας. ^[10]

109 καὶ νῦν οὖν φύλαξον τούτους ὡς παρακαταθήκην. καὶ πρῶτον μὲν θεὸν σέβου, ὡς δεῖ. βασιλέα τίμα· τὸ γὰρ κράτος ἰσότημόν ἐστι. τὸν καθηγητὴν σου τίμα ἴσα γονεῦσι· τούτους γὰρ εὖ ποιεῖν χρή διὰ τὴν φύσιν, τῷ δὲ ἐκ προαιρέσεως στέρξαντι διπλασίους δεῖ ἀποδιδόναι χάριτας. τὴν καθημερινὴν τροφὴν χρησίμην λάμβανε, καθόσον δύνη, ἵνα καὶ εἰς αὖριον ἐργατικώτερος ᾦς καὶ οὕτως ὑγιαίνης. ἐν βασιλικῇ αὐλῇ ἐὰν τι ἀκούσης, τοῦτο ἐναποθανέτω σοι, μὴ σὺ ἐν τάχει ἀποθάνης. τῇ γυναικὶ σου χρηστὰ ὁμίλει, ὅπως ἀνδρὸς ἄλλου πεῖραν μὴ θέλῃ λαβεῖν· κοῦφον γὰρ τὸ γένος τοῦτό ἐστιν καὶ κολακευόμενον ἐλάττονα φρονεῖ ἀμαρτάνειν. ἐν οἴνῳ μὴ φιλολόγει ἐπιδεικνύμενος παιδείαν· ἀκαίρως γὰρ κατασοφίζόμενος καταγελασθήσῃ. ὀξύτερα βιάδιζε τῆς γλώττης. τοῖς εὖ πράττουσι μὴ φθόνει ἀλλὰ σύγχαιρε, καὶ μεθέξεις αὐτῶν τῆς εὐπραξίας· ὁ γὰρ φθονῶν ἀγνοῶν ἑαυτὸν βλάπτει. δούλων σου ἐπιμελοῦ, μεταδιδούς αὐτοῖς ἀφ’ ὧν ἔχεις, ἵνα μὴ ὡς κύριον μόνον ἐντρέπωνταί σε, ἀλλὰ καὶ ὡς εὐεργέτην τιμῶσιν. θυμοῦ κράτει. ἐὰν τι παρηκμακῶς μανθάνης, μὴ αἰσχυνηθῇς· βέλτιον γὰρ ὁψιμαθῇ μᾶλλον ἢ ἀμαθῇ καλεῖσθαι. τῇ γυναικὶ σου κρύπτου καὶ ἀπορρήτων μηδὲν αὐτῇ δῆλον τίθει· τὸ γὰρ γένος ἀντίπαλον ὄν πρὸς τὴν συμβίωσιν ὅλην τὴν ἡμέραν καθημένη ὀπλίζεται, μηχανωμένη πῶς σου κυριεύσει. τὸν καθημερινόν σου βίον ζητεῖ πρὸς τὸ λαμβανόμενον καὶ εἰς αὖριον ἀποθησαυρίζει· βέλτιον γὰρ ἐχθροῖς καταλιπεῖν ἢ ζῶντα τῶν φίλων ἐπιδέεσθαι. ^[15]

110 εὐπροσήγορος καὶ κοινὸς γίνου τοῖς συναντῶσί σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ τῷ κυνὶ ἡ οὐρὰ ἄρτον πορίζει, τὸ δὲ στόμα πληγὰς. ἐπὶ σωφροσύνῃ μεγαλοφρόνει, μὴ ἐπὶ χρήμασι· τὰ μὲν γὰρ καιρὸς ἀφείλετο, ἡ δὲ ἀπόρθητος διαμένει. ἐὰν εὐτυχῆσης, μὴ μνησικακῆσης τοῖς ἐχθροῖς, μᾶλλον δὲ αὐτοὺς εὖ ποίει, ἵνα μεταμέλωνται γνωρίζοντες οἷον ἄνδρα ἡδίκουν. δυνάμενος ἐλεεῖν μὴ μέλλε, ἀλλὰ κοπία διδούς, ἐπιστάμενος τὴν τύχην μὴ οὔσαν παράμονον. ψίθυρον καὶ διάβολον ἄνδρα, εἰ καὶ ἀδελφός σου ἐστὶ, γευσάμενον πρὸς καιρὸν ἔκβαλλε· οὐ γὰρ ἔνεκα τοῦ εὐνοεῖν τοῦτο ποιεῖ, ἀλλ’ ὡς τὰ ὑπὸ σοῦ λεγόμενα ἢ πραττόμενα ἐτέροις ἀναθήσεται. ἐπὶ μεγάλῃ κτήσει μὴ χαῖρε, μηδὲ ἐπὶ μικρᾷ λυποῦ.” ταῦτα δὲ εἰπὼν ὁ Αἴσωπος πρὸς τὸν νεανίσκον ἀπεχωρίσθη. ὁ δὲ Λῖνος λυπούμενος ἐπὶ τῷ ἡδίκηκεν αὐτὸν καὶ διὰ λόγων μεμαστιγῶσθαι ἀποκαρτερήσας τοῦ βίου ἀπέληξεν. ὁ δὲ Αἴσωπος λαμπρῶς αὐτὸν ἔθαψε πενθήσας. Μετὰ δὲ ταῦτα προσκαλεσάμενός τινας ἰξευτὰς ἐκέλευσεν συλλαμβάνεσθαι τέσσαρας ἀετούς. ^[10]

111 συλληφθέντων δὲ τῶν ἀετῶν ἔτιλεν τὰ ἔσχατα πτερὰ, ἐν οἷς δοκοῦσιν ἵπτασθαι, οὕτως τε αὐτοὺς ἐκέλευσεν τρέφεσθαι καὶ βαστάζειν παιδιὰ μανθάνειν. γενάμενοι δὲ τέλειοι ἔφερον τοὺς παῖδας. οἱ δὲ βαστάζοντες ἀνίπταντο εἰς τὸν ἀέρα δεδεμένοι καλωδίοις, δεδεμένοι δὲ

ὑπήκοοι ἦσαν τοῖς παισίν, πρὸς τὸ ἐν ᾧ ἠβούλοντο <μέρος> [βούλημα] φερόμενοι. τῷ δὲ θέρει ἀποταξάμενος ὁ Αἴσωπος τῷ βασιλεῖ ἔπλευσεν εἰς Αἴγυπτον σὺν τοῖς παιδίοις καὶ τοῖς ἀετοῖς, μετὰ πολλῶν οἰκετῶν καὶ παρασκευῆς πρὸς τὴν κατάπληξιν τῶν Αἰγυπτίων. ἀφικομένου δὲ αὐτοῦ εἰς τὴν Μέμφιν ἐδηλώθη τῷ βασιλεῖ Νεκταναβῶ τὸν Αἴσωπον παραστῆναι. ^[5]

- 112 ἀηδῶς δὲ ἀκούσας μετεκαλέσατο τοὺς φίλους καὶ φησιν “ἄνδρες, ἐνεδρεύθην ἀκούσας Αἴσωπον τεθνάναι· προσεκάλεσα τὸν Λυκοῦργον δι’ ἐπιστολῶν.” ταῦτα εἰπὼν ἐκέλευσεν τὸν Αἴσωπον ἀποβῆναι τῆς νηός. καὶ τῇ ἐπαύριον ἐλθὼν ὁ Αἴσωπος ἠσπάσατο τὸν βασιλέα. ὁ δὲ Νεκταναβῶ ἐκέλευσεν τοὺς ὑφ’ αὐτὸν στρατηγούς καὶ νομάρχας ἀναλαβεῖν στολὰς <λευκάς> , ὁμοίως καὶ αὐτὸς περιβεβλημένος σινδόνα καθάραν, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κέρατα ἔχων. καθίσας δὲ ἐπὶ θρόνου ἐκέλευσεν εἰσελθεῖν τὸν Αἴσωπον. ὁ δὲ θεασάμενος τὴν παρασκευὴν ἐθαύμασεν. ^[5]
- 113 ὁ δὲ Νεκταναβῶν πρὸς τὸν Αἴσωπον λέγει “τίνι ἵκελός εἰμι; πῶς βλέπεις τοὺς περὶ ἐμὲ πάντας;” ὁ δὲ ἔφη “τῇ σελήνῃ ἔοικας, καὶ οἱ περὶ σὲ τοῖς ἄστροις” ... <excidit c. 114. vide W> καὶ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ ἐνδυσάμενος στολὴν λευκὴν ὃ τε Νεκταναβῶν καὶ τοῖς φίλοις αὐτοῦ κοκκίνας περιβαλὼν στολὰς, ἐκάθισεν.
- 115 τοῦ δὲ Αἰσώπου ἐλθόντος ἐπύθετο “τίνι ἵκελός εἰμι; ὁ δὲ ἔφη “σὺ τῷ ἡλίῳ, καὶ οἱ περὶ σὲ ταῖς ἀκτίσι· ὥσπερ γὰρ ὁ ἥλιος <λαμπρὸς> καὶ ἀμίαντος ὑπάρχει, οὕτως καὶ σὺ καθαρὸν σεαυτὸν τοῖς ἀνθρώποις τοῖς βουλομένοις κατοπτεύειν παρέστησας φέρων, καὶ λαμπρὸς μὲν εἷς ὡς ὁ ἥλιος· οὗτοι δὲ διάπυροι <ὡς> αἱ ἀκτῖνες.” ὁ δὲ βασιλεὺς θαυμάσας αὐτὸν ἔφη “οὕτως τῆς βασιλείας περιμενούσης συμβαίνει Λυκοῦργον μηδὲν εἶναι.” ὁ Αἴσωπος μειδιάσας λέγει “<μὴ> εὐχερῶς [μὲν ἀληθοῦς] πρόσφερε ἐκείνον ὀνομάζων· τοσοῦτον γὰρ διαφέρει Λυκοῦργος ὡς Ζεὺς τῶν ἐπὶ τὸν κόσμον· ποιεῖ γὰρ <ἐκεῖνος> τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην φαίνειν καὶ τὰς ὥρας εὐσταθεῖν. ἐὰν θέλῃ ὀργίζεσθαι, τὸ ἴδιον ἱερὸν τρέμειν ποιεῖ, καὶ φοβερὰ βροντήσας καὶ δεινὸν ἀστράψας καὶ σείσας σεισμούς. ὁμοίως καὶ Λυκοῦργος τῇ λαμπρότητι τῆς βασιλείας <αὐτοῦ τὴν ὑμῶν λαμπρότητα> [φωτεινὴν] σκοτεινὴν ποιεῖ καὶ ἀφανῆ· <πάντ> α γὰρ ἐν ὑπεροχῇ καταπαύει.” ὁ δὲ Νεκταναβῶν <τὴν> εὐστοχίαν αὐτοῦ εἰδὼς καὶ τὸ εὐθετον τῆς γλώττης [διάλεκτον], ἔφη πρὸς αὐτόν “ἡγαγές μοι τοὺς μέλλοντας οἰκοδομεῖν τὸν πύργον;” ὁ δὲ λέγει “ἔτοιμοί εἰσιν, ἐπὰν σὺ τὸν τόπον δείξης. ^[10]
- 116 ” ὁ δὲ βασιλεὺς θαυμάσας ἔξω τῆς πόλεως ἀφίκετο σὺν τῷ Αἰσώπῳ καὶ μέτρα ἔδωκεν εἰς τὴν οἰκοδομήν. ὁ δὲ Αἴσωπος στήσας κατὰ γωνίας τοῦ δοθέντος μέτρου τοὺς ἀετούς, ἐκέλευσεν <τοὺς παῖδας> ἀναβῆναι τοὺς ἀετούς καὶ εἰς ἀέρα ἵπτασθαι. καὶ εἰς ὕψος γενάμενοι ἐφώνουν “ἐπίδοτε πηλὸν καὶ πλίνθους καὶ ξύλα, καὶ ὅσα πρὸς τὴν οἰκοδομήν χρεια ἔστιν.” ὁ δὲ Νεκταναβῶν ἔφη “πόθεν ἐμοὶ πτηνοὺς ἀνθρώπους;” ὁ δὲ Αἴσωπος φησιν “ἀλλὰ Λυκοῦργος ἔχει πτηνοὺς ἀνθρώπους. σὺ δὲ θέλεις ἄνθρωπος ὑπάρχων ἰσοθέω βασιλεῖ ἐρίζειν;” ὁ δὲ Νεκταναβῶν ἔφη “Αἴσωπε, ἦττημαι. τὸ δὲ ἐπερωτώμενον ἀποκρίνου μοι.” ὁ δὲ Αἴσωπος λέγει “λέγε, εἴ τι βούλει.” Νεκταναβῶν εἶπεν “μετεπεμψάμην [τοὺς] ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἵππους ἐπιτοκίους· ἐὰν ἀκούσωσι τῶν ἐν Βαβυλῶνι ἵππων χρεμετιζόντων, ἐκτιτρώσκουσιν. ^[10]
- 117 ” ὁ δὲ Αἴσωπος “αὔριον περὶ τούτου ἀποκριθήσομαι.” ὁ δὲ Αἴσωπος ἐλθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ἐκέλευσεν τοῖς ἰδίῳις αἴλουρον συλλαμβάνεσθαι ζῶντα. [ἔστιν δὲ θεὰ ἱερασίου βασιλέως] ... οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἰδόντες συνέδραμον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Αἰσώπου καὶ κατέκραζον. ὁ δὲ Αἴσωπος ἐκέλευσεν τὴν αἴλουρον ἀφεθῆναι. ἦλθον δὲ οἱ Αἰγύπτιοι πρὸς τὸν βασιλέα κρίζοντες κατὰ τοῦ Αἰσώπου. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκάλεσεν τὸν Αἴσωπον, καὶ ἐλθόντος εἶπεν αὐτῷ “κακῶς ἔπραξας· θεᾶς ἱερασίου Βουβάστεως ἔστιν εἶδωλον, ὃ σέβονται οἱ Αἰγύπτιοι.” ὁ δὲ Αἴσωπος. ^[5]

- 118 ἔφη “ἀλλὰ Λυκοῦργος ἡδίκηθη ὑπ’ αὐτῆς ταύτῃ τῇ νυκτί· εἶχεν γὰρ ἀλεκτρυόνα νέον καὶ μάχιμον—ἔτι δὲ καὶ τὰς ὥρας αὐτῷ ἐσήμενεν—καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ἢ αἴλουρος τῇδε τῇ νυκτί.” ὁ Νεκταναβὼν ἔφη τῷ Αἰσώπῳ “οὐκ αἰσχύνει φανερώς ψευδόμενος; πῶς γὰρ ἡδύνατο παραγενέσθαι ἐν μιᾷ νυκτί αἴλουρος ἀπὸ Αἰγύπτου εἰς Βαβυλῶνα;” ὁ δὲ Αἰσώπος ἔφη “ὅπως αὐτοὺς διαλύσῃς.” ὁ δὲ Αἰσώπος λέγει “κατηγορεῖτε ἑαυτῶν καὶ τοῦ θεοῦ· ὀφείλει γὰρ θεὸς ὑπάρχων τὴν ἐνὸς ἐκάστου διάνοιαν εἰδέναι. πλὴν λέγετε ὃ θέλετε.” οἱ δὲ εἶπον “ἔστιν ναὸς τις καὶ στῦλος εἷς, καὶ ἐπάνω τοῦ στύλου πόλεις δεκαδύο, καὶ τούτων ἐκάστη τριάκοντα δοκοὶς ἐστεγασμένη, καὶ <περὶ> μίαν ἐκάστην αὐτῶν τρέχουσι γυναῖκες δύο. [5]
- 119 καὶ συλλαλοῦντες αὐτῷ περὶ τοῦ Αἰσώπου, ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἐπὶ δείπνον ἐλθεῖν, ἅμα δὲ καὶ τὸν Αἰσώπον. τῇ οὖν τακτῇ ὥρᾳ ἐλθόντες κατεκλίθησαν ἐν τῷ δείπνῳ. καὶ τῶν Ἡλιουπολιτῶν ἔφη τις πρὸς τὸν Αἰσώπον “ἡμεῖς ἀπεστάλημεν ἀπὸ τοῦ θεοῦ λόγους τινὰς πρὸς σὲ ἀναγγεῖλαι, <ὅπως αὐτοὺς διαλύσῃς>.” ὁ δὲ Αἰσώπος λέγει “κατηγορεῖτε ἑαυτῶν καὶ τοῦ θεοῦ· ὀφείλει γὰρ θεὸς ὑπάρχων τὴν ἐνὸς ἐκάστου διάνοιαν εἰδέναι. πλὴν λέγετε ὃ θέλετε.” οἱ δὲ εἶπον “ἔστιν ναὸς τις καὶ στῦλος εἷς, καὶ ἐπάνω τοῦ στύλου πόλεις δεκαδύο, καὶ τούτων ἐκάστη τριάκοντα δοκοὶς ἐστεγασμένη, καὶ <περὶ> μίαν ἐκάστην αὐτῶν τρέχουσι γυναῖκες δύο. [5]
- 120 ” ὁ δὲ Αἰσώπος ἔφη “τοῦτο τὸ πρόβλημα παρ’ ἡμῖν παῖδες λύουσιν. [οἱ γὰρ παιδείας μετέχοντες καταγελῶσι τῶν τὰ τοιαῦτα προβαλλόντων]. ἔστιν οὖν ὁ ναὸς ἢ οἰκουμένη, διὰ τὸ περιέχειν ἅπαντα· ὁ δὲ στῦλος ὁ ἐνιαυτός, διὰ τὸ ἀσφαλῶς αὐτὸν βεβηκέναι· αἱ δὲ ἐπὶ τούτου πόλεις δεκαδύο οἱ μῆνες, διὰ τὸ διηνεκῶς αὐτοὺς πολιτεύεσθαι· οἱ δὲ τριάκοντα δοκοὶ ἢ τριανταήμερος, στεγάζουσα τὸν χρόνον· <αἱ δὲ> περιερχόμεναι δύο γυναῖκες νύξ καὶ ἡμέρα· ἄλλη μὲν παρ’ ἄλλην πορεύεται.” μετὰ τοῦτο ἀνέστησαν τοῦ δείπνου. τῇ δὲ ἐξῆς ἡμέρᾳ ὁ βασιλεὺς Νεκταναβὼν συμβούλιον ποιησάμενος μετὰ τῶν ἰδίων λέγει “ὥς ὁρῶ, διὰ τὸν σαπρόμορφον καὶ κατάρaton τοῦτον μέ <λλω> φόρους στέλλειν τῷ βασιλεῖ Λυκοῦργῳ. [5]
- 121 ” εἷς δὲ τις τῶν φίλων αὐτοῦ εἶπεν “ἐρωτήσωμεν αὐτὸν πρόβλημα, εἰπόντες ‘τί ἐστίν, ὃ οὔτε εἶδομεν οὔτε ἠκούσαμεν;’ <καὶ> ὃ τι λοιπὸν ἐὰν σοφίσῃται, ἐροῦμεν αὐτῷ ἀκηκοέναι καὶ εἰδέναι, καὶ ἐπὶ τούτοις ἀπορηθεὶς νικηθήσεται.” ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας περιχαρὴς ἐγένετο, δόξας εὐρηκέναι νίκας. καὶ παραγεναμένου τοῦ Αἰσώπου ἔφη αὐτῷ ὁ βασιλεὺς Νεκταναβὼν “ἔτι ἔν ἡμῖν ἐπίλυσον, κἀγὼ παράσχω φόρους Λυκοῦργῳ· λέξον ἡμῖν ὃ οὔτε εἶδομεν οὔτε ἠκούσαμεν ποτε.” ὁ δὲ Αἰσώπος ἔφη “δός μοι τριῶν ἡμερῶν, καὶ ἀποκριθήσομαί σοι.” καὶ ἐξελθὼν ἀπὸ τοῦ βασιλέως διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ ὁ Αἰσώπος “ὃ τι περ ἐὰν εἴπω, φήσουσιν εἰδέναι αὐτό.” πανοῦργος δὲ ὢν ὁ Αἰσώπος καθέζεται καὶ τυποῖ ἑαυτῷ δανείου γραφὴν τοιαύτην, τῷ Νεκταναβῶ δεδανεισμένα παρὰ Λυκοῦργου χίλια τάλαντα χρυσίου, χρόνον ἐνεὶς τὸν παρελθόντα <μετὰ τὸ> παρεσχέσθαι. [10]
- 122 μετὰ δὲ τὰς τρεῖς ἡμέρας ἦλθεν ὁ Αἰσώπος πρὸς τὸν βασιλέα Νεκταναβὼν καὶ εὔρεν αὐτὸν μετὰ τῶν φίλων προσδεχόμενον πρὸς τὸ ἀπορῆσαι. ὁ δὲ Αἰσώπος ἐκβαλὼν τὸ χειρόγραφον [ψευδῆ] ἔφη “ἀνάγνωτε τὸν κοινὸν τοῦτον.” οἱ δὲ φίλοι τοῦ βασιλέως Νεκταναβὼν ἔφησαν ψευδόμενοι “τοῦτον καὶ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν πολλάκις.” ὁ δὲ Αἰσώπος ἔφη “χαίρω μαρτυρούντων. ἀποδοθήτω παραυτὰ τὰ χρήματα· ἢ γὰρ προθεσμία παρῆλθεν τῆς ἀποδόσεως.” ὁ δὲ βασιλεὺς Νεκταναβὼν ἀκούσας ἔφη “πόθεν μαρτυρεῖτε περὶ τῶν ἐγὼ οὐκ ἐποφείλω;” οἱ δὲ εἶπον “οὔτε εἶδομεν οὔτε ἠκούσαμεν ποτε.” ὁ δὲ Αἰσώπος ἔφη “εἰ ταῦτα ὑμῖν οὕτως δοκεῖ, λέλυται τὸ πρόβλημα.” ὁ δὲ Νεκταναβὼν ἔφη “μακάριος Λυκοῦργος ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ τοιαύτην σοφίαν κεκτημένος. [10]
- 123 ” δούς δὲ αὐτῷ φόρους ἐτῶν τριῶν ἔπεμψεν αὐτὸν μετὰ ἐπιστολῶν εἰρηνικῶν. ὁ δὲ Αἰσώπος παραγενάμενος εἰς Βαβυλῶνα διηγῆσατο τῷ Λυκοῦργῳ πάντα τὰπραχθέντα ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ

ἀποδέδωκεν αὐτῷ τὰ χρήματα. ἐκέλευσεν οὖν ὁ Λυκοῦργος ἀνδριάντα χρυσοῦν ἀνατεθῆναι τῷ Αἰσώπῳ μετὰ καὶ τῶν Μουσῶν, καὶ ἐποίησεν ἑορτὴν μεγάλην ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῇ τοῦ Αἰσώπου σοφίᾳ. Ὁ δὲ Αἰσώπος ἀπετάξατο τῷ βασιλεῖ ἀπελθεῖν θέλων εἰς Δελφούς, ὁμόσας αὐτῷ πάλιν ὑποστρέφειν πρὸς αὐτὸν ἐν Βαβυλῶνι καὶ βιώσαι τὸν λοιπὸν χρόνον. ^[5]

124 περιερχόμενος δὲ τὰς λοιπὰς πόλεις ἐπεδείκνυτο τὴν ἑαυτοῦ σοφίαν καὶ παιδείαν. παρεγένετο δὲ εἰς Δελφούς καὶ ἤρξατο κάκεῖ ἐπιδείκνυσθαι. οἱ δὲ ὄχλοι ἡδέως μὲν αὐτοῦ ἠκροῶντο τὸ καταρχάς, οὐδὲν δὲ αὐτῷ παρεῖχον. ἰδὼν δὲ ὁ Αἰσώπος λαχάνοις τοὺς ἀνθρώπους ὁμόχροας, ἔφη πρὸς αὐτοὺς οἷη περ φυλλῶν γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν. <ἔτι δὲ καὶ αὐτοῖς προσκρούσας ἔφη “ὦ Δελφοί, ὅμοιοί ἐστε” > ξύλῳ ἐν θαλάσῃ φερομένῳ· ἐκεῖνο γὰρ θεωροῦντες ἐκ πολλοῦ διαστήματος ὑπὸ κυμάτων φερόμενον δοκοῦμέν τι ἄξιον εἶναι, ἔπειτα ἐγγίσαντες αὐτῷ καὶ προσελθόντες ἤϋραμεν ἐλάχιστον καὶ μηδενὸς λόγου ἄξιον. ^[5]

125 ὁμοίως δὲ καὶ γὰρ πόρρωθεν ὑπάρχων τῆς πόλεως ὑμῶν κατεπλησσομένη ὑμᾶς <ὥς> πλουσίους καὶ μεγάλους ταῖς ψυχαῖς ὄντας, ἰδὼν δὲ ὑμᾶς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἥττονας καὶ γένει καὶ πόλει πεπλάνημαι, ἔχων περὶ ὑμῶν φαύλην διάλυσιν· οὐδὲν γὰρ ἀνάξιον τῶν γονέων ποιεῖτε.” ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Δέλφιοι πρὸς αὐτὸν εἶπον “τίνες ἡμῶν οἱ γονεῖς;” ὁ δὲ Αἰσώπος· “δοῦλοι, εἰ δὲ ἀγνοεῖτε, μάθετε. ^[5]

126 νόμος ἦν ἀρχαῖος παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἵνα, ἐὰν πόλιν καταλάβωνται, τῶν λαφύρων δέκατον μέρος τῷ Ἀπόλλωνι πέμπωσιν, οἷον ἀπὸ βοῶν [ἀπὸ] ἑκατὸν δέκα, ἀπὸ αἰγῶν τὸ αὐτὸ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων τὸ αὐτό, ἀπὸ χρημάτων, ἀπὸ ἀνδρῶν, ἀπὸ γυναικῶν. ἐκ τούτων ὑμεῖς γεννηθέντες ἀνελευθεροί ἐστε ὁμοίως τοῖς δεδεμένοις· ἐκεῖθεν γὰρ ὄντες πάντων Ἑλλήνων <δοῦλοι> καθεστήκατε.” ταῦτα εἰπὼν περὶ ἀποδημίαν ἐστέλλετο. οἱ δὲ ἄρχοντες ἰδόντες αὐτοῦ τὸ κακόλογον ἐλογίζοντο· “ἐὰν αὐτὸν ἀφῶμεν ἀποδημῆσαι, περιελθὼν εἰς τὰς ἐτέρας πόλεις πλεῖον ἀτιμωτέρους ἡμᾶς ποιήσει. ^[5]

127 ” ἐβουλεύσαντο οὖν ἀνελεῖν δόλῳ. καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος μηνίοντος διὰ τὴν ἐν Σάμῳ ἀτιμίαν, ἐπεὶ σὺν ταῖς Μούσαις ἑαυτὸν οὐ καθίδρυσεν, μὴ ἔχοντες εὖλογον αἰτίαν ἐμηχανήσαντό τι πανοῦργον, ἵνα μὴ οἱ παραδημοῦντες δυνήσωνται αὐτῷ βοηθῆσαι. παρατηρησάμενοι ἐπὶ τὴν πύλην τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἀφυπνωκότα ἐπολέμουν, καὶ <εἰς> τὰ σκευὴ φέροντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐνέκρυψαν φιάλην χρυσοῦν. ὁ δὲ Αἰσώπος ἀγνοῶν τὰ συν <ε> σκευασμένα εἰς τὴν Φωκίδα ὤδευεν. ἐπιδραμόντες δὲ τινες τῶν Δελφῶν, δῆσαντες αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν εἵλκον. ^[5]

128 βοῶντος δὲ αὐτοῦ “τίνος οὖν ἔνεκεν δέσμιόν με ἄγετε;” οἱ δὲ “χρήματα ἔκλεψας ἐκ τοῦ ἱεροῦ.” ὁ δὲ Αἰσώπος μὴδὲν ἑαυτῷ συνειδὼς κλαίων ἔφησεν “ἀπολέσθαι θέλω, ἐάν τι τοιοῦτον εὕρεθῇ εἰς ἐμέ.” οἱ Δελφοὶ ἐκτινάξαντες τὰ σκευὴ ἤϋρον τὴν φιάλην, ἐπιδεικνύμενοι τῇ πόλει καὶ μετὰ βίας καὶ θορύβου παραδειγματίζοντες αὐτόν. ὁ Αἰσώπος λογιζόμενος ἐξ ἐπιβουλῆς συγκεκρυφέναι, ἠρώτα τοὺς Δελφούς. οἱ δὲ οὐκ ἐπεῖθοντο. Αἰσώπος λέγει “θνητοὶ γεγονότες ὑπὲρ θεοῦ μὴ φρονεῖτε.” οἱ δὲ ἐνέκλεισαν αὐτὸν εἰς φυλακὴν τιμωροῦντες. Αἰσώπος μὴ εὕρισκων μηχανὴν τῆς σωτηρίας ἔφη “νῦν ἐγὼ θνητὸς ἄνθρωπος ὦν πῶς δυνήσομαι τὸ μέλλον ἐκφυγεῖν;” Παραγεναμένου δὲ φίλου αὐτοῦ τινος καὶ παρακαλέσαντος τοὺς φύλακας εἰσῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ κλαίων ἔλεγεν “τί γέγονεν τὰ ἡμῶν;” ὁ δὲ λόγον αὐτῷ εἶπεν· “γυνὴ τις ἄνδρα κατορύξασα καθημένη πρὸς τὸ μνήμα αὐτοῦ συνεχομένη ἔκλαιεν. ^[10]

129 ἀροτριῶν δὲ τις ἐπεθύμησεν ἰδὼν αὐτὴν συγγενέσθαι αὐτῇ, καὶ ἀφῆκεν τοὺς βόας ἐστῶτας ἐν τῇ ἀρούρῃ, ἐλθὼν δὲ πρὸς αὐτὴν ἔκλαιεν προσποιούμενος. παυσαμένης δὲ ἐκείνης, ἐπύθετο ‘τί κλαίεις;’ ἔλεγεν ὁ ἀροτρεὺς ‘σοφὴν τε καὶ ἀγαθὴν γυναῖκα κατῶρυξα, ὅταν δὲ κλαύσω κουφίζομαι τὴν λύπην.’ ἡ δὲ ‘ἐστέρημαι καὶ γὰρ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ὡσαύτως δὲ πράττουσα ἀποτείνω τῆς λύπης τὸ βάρος.’ ὁ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπεν ‘εἰ τοίνυν περιεπέσαμεν ταῖς αὐταῖς

συμφοραῖς καὶ τύχαις, ὅτι οὐκ ἐπιγινώσκομεν ἀλλήλους; ἐγὼ δὲ ἀγαπήσω σὲ ὡς ἐκείνην, σὺ δὲ ἐμὲ ἀγάπησον ὡς ἄνδρα. ταῦτα λέγων ἔπειθεν τὴν γυναῖκα. ἐν ὧσ' οὖν συνεγίνετο αὐτῇ ἔλυσεν τις αὐτοῦ τοὺς βόας καὶ ἀπήλασεν. ὁ δὲ ἄροτῆρ' ἐπιστὰς καὶ μὴ εὐρών αὐτοῦ τοὺς βόας ἐκ ψυχῆς ὀδυρόμενος ἀνέκραγεν. ἡ δὲ γυνή· 'τί κλαίεις; ὁ δὲ ἄροτῆρ'· 'ὦ γύναι, ἄρτι ἔχω κόψασθαι. ὥστε καὶ σὺ ἐρωτᾷς με διὰ τί κατολοφύρομαι, βλέπων αὐτὸς τὴν κατέχουσάν με τύχην;' ὁ δὲ φίλος λυπούμενος πρὸς αὐτὸν ἔφη "τί γάρ σοι <ἔδοξεν> ὑβρίζειν αὐτοὺς ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν πατρίδι καὶ πόλει, καὶ ταῦτα ὑπὸ τὴν αὐτῶν ὄντος σοῦ ἐξουσίαν; ποῦ σου ἡ παιδεία; ποῦ σου τὸ φιλόλογον; σὺ πόλεσιν καὶ δήμοις γνώμας ἔδωκας καὶ εἰς σεαυτὸν ἄφρων γέγονας;" ὁ δὲ προστέτακεν αὐτῷ λόγον ἕτερον· "γυνή τις εἶχεν θυγατέρα μωρήν. [5]

131 αὕτη πᾶσι τοῖς θεοῖς ἠύχετο τὴν θυγατέρα νοῦν λαβεῖν, εὐχομένης δὲ αὐτῆς ἡ παρθένος πολλάκις ἤκουσεν. καὶ δὴ ποτε εἰς ἀγρὸν ἦλθον. ἡ δὲ καταλιποῦσα τὴν μητέρα ἔξω τῆς ἐπαύλεως εἶδεν ὄνον βιαζομένην ὑπὸ ἀνθρώπου, καὶ ἠρώτησεν τὸν ἄνθρωπον 'τί ποιεῖς; ὁ δὲ· 'νοῦν ἐντίθιμι αὐτῇ. ἀναμνησθεῖσα ἡ μωρὰ τῆς εὐχῆς ἔφη· 'ἐνθες καὶ ἐμοὶ νοῦν. ὁ δὲ ἐν τῇ τρυφῇ ἠρνεῖτο, λέγων· οὐδέν ἐστιν ἀχαριστότερον γυναικός. ἡ δὲ· 'μὴ λόγον ἔχης, κύριε, καὶ ἡ μήτηρ μου εὐχαριστήσῃ σοι, μισθὸν δοῦσα ὅσον ἂν θέλῃς· εὐχεται γὰρ ἵνα νοῦν ἔχω. ὁ δὲ διεπαρθενεύσατο αὐτήν. ἡ δὲ περιχαρὴς πρὸς τὴν μητέρα δραμοῦσα εἶπεν· 'νοῦν ἔχω, μητερ. ἡ δὲ· 'πῶς ἔσχες νοῦν, τέκνον; ἡ δὲ μωρὰ ἐξηγήσατο· ' <ἀνὴρ τις> μακρὸν [γὰρ] πυρρὸν νευρῶδες ἔξω καὶ ἔσω τρέχον ἔσω μοι ἐνέβαλεν. ἀκούσασα δὲ ἡ μήτηρ ἐξηγουμένης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς ἔφη· 'ὦ τέκνον, ἀπώλεσας καὶ ὃν πρῶτον εἶχες νοῦν. ὁμοίως καὶ ἐμοὶ συνέβη, φίλε· ἀπώλεσα γὰρ καὶ ὃν πρῶτον εἶχον νοῦν εἰς Δελφοὺς εἰσελθὼν." καὶ πολλὰ δακρύσας ὁ φίλος αὐτοῦ ἀφίστατο. οἱ δὲ Δέλφιοι εἰσελθόντες πρὸς τὸν Αἴσωπον ἔφησαν· "ἀπὸ κρημνοῦ σε δεῖ βληθῆναι σήμερον· οὕτως γὰρ σε ἐψηφίσαμεν ἀνελεῖν, ἄξιον ὄντα <ὡς ἱερόσυλον> καὶ βλάσφημον, ἵνα μὴδὲ ταφῆς ἀξιωθῇς. [10]

132 ἐτοίμασαι σεαυτόν." Αἴσωπος ἰδὼν αὐτοὺς ἀπειλουμένους ἔφη· "λόγον ἀκούσατε." οἱ δὲ ἐπέτρεψαν αὐτὸν λέγειν. ὁ δὲ Αἴσωπός φησιν· "ὅτε ἦν τὰ ζῶα ὁμόφωνα, μῦς φιλιάσας βατράχῳ ἐκάλεσεν αὐτὸν ἐπὶ δεῖπνον καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς ταμιεῖον πλούσιον πάνυ, ἐφ' ᾧ ἦν ἄρτος, κρέας, τυρός, ἐλαῖαι, ἰσχάδες· καὶ φησιν· ἔσθιε. [5]

133 'καλῶς ληφθεὶς ὁ βάτραχος φησιν· ἔλθε καὶ σὺ παρ' ἐμοὶ δειπνήσων, ἵνα σε καλῶς λάβω. ἀπήγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς λίμνην καὶ φησιν· 'κολύμβησον. ὁ δὲ μῦς· 'κολυμβῆσαι οὐκ ἐπίσταμαι. ὁ βάτραχος· ἔγώ σε διδάξω. δῆσας τε λίνῳ τὸν πόδα τοῦ μύδος πρὸς τὸν ἴδιον πόδα [ἔδησεν] <ἤλατο εἰς τὴν λίμνην> καὶ τὸν μῦν ἔσυρεν. ὁ δὲ μῦς πνιγόμενος εἶπεν· 'νεκρὸς ὢν ζῶντά σε ἐκδικήσω. ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ καταδύς ὁ βάτραχος ἔπνιξεν αὐτόν. κειμένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὕδατος καὶ ἐπιπλέοντος, κόραξ ἤρπασεν τὸν μῦν σὺν τῷ βατράχῳ συνδεδεμένον, καταφαγὼν δὲ τὸν μῦν ἐδράξατο καὶ τοῦ βατράχου. οὕτως ὁ μῦς τὸν βάτραχον ἐξεδίκησεν. ὁμοίως ἀγῶ, ἄνδρες, ἀποθανὼν ὑμῖν μόρος ἔσομαι· καὶ γὰρ Λύδιοι, Βαβυλώνιοι, καὶ σχεδὸν ἡ Ἑλλὰς ὅλη τὸν ἐμὸν καρπίσσονται θάνατον." ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, μὴδὲ οὕτως πειθομένων τῶν Δελφῶν ἀλλ' ἐπὶ τὸν κρημνὸν ἀπαγαγόντων αὐτόν, κατέφυγεν ὁ Αἴσωπος ἐν τῷ ἱερῷ τῶν Μουσῶν. [10]

134 οἱ δὲ οὐδὲ οὕτως ἠλέησαν αὐτόν, ἀλλ' ἄκων καὶ συρόμενος εἶπεν· "ἄνδρες Δέλφιοι, μὴ καταφρονεῖτε τοῦ ἱεροῦ <τούτου>. [ἐν καιρῷ γὰρ τὴν ἀπεγνωσμένην δύναμιν ἐμφαίνει καὶ τούτου λόγος.] οὕτως ὁ λαγὸς ὑπὸ ἀετοῦ διωκόμενος κατέφυγεν πρὸς τὸν κύνθαρρον δεόμενος αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν διασώσῃ. [5]

135 ὁ δὲ κύνθαρος ἰκέτευεν τὸν ἀετὸν μὴ παραβλέπειν αὐτοῦ τὴν αἴτησιν, κατορκώσας αὐτὸν κατὰ τοῦ Διὸς εἰς τὸ μὴ καταφρονῆσαι τὴν σμικρότητα αὐτοῦ. ὁ δὲ ἀετὸς τῇ πτέρυγι τὸν κύνθαρον

ράπισας ἥρπασεν τὸν λαγὸν καὶ διασπαράξας κατέφαγεν. ὁ κἀνθαρος ὀργισθεὶς συνεπετάσθη τῷ ἀετῷ καὶ κατασκοπήσας αὐτοῦ τὴν νοσσιάν, ἐν ᾗ ἦν συνστρέψας ὁ ἀετὸς ὡά, [καὶ] ἀπελθὼν συνέτριψεν αὐτά. ^[5]

136 ὁ ἀετὸς παραγενάμενος ἐδεινοπάθει, ζητῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα ἐπὶ τὸ διασπαράξαι. τοῦ δὲ καιροῦ φθάσαντος εἰς ὑψηλότερον τόπον ὡδὸν ἐγέννησεν ὁ ἀετός. ὁ κἀνθαρος ἐπιστὰς πάλιν καὶ τὰ αὐτὰ πράξας ἀνεχώρησεν. ὁ ἀετὸς ἐθρήνει τὰ τέκνα, λέγων ἐκ τοῦ Διὸς εἶναι χόλον ἵνα μᾶλλον τῶν ἀετῶν τὸ γένος σπανισθῇ. τοῦ δὲ καιροῦ ἐπιστάντος, δυσφορῶν ὁ ἀετὸς οὐκ ἐπὶ τὴν νοσσιάν ἐφύλαξεν τὰ ὡά, ἀλλ' ἀναβὰς εἰς Ὀλυμπον ἔθηκεν τὰ ὡά ἐπὶ τὰ γόνατα τοῦ Διός, <καὶ> εἶπεν ὅτι 'δὶς μὲν τὰ ὡά ἀφανῇ μοι γεγόνασιν, τὸ δὲ τρίτον σοὶ αὐτὰ παρατίθεται, ἵνα αὐτὰ διασώσῃς. ^[5]

137 'ὁ κἀνθαρος ἐπιγνοὺς τοῦτο, πλήσας ἑαυτὸν πολλῆς κόπρου ἀνέβη πρὸς τὸν Δία καὶ περιεπέτατο αὐτοῦ τῇ ὄψει. ὁ Ζεὺς θεασάμενος ζῶον ἀκάθαρτον φοβηθεὶς ἀνεπήδησεν, καὶ ἐπιλαθόμενος ὅτι εἶχεν ἐν τῷ κόλπῳ ὡά, κατέαξεν αὐτά. τούτου δὲ γενομένου ὁ Ζεὺς ἤσθετο τὸν κἀνθαρὸν ἡδίκησθαι, παραγενομένου δὲ πρὸς αὐτὸν τοῦ ἀετοῦ λέγει 'δικαίως ἀπώλεσας τὰ τέκνα τὸν κἀνθαρὸν ἀδικήσας. ^[5]

138 'ὁ κἀνθαρος λέγει 'οὐ μόνον ἐμὲ ἡδίκησεν, ἀλλὰ καὶ εἰς σὲ μεγάλως ἡσέβησεν· κατὰ γὰρ σοῦ ἐξορκισθεὶς οὐκ ἐφοβήθη, ἀλλὰ τὸν ἰκέτην μου ἀπέκτεινεν. οὐ παύσομαι δέ, ἐὰν μὴ ἐπὶ πλεῖστον αὐτὸν κολάσωμαι.' ὁ Ζεὺς μὴ θέλων τὸ τῶν ἀετῶν γένος σπανισθῆναι ἔπειθε τὸν κἀνθαρὸν καταλλαγῆναι, μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ μετέβαλε τὸν καιρὸν τῶν ἀετῶν, ὅτε μὴ φαίνεται ὁ κἀνθαρος ἐπὶ τῆς γῆς. ^[5]

139 ὁμοίως καὶ ὑμεῖς, ἄνδρες Δέλφιοι, μὴ ἀτιμάσῃτε τὸ ἱερὸν τοῦτο εἰς ὃ (ὃν cod.) ἐγὼ κατέφυγον, κἀν εἰ μικρὸς ἐστὶν ὁ ναός, ἀλλ' ἐνθυμήθητε τὸ τοῦ κανθάρου καὶ αἰδέσθητε Δία Ξένιον καὶ Ὀλύμπιον." Οἱ Δέλφιοι μὴ ἀνασχόμενοι ἀπήγαγον αὐτὸν καὶ ἔστησαν ἐπὶ τὸν κρημνόν. ^[5]

140 Αἴσωπος βλέπων τὸν ἑαυτοῦ μόνον ἔφη "ἐπειδὴ παντοίως ὑμῖν ὁμιλῶ καὶ οὐ πείθεσθέ μοι, ἀκούσατέ μοι τόνδε τὸν λόγον. γεωργὸς γηράσας ἐν ἀγρῷ καὶ μηδέποτε τὴν πόλιν θεασάμενος παρεκάλει τὰ ἑαυτοῦ τέκνα, ἕως οὗ ζῇ, ἀπελθεῖν αὐτὸν καὶ θεάσασθαι τὴν πόλιν. οἱ δὲ ἴδιοι ἔξευξαν αὐτῷ ἁμαξαν ὀναρίων, εἰπόντες αὐτῷ 'ἔλαυνε μόνον καὶ αὐτά σε καταστήσει εἰς τὴν πόλιν.' χεიმῶνος δὲ καὶ σκότους γενομένου ἐν μέσῳ τῆς ὁδοῦ τὰ ὀνάρια ἐπλανήθησαν καὶ ἀπῆλθον ἐπὶ τινα τόπον κρημνώδη. ὁ δὲ θεωρήσας τὸν κίνδυνον ἔφη 'ὦ Ζεῦ, τί σε ἡδίκησα ὅτι οὕτως ἀπόλλυμαι, καὶ ταῦτα οὐχ ὑφ' ἵππων, ἀλλ' ὑπὸ καταπτύστων ὀναρίων; ὡσαύτως οὖν κἀγὼ δυσφόρως ἔχω, ὅτι οὐχ ὑπὸ ἀξιολόγων ἀνδρῶν ἀλλ' ὑπὸ καταπτύστων δουλαρίων ἀπόλλυμαι." μέλλων δὲ ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ ῥίπτεσθαι ἔτι ἕτερον λόγον εἶπεν". ^[10]

141 .. ἄνδρες Δέλφιοι, ἡβουλόμεν Συρίαν, Φοινίκην, Ἰουδαίαν μᾶλλον κυκλεῦσαι ἢ ἐνθάδε <παραλόγως ὑφ' ὑμῶν> [παρ' ὑμῶν ἀναγκασθῆναι] ἀποθανεῖν." [ὑπὸ δυστήνων δουλαρίων]. οἱ δὲ οὐ μετενόουν. Αἴσωπος καταρασάμενος αὐτούς, καὶ τὸν προστάτην τῶν Μουσῶν μάρτυρα προσκαλούμενος, ὅπως ἐπακούσῃ αὐτοῦ ἀδίκως ἀπολλυμένου, ἔρριψεν ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ κάτω.

142 καὶ οὕτω τὸν βίον μετέλλαξεν. λοιμῷ δὲ κατασχεθέντες οἱ Δέλφιοι χρησμὸν ἔλαβον παρὰ τοῦ Διὸς ἐξιλάσκεσθαι <τὸν> τοῦ Αἰσώπου μόνον. μετὰ ταῦτα, ἀκούσαντες οἱ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ ἀπὸ Βαβυλῶνος καὶ <οἱ> Σάμιοι, ἐξεδίκησαν τὸν τοῦ Αἰσώπου θάνατον. Αἰσώπου γέννα, ἀνατροφὴ, προκοπή, καὶ ἀποβίωσις. Τὰ μετ' εὐκολίας εὕρισκόμενα καὶ εὐκαταφρόνητα πολλοῖς εἶναι δοκεῖ. ^[5]